

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Pedagogická fakulta

Katedra dějin a didaktiky dějepisu

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Projektové vyučování - Za památkami a osobnostmi Uhříněvsi

Project teaching – Monuments and personalities in Uhříněves

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: N ČJ-D

Autor: *Bc. Matouš Vítek*

vedoucí práce: *Mgr. Tomáš Mikeska*

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci vypracoval samostatně s použitím uvedených zdrojů, a potvrzuji, že přiložená elektronická verze je totožná s odevzdanou verzí tištěnou.

V Praze, 15. 7. 2016

.....

Bc. Matouš Vítek

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu této práce Mgr. Tomáši Mikeskovi, zejména za jeho cenné připomínky a užitečné rady, zároveň za jeho vstřícnost a trpělivost po celou dobu vedení práce.

Rád bych také poděkoval řediteli muzea v Uhříněvsi, Ing. Michalu Klichovi, za jeho odbornou pomoc při přípravě a realizaci projektu.

Anotace a klíčová slova

Tato diplomová práce představuje projekt, který má žáky základní školy v Uhříněvsi blíže seznámit s významnými událostmi z historie Uhříněvsi a představit jim významné místní památky a osobnosti. Práce obsahuje teoretickou a praktickou část. V teoretické části je popisován význam a přínos regionálních dějin, jejich zařazení do kurikulárních dokumentů spolu s možnostmi, jakými je možné využít regionální historie ve výuce dějepisu. Praktická část se zabývá představením, přípravou a realizací projektu včetně jeho zhodnocení. Výsledkem projektu jsou žáky vytvořené postery a počítačová prezentace o památkách a osobnostech Uhříněvsi.

Klíčová slova: projekt, památky a osobnosti Uhříněvsi, regionální dějiny, výuka dějepisu

Summary and key words

This diploma thesis introduces project, which has a primary school pupils in Uhříněves more familiar with the major events from history of Uhříněves and introduce them to important local monuments and personalities. The thesis contains theoretical and practical part. The theoretical part describes the importance and benefits of regional history, their inclusion in curricula, together with options, such as the possible use of regional history in teaching history. The practical part deals with the presentation, preparation and implementation of the project, including its evaluation. The result of the project the students created posters and computer presentations about monuments and personalities in Uhříněves.

Key words: project, monuments and personalities of Uhříněves, regional history, history teaching

OBSAH

ÚVOD	9
1. Regionální dějiny a jejich význam pro výuku	11
1.1 Obecné poučení o regionálních dějinách	11
1.1.1 Vysvětlení a vymezení pojmu region, regionální	11
1.1.2 Vztah národních a regionálních dějin.....	12
1.1.3 Regionální dějiny a historiografie	13
1.1.4 Vývoj regionálního historického zkoumání.....	15
1.2 Zakotvení regionálních dějin v dějepisném vyučování	18
1.2.1 Regionální dějiny jako součást RVP ZV	18
1.2.2 Interdisciplinarita regionálních dějin.....	21
1.2.3 Přínos regionální historie ve výuce dějepisu	22
1.2.4 Práce s regionálním historickým materiálem ve výuce	24
1.3 Příprava pedagogů na práci s regionálním materiálem	26
2. Jednotlivé využití regionálního historického materiálu ve výuce	27
2.1 Vyučovací pomůcky, výběr metod a organizačních forem	27
2.1.1 Pomůcky regionálního charakteru v dějepisném vyučování.....	27
2.1.2 Organizační formy výuky vhodné pro regionální historii.....	31
2.1.3 Výukové metody práce s regionálně historickým materiálem ve výuce	34
2.2 Možnosti Uhříněvsi při využívání regionálního materiálu ve výuce	35
3. Významné osobnosti a historické památky Uhříněvsi	39
3.1 Významné osobnosti	39
3.1.1 Ota Bubeniček.....	39
3.1.2 Jaroslav František Čížek	40
3.1.3 Ing. Vladimír Gut.....	40
3.1.4 Vladimír Krejčík	41

3.1.5	<i>pplk. Václav Novák</i>	41
3.1.6	<i>Jindřich Bubeníček</i>	42
3.1.7	<i>Karel Gut</i>	42
3.1.8	<i>Marie Terezie Savojská</i>	43
3.2	Významné památky Uhříněvsi	43
3.2.1	<i>Kostel Všech svatých</i>	43
3.2.2	<i>Legionářský dům</i>	44
3.2.3	<i>Uhříněveský zámek</i>	45
3.2.4	<i>Starý mlýn/ tvrz</i>	46
3.2.5	<i>Stará radnice</i>	47
3.2.6	<i>Uhříněveská synagoga</i>	47
3.2.7	<i>Uhříněveský židovský hřbitov</i>	48
4.	O projektu	49
4.1	Uvedení do projektu	49
4.2	Motivy k vytvoření projektu	49
4.3	Cíle projektu.....	50
4.4	Místo realizace projektu	51
4.5	Začlenění projektu do ŠVP	51
4.6	Rozvoj klíčových kompetencí	52
4.6.1	<i>Kompetence k učení</i>	53
4.6.2	<i>Kompetence k řešení problémů</i>	54
4.6.3	<i>Kompetence komunikativní</i>	54
4.6.4	<i>Kompetence sociální a personální</i>	55
4.6.5	<i>Kompetence občanské</i>	55
4.7	Průřezová témata	56
5.	Příprava projektu	57

5.1	Literatura k projektu.....	57
5.2	Výběr památek	60
5.3	Instituce a naučné stezky.....	62
5.3.1	<i>Uhříněveské muzeum</i>	62
5.3.2	<i>Muzeum Říčany</i>	63
5.3.3	<i>Naučné stezky</i>	63
5.4	Příprava okruhu.....	64
5.5	Příprava žáků.....	65
5.6	Příprava exkurze.....	68
5.7	Časový plán exkurze	69
6.	Realizace projektu.....	73
6.1	První den – pondělí 30. května 2016.....	73
6.1.1	<i>Rozdělení do skupin, vstupní test</i>	73
6.1.2	<i>Pracovní list</i>	74
6.1.3	<i>Kostel Všech svatých v Uhříněvsi</i>	75
6.1.4	<i>Stará tvrz/mlýn</i>	75
6.1.5	<i>Uhříněveský zámek</i>	76
6.1.6	<i>Stará radnice</i>	76
6.1.7	<i>Uhříněveská synagoga</i>	77
6.1.8	<i>Legionářský dům</i>	77
6.1.9	<i>Uhříněveský židovský hřbitov</i>	78
6.1.10	<i>Uhříněveské muzeum</i>	79
6.1.11	<i>Návrat ke škole, ukončení prvního dne</i>	79
6.2	Druhý den – úterý 31. května 2016.....	80
6.2.1	<i>Tvorba posterů</i>	80
6.2.2	<i>Tvorba prezentací</i>	82
6.2.3	<i>Prezentace výstupů vedení školy</i>	84

7.	Zhodnocení a výsledky projektu.....	85
7.1	Zhodnocení účinnosti projektu.....	85
7.2	Další využití projektu.....	91
7.3	Problémy vyskytnuvší se v realizaci projektu.....	91
8.	Závěr	94
9.	Seznam použité literatury.....	96
9.1	Použitá literatura k teoretické části	96
9.2	Použitá literatura k projektu	97
9.3	Seznam použitých internetových zdrojů	98
10.	Seznam příloh	99
10.1	Textové přílohy	99
10.2	Obrazové přílohy.....	100

Úvod

Většina pedagogů, historiků a odborníků na didaktiku dějepisu bude jistě ve shodě, že regionální dějiny by měly mít své pevné místo v dějepisném vyučování stejně jako dějiny národní či světové. Z vlastní zkušenosti vím, že tato shoda často panuje pouze teoreticky a v samotném vyučování stále není regionální historii věnován dostatek prostoru. Ti, kteří mohou tuto situaci změnit, jsou především samotní učitelé dějepisu, proto jsem si jako téma své práce vybral látku z regionálních dějin, se kterou jsem seznámil žáky šestého ročníku jedné z uhříněveských základních škol během několika přípravných hodin a dvoudenního projektového vyučování na přelomu května a června roku 2016.

Tématem projektu jsem zvolil památky a osobnosti Uhříněvsi z toho důvodu, že většina žáků navštěvující místní základní školu chodí při každodenní cestě do školy kolem významných památek Uhříněvsi, ovšem o těchto památkách, jež vypovídají o historii a událostech nejen jejich obce, ale i regionu a celé země, nemají přílišné znalosti. O tom, proč a kým byly postaveny, toho také vědí opravdu velmi málo a často ani nemají ponětí, že v jejich obci se nachází například pomníky, které jsou upomínkou na hrůzy válek, které většina jejich předků a příbuzných na vlastní kůži zažila. Obdobně nízkou míru znalostí vykazují u přehledu významných osobností této dnes již městské části Prahy, proto jsem je do projektu také zahrnul. Projekt je koncipován jakou dvoudenní, kdy první den je s žáky podniknuta exkurze po místních památkách s cílem získat o nich pomocí terénního výzkumu co nejvíce informací, které následující den budou zpracovávat a využijí je pro tvorbu výstupů z projektu.

Hlavním cílem projektu bylo seznámit žáky s místními významnými památkami a osobnostmi a také rozšířit jejich znalosti o důležité události uhříněveských regionálních dějin. Dalšími cíli pak bylo nastartování projektové výuky s regionální tematikou ve výuce dějepisu na této škole společně s navázáním užší spolupráce mezi školou a místním muzeem.

Výsledkem projektu jsou žáky vytvořené postery a počítačová prezentace o památkách a osobnostech Uhříněvsi. Výsledky budou představeny žákům a vedení školy.

Práce je rozdělena na část teoretickou, ve které je představena problematika přínosu, významu a zařazování regionálních dějin do výuky společně s charakteristikou organizačních forem, vyučovacích metod a pomůcek, kterých může být použito při využívání regionálních dějin v dějepisném vyučování. V praktické části je rozebrán samotný projekt od jeho přípravy přes realizaci až po zhodnocení účinnosti s návrhy dalšího využití. Součástí práce je seznam textových a obrazových příloh dokumentující realizaci projektu.

1. REGIONÁLNÍ DĚJINY A JEJICH VÝZNAM PRO VÝUKU

V teoretické části své diplomové práce se budu na základě studia odborné literatury snažit objasnit význam regionálních dějin pro výuku dějepisu na základních školách, kdy se nejprve pokusím vymezit pojem region, dále jaký je vztah regionálních dějin k odlišně prostorově vymezeným dějinám a jakým způsobem mohou regionální dějiny přispět k obohacení historiografie. V další části se zaměřím na zakotvení regionálních dějin v kurikulárních dokumentech, konkrétně v Rámcovém vzdělávacím programu, a pokusím se vyložit, proč by měly být regionální dějiny zařazovány do výuky dějepisu. V předposlední kapitole teoretické části přiblížím, jaké možnosti má pedagog při zařazování regionální historie do výuky z hlediska vyučovacích pomůcek, výběru metod a organizačních forem. Na závěr představím místní významné památky a osobnosti, které budou předmětem zkoumání při realizaci projektu.

1.1 Obecné poučení o regionálních dějinách

1.1.1 Vysvětlení a vymezení pojmu region, regionální

Jelikož se tato teoretická část práce věnuje regionálním dějinám, je potřeba si nejprve vymezit pojmy region a regionální, protože náhled na význam těchto pojmů není většinou zcela jednotný. Podle Českého etymologického slovníku se toto slovo do češtiny dostalo přes německé slovo Region z latiny. Podle Josefa Bartoše „*pojem regio představoval určitý kraj, oblast, území jako část většího, respektive obývaného, spravovaného, ovládaného zemského prostoru*“¹ Bartoš však dále naznačuje, že pojem region není pouze územně vymezená a ohraničená jednotka, jelikož pak bychom mohli slovo region zaměnit za jinou územně správní jednotku, jakou je v České republice například kraj. To však není přesné, neboť kraj má své jasně stanovené územní hranice, což u regionu neplatí, protože jej nemusíme vymezit pouze správně, ale také například z hlediska kulturního, ekonomického a historického. Pro tuto práci bude důležité vymezit pojem region z hlediska historického, kde si však také nevystačíme pouze s jednou charakteristikou.

O tom, jak můžeme historický region chápat, rozhoduje především prostorové hledisko. Podle Josefa Bartoše regionální dějiny zachycují „*vývoj společenských*

¹ BARTOŠ, Josef, Jindřich SCHULZ a Miloš TRAPL. *Regionální dějiny: pojetí, poslání, metodika*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004, str. 21.

*struktur a pospolitostí na území menším než zaujímá stát či národ, at' již je nazýváme zemí, krajem, oblastí, okresem, až po jednotlivé obce a sídla.*² Tato charakteristika však není příliš přesná, neboť regionální dějiny nejsou z pohledu prostoru pouze historií jednotlivých oblastí, které jsou svou velikostí menší než stát, ale také to mohou být dějiny prostorově větších území než je stát, ale zároveň budou patřit do dějin regionu. Jako příklad bych použil regionální dějiny Balkánského poloostrova, což je sice území větší než jeden stát, ovšem z hlediska celosvětových dějin se jedná o dějiny regionu. Proto bych se u vymezení pojmu region z hlediska historického přiklonil k charakteristice, kterou využívá ve své knize Příručka ke studiu didaktiky dějepisu Denisa Labischová a Blažena Gracová, pro něž jsou regionální dějiny „*dějiny územních celků menších než jeden stát (tento význam je v českém prostředí častější), jednak může být zdůrazňováno správní a právní pojetí regionu (územní jednotky jako obce, okresy, kraje), jednak pojetí etnografické (akcentováno je kulturní hledisko – v rámci České republiky např. Podkrkonoší, Chodsko, Haná, Slovácko, Valašsko, Těšínsko atd.)*“ a také „*dějiny územních celků větších než jeden stát (větší celky – např. evropské regiony Skandinávie, Balkán, střední Evropa, či oblast menší, tzv. euroregiony – např. Euroregion Nisa ad.)*“³

Podobný pohled na regionální dějiny má také Pavel Vorel ve své knize Základy historické regionalistiky z roku 2005, pro kterého mohou být regionálními dějinami dějiny území většího než je stát, dále jimi mohou být dějiny státu jako celku a v neposlední řadě jimi mohou být dějiny celků menších než je stát. S ohledem na výše zmíněná pojetí regionálních dějin budu v této teoretické části za regionální považovat historii územních celků menších než jeden stát.

1.1.2 Vztah národních a regionálních dějin

Díky výše uvedenému vymezení regionální historie jako dějin území menšího než státní celek je potřeba si vyjasnit vztah regionálních dějin k prostorově odlišným dějinám, konkrétně k dějinám národním, případně obecným a světovým. Z hlediska

² BARTOŠ, Josef. *Předmět a poslání historie*. In: Hroch, M. a kol. *Úvod do studia dějepisu*, Praha 1985, str. 14.

³ LABISCHOVÁ, Denisa a Blažena GRACOVÁ. *Příručka ke studiu didaktiky dějepisu*. V Ostravě: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2008. Scripta Facultatis philosophicae Universitatis Ostraviensis. str. 170-171.

intenzity vztahu regionální historie úzce souvisí a národními dějinami, jelikož mezi nimi dochází k vzájemnému ovlivňování. Zde můžeme konstatovat, že události, které určitým způsobem ovlivní národní dějiny, budou mít dopad i na dějiny regionu tohoto národa. Tento vztah je však oboustranný, proto i události, jež se stanou v rámci určitého regionu, se mohou odrazit v dějinách celého národa.

Vzhledem k vzájemnému působení dějin měli někteří autoři publikací a přednášek na téma regionální historie i v minulosti odlišné názory, jak chápat vztah mezi regionálními a národními dějinami. Pro jednu část byla regionální historie spíše vedlejší látka, která měla sloužit jako dokreslení národních dějin, druhá část však tvrdila, že není možné vytvořit si ucelený obraz o národních dějinách beztoho, aniž bychom předem neprozkoumali dějiny konkrétních regionů, měst a vsí.⁴ Z novějšího pohledu dle Josefa Bartoše jsou tato pojetí vztahů mezi regionálními a národními dějinami chybná, protože jedna strana význam regionálních dějin přeceňuje, druhá skupina jejich význam naopak podceňuje, pokud regionální dějiny bere jen jako doplněk pro národní dějiny.⁵

Podle Pavla Vorla je především důležité, že díky regionálním dějinám se mohou lidé dozvědět informace o svém blízkém okolí, ve kterém žijí, což může hrát významnou roli z hlediska budování těsného vztahu lidí k prostředí, ze kterého pocházejí, ve kterém pracují nebo se v něm jiným způsobem pohybují. (Vorel, 2005)

1.1.3 Regionální dějiny a historiografie

Vzhledem k situaci, kdy podle Josefa Bartoše v současné době množství vydávaných publikací a časopisů s regionální tematikou kvantitativně přesahuje množství publikací z jiných oblastí historie, je potřeba se zde zmínit o přínosech i záporech publikací s regionální tematikou ve vztahu k historiografii. Jedním z velkých přínosů je, že *„regionální dějiny již svou podstatou mohou znamenat přínos k historii komplexní, která se zabývá všemi stránkami života společnosti a člověka v minulosti.*

⁴ *Vztah národních a regionálních dějin: Sborník materiálů ze seminářů předsedů sekcí historie konaného v prosinci 1967.* Praha: Česká socialistická akademie, 1969.

⁵ BARTOŠ, Josef, SCHULZ, Jindřich a TRAPL, Miloš. Regionální dějiny: Stav, problémy a výhledy. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Fac. Philosophica. Historica 29: Sborník historických prací.* Olomouc: VUP, 2000.

Toto komplexní pojetí vede k intenzivnější spolupráci různých vědních oborů, geografie, antropologie, demografie atd.“⁶

Dalším neméně důležitým přínosem regionální historie pro historiografii je i možnost vyplnit tzv. bílá místa v historiografii v těch chvílích, kdy je regionální výzkum rychlejší, efektivnější a snazší než výzkum na celostátní úrovni.

Nespornou výhodou může být i skutečnost, že „*regionálním dějinám jsou blízké i některé málo zpracované úseky a stránky dějin, jako přírodní prostředí, životní způsob a styl, mentalita, spolužití menších skupin, ekologické aspekty, ale i časové aspekty či územní jednotky, pro něž se nenašlo v celostátní historiografii dostatek prostoru a pozornosti.*“⁷

Ve výčtu přínosů bychom neměli zapomínat ani na možnost rozšíření znalostí v oblasti studia různých specifických pramenů, se kterými se můžeme potkat právě při regionálním výzkumu, ať už jde zkoumání terénu, starých fotografií nebo kronik.

V neposlední řadě je zde potřeba zdůraznit ještě významný přínos, který dle mého názoru souvisí především s posláním publikací o regionální historii a také s posláním regionálních dějin jako celku, jímž je schopnost vytvářet u široké veřejnosti historické povědomí a pěstovat v ní pozitivní vztah k prostředí, ve kterém žije, k zájmu o minulost tohoto prostředí, což se poté může odrazit v pozitivním a aktivním přístupu veřejnosti při jeho rozvoji. Podle Josefa Bartoše, Jindřicha Schulze a Miloše Trapla se toto utváření historického myšlení a vědomí neděje pouze díky racionálně poznávacím procesům, ale „*do hry vstupují i jiné lidské vlastnosti, zájmy, potřeby a zálib, včetně životního zakotvení, pocitů přináležitosti i citového vztahu k rodině, rodišti, domovu, bydlišti, pospolitosti, přírodě apod.*“⁸

Posledním velkým přínosem, jež bych rád zmínil, je schopnost regionální historie zpracovávat taková témata, která byla v minulých letech často tabuizována, díky ideologii také zkreslována a dezinterpretována. Práce s regionální tematikou se tak

⁶ BARTOŠ, Josef, Jindřich SCHULZ a Miloš TRAPL. *Regionální dějiny: pojetí, poslání, metodika*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004, str. 98.

⁷ Tamtéž, str. 99.

⁸ BARTOŠ, Josef, Jindřich SCHULZ a Miloš TRAPL. *Regionální dějiny: pojetí, poslání, metodika*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004, str. 99.

často snaží vypořádat s takovými tématy, která z určitých důvodů nemohou být celostátní historiografií zpracována, jelikož se stále ještě dotýkají citlivých událostí z našich nedávných dějin (například odsun německého obyvatelstva z Československa po II. světové válce nebo kolektivizace vesnic).

Přestože je vidět, že regionální historiografie má díky svým přínosům nezastupitelný význam v celostátní historiografii, je potřeba zde uvést i problémy spojené s vydáváním regionálně zaměřených historických publikací. Jak uvádějí výše zmínění pánové ve své publikaci o pojetí a poslání regionálních dějin, nelze si nevšimnout, že ve velkém množství regionálně zaměřených historických publikací je největším zájmem hlavně samotná možnost vydat dílo, bez ohledu na to, zda dílo splňuje obsahovou správnost, formální úpravu, přehledné členění, zda se v publikaci neobjevují pravopisné nebo stylistické chyby a zda publikaci nechybí poznámkový aparát a podobně.

Je také třeba upozornit, že u některých publikací dochází ke schematizování dějin jednotlivých regionů a lokalit, „*kde jsou sice dodržena nejdůležitější pravidla historického řemesla, ale jedna publikace se podobá druhé jako vejce vejci a vše vytváří představu, že jsou do daného rámce dosazována, místo od místa jenom trochu odlišná data (např. o založení školy, hasičského spolku apod.) Zpracování dějin obcí tak upadá do stereotypu víceméně jednoduchého chronologicko - tematického přehledu základních faktů a dat z historie dané obce.*“⁹

Tato schematizace pak nemá příliš velkou šanci vtáhnout čtenáře do děje, jelikož je většinou zmitán různými maličkostmi a záplavou faktografie z dějin obce a regionu. Díky tomu tak čtenář nemá mnoho možností, jak se dozvědět o vnitřním životu v obci či v regionu, o mentalitě a uvažování obyvatel. Toto ve svém důsledku velmi škodí regionálně zaměřené historické literatuře, jelikož díky výše zmíněným skutečnostem může dojít ke ztrátě čtenářských příznivců historické literatury.

1.1.4 Vývoj regionálního historického zkoumání

Jelikož je v dnešní době česká regionální historiografie poměrně obsáhlá co do počtu publikací, mohla by vzniknout domněnka, že zkoumání regionálních dějin je

⁹ BARTOŠ, Josef, Jindřich SCHULZ a Miloš TRAPL. Regionální dějiny: pojetí, poslání, metodika. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004, str. 102.

především záležitostí polistopadové éry, tedy doby po roce 1989. Zkoumání regionální historie má však v našem prostředí daleko delší tradici, která se začíná rozvíjet již v 19. století zásluhou autorů, kteří zpracovávali především dějiny některých českých měst. Zde je potřeba zmínit především Václava Vladivoje Tomka, jenž se věnoval dějinám Prahy a zabýval se i pražským místopisem. „*Druhá polovina 19. století byla dobou mimořádného rozvoje regionální práce; svého dějepisce si tehdy našel téměř každý kraj, okres a město (Antonín Maloch – Jičín, Josef Vávra – Kolín, Matouš Václavek – Vsetín...)*“¹⁰

Postupem času se zkoumání regionálních dějin začíná rozvíjet i na Moravě a ve Slezsku. Dalším důležitým impulsem pro větší bádání v oblasti regionálních dějin se stalo zakládání místních vlastivědných muzeí, jelikož shromážděného historického materiálu neustále přibývalo a muzea i další instituce tak měly umožnit prezentaci tohoto materiálu. „*K dalšímu kvantitativnímu, ale i kvalitativnímu růstu regionálně historické produkce došlo v prvních desetiletích 20. století.*“¹¹ Zde je dobré zmínit zejména práce Josefa Pekaře a jeho dílo *Kniha o Kosti* a také Zdeňka Nejedlého a jeho *Dějiny města Litomyšle*. Z výše uvedeného tedy vyplývá, že zkoumání v oblasti regionální historie se v době před I. světovou válkou soustředilo zejména na dějiny obcí a měst.

„*V době mezi oběma světovými válkami mělo regionální bádání ryze vlastivědný charakter. Zaměřovalo se na historický místopis, na popis kultury administrativně, geograficky či národopisně vymezených a současně uzavřených malých lokalit a regionů.*“¹² V této době také dochází k menšímu ústupu zkoumání regionálních dějin na vysokých školách, kdy těžiště přebírají většinou jednotlivá místní muzea a také archivy, čímž se otevřely možnosti pro bádání o regionální historii také zapáleným občanům, kterým sice chyběla odborná znalost v oblasti studia pramenů a práce s těmito prameny, což se snažili vynahrazovat svým elánem, nadšením a zájmem o historii. Podle Jindřicha Schulze „*k rozvoji regionalistiky v meziválečném i poválečném období*

¹⁰ BARTOŠ, Josef, Jindřich SCHULZ a Miloš TRAPL. *Regionální dějiny: pojetí, poslání, metodika*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004, str. 54.

¹¹ Tamtéž, str. 56.

¹² BŮŽEK, Václav. *Region v historickém diskursu*. In: Jihočeský sborník historický, České Budějovice: Jihočeské Muzeum v Českých Budějovicích 72, 2003, str. 6.

*přispěly zlepšené publikační možnosti, především časopisecké.*¹³ Bohužel však přicházely problémy spojené se skutečností, že sice existovala lokální muzea a archivy, ovšem chyběl v nich dostatek kvalifikovaných pracovních sil, což znesnadňovalo práci právě zapáleným badatelům, kteří neměli dostatek znalostí ve způsobech práce s regionálními prameny.

Tento problém se opět objevil po roce 1945, kdy se většina zájemců o regionální dějiny snažila bádát a vydávat množství publikací, které však svou kvantitou předčily kvalitu. U některých historiků se objevovaly tendence povýšit toto regionální bádání na vědeckou úroveň, ovšem po převzetí moci komunistickou stranou se začala prosazovat marxistická historiografie, která měla jiné priority, než se snažit dodat bádání o regionálních dějinách vědecký ráz. V šedesátých letech 20. století postupně docházelo v rámci diskuzí k několika pokusům o nastartování vědecké éry v oblasti zkoumání regionální historie, kdy začal vycházet například Vlastivědný sborník Podbrdská. Tyto diskuze i snahy však neměly dlouhého trvání, jelikož komunistická ideologie nakonec neumožnila více rozvinout vědecký potenciál, což se na zájmu o publikace s regionální tematikou i na publikacích samotných výrazně podepsalo.

Zlom nastal, jak jsem již výše uvedl, s pádem komunistického režimu na konci roku 1989, kdy začala vycházet díla, která nejsou ideologicky zatížená, což se pozitivně projevilo v opětovném zájmu o bádání nad regionální historií. O významu v oblasti zkoumání regionálních dějin pak svědčí skutečnost, že toto zkoumání se zaměřuje akademická instituce, konkrétně Kabinet regionálních dějin na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Podle Jindřicha Schulze se „*kabinet regionálních dějin od svého vzniku zabývá též teoretickými a metodickými otázkami regionálních dějin.*“¹⁴

Na závěr této kapitoly je potřeba říci, že na jedné straně vzrůstající zájem o vědecké bádání v oblasti regionální historie vede k vydávání velmi povedených publikací, například řada Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku a edice Města v městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, na druhé straně však

¹³ BARTOŠ, Josef, Jindřich SCHULZ a Miloš TRAPL. *Regionální dějiny: pojetí, poslání, metodika*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004, str. 57.

¹⁴ BARTOŠ, Josef, Jindřich SCHULZ a Miloš TRAPL. *Regionální dějiny: pojetí, poslání, metodika*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004, str. 58.

vznikají i taková odborná díla, která se hemží pouze faktografickým výčtem. Tato snaha vnést do publikací za každou cenu velké množství vědecké odbornosti tak má za následek ztrátu atraktivity pro čtenáře a ztrátu možnosti proniknout skrze publikaci více do hloubky popisovaného tématu z dějin obce, města i regionu, což jsem zmínil již v předcházející kapitole.

1.2 Zakotvení regionálních dějin v dějepisném vyučování

Ačkoliv o smyslu a využívání regionálních dějin v dějepisném vyučování bylo vedeno mnoho diskuzí a toto téma nezůstalo a nezůstává stranou pozornosti, je s velkým podivem, že ve významných vzdělávacích dokumentech bylo učivo regionálních dějin odsouváno na vedlejší kolej a k jeho prosazení a plnohodnotnému zařazení došlo až v souvislosti s vytvořením Rámcového vzdělávacího programu pro všechny stupně vzdělávání. Pavel Novotný se k otázce zařazení regionální historie do dějepisného vyučování ve své stati o regionálních dějinách a jejich postavení ve výuce dějepisu staví pozitivně, neboť *„regionální dějiny mají mimořádný význam pro etickou výchovu žáků, zejména jsou zdrojem vytváření národní hrdosti a vlastenectví. Jejich zařazování do vyučovacího procesu umožňuje vytvářet emocionální vazby žáků k obsahu dějepisného učiva, akcentovat jejich vztah k domovu a jeho okolí a rozvíjet tak vědomí příslušnosti ke své vlasti a národu.“*¹⁵

1.2.1 Regionální dějiny jako součást RVP ZV

Díky školskému zákonu z roku 2004 byl zaveden nový systém kutikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Jedním z těchto dokumentů je Rámcový vzdělávací program pro předškolní, základní a střední vzdělávání. Jelikož praktická část mé diplomové práce se týká projektového vyučování na základní škole, budu se v této části věnovat možnostem, jaké pro využití regionálních dějin nabízí Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.

Jelikož regionální dějiny tvoří součást historie, jsou do výuky nejčastěji zařazovány v hodinách dějepisu, který je součástí vzdělávacích oblastí, a to konkrétně

¹⁵ NOVOTNÝ, Pavel. *Regionální dějiny a jejich postavení ve výuce*. In: KNECHT, Petr. Výzkum aktuálních problémů pedagogiky a oborových didaktik. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, str. 117.

vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět na prvním stupni a Člověk a společnosti na druhém stupni.

U vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět můžeme je pro regionální historii důležitý tematický celek Místo, kde žijeme, jelikož „*se žáci učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Učí se do tohoto každodenního života vstupovat s vlastní aktivitou a představami, hledat nové i zajímavé věci a bezpečně se v tomto světě pohybovat. Důraz je kladen na praktické poznávání místních a regionálních skutečností a na utváření přímých zkušeností žáků. Různé činnosti a úkoly by měly přirozeným způsobem probudit v žácích kladný vztah k místu jejich bydliště, postupně rozvíjet jejich národní cítění a vztah k naší zemi.*“¹⁶

Pro regionální dějiny je důležitý také tematický celek Lidé a čas, kdy „*se vychází od nejnámějších událostí v rodině, obci a regionu a postupuje se k nejdůležitějším okamžikům v historii naší země. Podstatou tematického okruhu je vyvolat u žáků zájem o minulost, o kulturní bohatství regionu i celé země. Proto je důležité, aby žáci mohli samostatně vyhledávat, získávat a zkoumat informace z dostupných zdrojů, především pak od členů své rodiny i od lidí v nejbližším okolí, aby mohli společně navštěvovat památky, sbírky regionálních i specializovaných muzeí, veřejnou knihovnu atd.*“¹⁷ Z výše zmíněných charakteristik tematických celků vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět je patrné, že regionálním dějinám i obecně regionální tematice je věnován opravdu velký prostor, přestože žáci nemají na prvním stupni specializovaný předmět na studium dějin, kterým je na druhé stupni dějepis.

Při přechodu na druhý stupeň se již objevuje ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost samostatný předmět dějepis, proto je důležité, i z hlediska regionálních dějin, si tento vzdělávací obor charakterizovat. „*Jeho hlavním posláním je kultivace historického vědomí jedince a uchování kontinuity historické paměti, především ve*

¹⁶ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007, str. 37. [cit. 2016-06-25]. Dostupné z WWW:

<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV-pomucka-ucitelum.pdf>

¹⁷ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007, str. 38. [cit. 2016-06-25]. Dostupné z WWW:

<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV-pomucka-ucitelum.pdf>

*smyslu předávání historické zkušenosti. Důležité je zejména poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti. Důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století, kde leží kořeny většiny současných společenských jevů. Významně se uplatňuje zřetel k základním hodnotám evropské civilizace. Podstatné je rozvíjet takové časové a prostorové představy i empatii, které umožňují žákům lépe proniknout k pochopení historických jevů a dějů. Žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí ani shlukem faktů a definitivních závěrů, ale je kladením otázek, jimiž se současnost prostřednictvím minulosti ptá po svém vlastním charakteru a své možné budoucnosti. Obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu i dějin místních.*¹⁸

Ačkoliv je v charakteristice vzdělávacího oboru v poslední větě zmínka o regionálních dějinách, v porovnání s prvním stupněm je věnováno zařazování regionální historie do výuky méně prostoru, než by bylo potřeba, jelikož regionální dějiny hrají ve výuce dějepisu důležitou úlohu, jíž se budu snažit v následujících kapitolách přiblížit. Možným vysvětlením menší pozornosti regionální historii ve výuce dějepisu může být skutečnost, kterou často a rádi argumentují někteří učitelé dějepisu, že probíraného učiva je příliš velké množství, a proto pak není prostor ani možnost více zařazovat regionální dějiny do výuky, což je odsouvá do pozice doplňkového učiva, na něž přijde řada, jen když zbývá pedagogovi čas.

Otázkou tedy je, zda si učitelé pouze nechtějí komplikovat svůj život tím, že by museli vymýšlet a upravovat výuku z důvodu zařazování regionálních dějin, a proto ochotně použijí výše zmíněné vysvětlení, nebo zda by nestálo za úvahu zvýšit hodinovou dotaci dějepisu či jiným vzdělávacím oborům, kde mohou být regionální dějiny ve výuce realizovány, aby tak mohla být regionální historii věnována větší pozornost, kterou si díky svému přínosu zaslouží.

¹⁸ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007, str. 43. [cit. 2016-06-25]. Dostupné z WWW:

<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV-pomucka-ucitelum.pdf>

1.2.2 Interdisciplinarita regionálních dějin

Přestože jsou regionální dějiny realizovány zejména v předmětu dějepis, není tomu tak výhradně, což je logické, neboť na prvním stupni je regionální učivo součástí vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět a toto učivo je realizováno především v předmětu vlastivěda. Tato vzdělávací oblast se na druhém stupni rozděluje do více vzdělávacích oblastí (Člověk a společnost, Člověk a příroda) stejně tak se dělí i předmět vlastivěda do odborněji zaměřených vzdělávacích oborů jako Dějepis, Výchova k občanství a Zeměpis. Z toho tedy vyplývá skutečnost, že regionální dějiny mohou sloužit k integraci vzdělávacích oblastí, mají možnost propojovat obsahy vzdělávacích oborů a také rozvíjet mezipředmětové vztahy.

Když se tedy blíže podíváme na jednotlivé vzdělávací oblasti, konkrétně Člověk a společnost, je zde kromě vzdělávacího oboru Dějepis také obor Výchova k občanství, který zaujímá z hlediska zařazování regionální tematiky do výuky velmi důležité místo, neboť u tematického celku Člověk ve společnosti je učivem „naše obec, region, kraj“, ve kterém mají být probírány „*důležité instituce, zajímavá a památná místa, významní rodáci, místní tradice; ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku.*“¹⁹

Další oblastí, která navazuje na oblast Člověk a jeho svět, je oblast Člověk a příroda, o které je v charakteristice této oblasti řečeno, že „*komplexní pohled na vztah mezi člověkem a přírodou (...) utváří také vzdělání zeměpisné, které navíc umožňuje žákům postupně odhalovat souvislosti přírodních podmínek a života lidí i jejich společenství v blízkém okolí, v regionech, na celém území ČR, v Evropě i ve světě.*“²⁰

V této vzdělávací oblasti je tedy učivo o regionu součástí vzdělávacího oboru Zeměpis, kde v tematickém celku Česká republika je učivem „místní region“, v němž má být probírána „*zeměpisná poloha, kritéria pro vymezení místního regionu, vztahy*

¹⁹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007, str. 48. [cit. 2016-06-25]. Dostupné z WWW:

<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV-pomucka-ucitelum.pdf>

²⁰ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007, str. 51. [cit. 2016-06-25]. Dostupné z WWW:

<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV-pomucka-ucitelum.pdf>

k okolním regionům, základní přírodní a socioekonomické charakteristiky s důrazem na specifika regionu důležitá pro jeho další rozvoj (potenciál x bariéry)²¹

Zastoupení regionální historie a regionální tematiky obecně pak můžeme pozorovat i v dalších vzdělávacích oblastech, které přímo nevychází z oblasti Člověk a jeho svět, kde je zastoupení regionálních dějin nejvýraznější. Můžeme zde zmínit například oblast Jazyk a jazyková komunikace, kde se ve vzdělávacím oboru Český jazyk může podle metodické příručky Výchova ke vztahu ke kulturně historickému dědictví projevit zapojování regionální historie při záznamu vzpomínek pamětníků, při rozhovoru s místním pamětníkem a také při písemné komunikaci žáků s místními kulturními i vzdělávacími institucemi jako je muzeum či knihovna a rovněž při prezentaci výstupů regionálně historické projektu. (Parkan a kol., 2008, str. 138)

1.2.3 Přínos regionální historie ve výuce dějepisu

Jelikož regionální dějiny jsou součástí RVP ZV a měly by tak být zařazovány do výuky dějepisu na základních školách, je potřeba zhodnotit, jaký je přínos samotného zařazování regionální historie do výuky.

Touto tematikou se zabýval Lubomír Svoboda ve své knize Regionální dějiny ve vyučování dějepisu, kde podává argumenty, proč a jakým způsobem by mělo probíhat začleňování regionálních dějin do výuky dějepisu. První přínos spadá do oblasti výchovných cílů, kdy zařazování regionálních dějin do výuky pomáhá vytvářet v žácích citové vazby nejen k domovu, ale také k obsahu dějepisného učiva, což dokládá tvrzením, že *„jasné a živé představy, vzniklé na základě konkrétních a žákům blízkých jevů, jsou základem pro vytváření hlubokých a trvalých historických vědomostí. Regionální dějiny jako součást obsahu dějepisného učiva umožňují větší konkretizaci, názornost a tím přispívají ke zkvalitnění historických vědomostí.“²²*

Dalším přínosem regionální historie je podle Svobody kromě zkvalitnění historických vědomostí také rozvíjení historických schopností. K rozvoji dovedností a schopností v oblasti historie by však nemohlo dojít bez osvojení historických

²¹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007, str. 63. [cit. 2016-06-25]. Dostupné z WWW:

<http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV-pomucka-ucitelum.pdf>

²² SVOBODA, Lubomír. *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. Praha: SPN, 1986, str. 9.

vědomostí, jelikož dle Svobody schopnosti a dovednosti se vytvářejí až po získání vědomostí, kdy „*používání regionálních dějin umožňuje zároveň rozvíjet tvůrčí způsoby práce s regionálním historickým materiálem, jako jen například analýza historického dokumentu, která může zahrnovat zdůvodnění příčin historické události, nacházení vztahů mezi historickými jevy, vytváření vztahů mezi historickými událostmi regionálního a celostátního charakteru, vyvozování závěrů z regionálních historických jevů, jejich hodnocení z hlediska národních dějin apod.*“²³ Z výše uvedeného je tedy patrné, že práce s regionálně historickým materiálem může žákům pomoci při analyzování složitějších historických jevů a můžeme tedy mluvit o tom, že tato práce pak rozvíjí historické myšlení, které je velice důležité pro žákovu aktivní účast ve vyučovacím procesu (Svoboda, 1986).

Pro srovnání uvádím, jak se k problematice přínosu regionální historie pro výuku dějepisu staví Stanislav Julínek v knize *Základy oborové didaktiky dějepisu*. Julínek si všímá, jaký význam má regionalistka pro vzdělávací proces z hlediska vzdělávání, výchovy, didaktiky a badatelství.

Vzdělávací význam vyplývá z dvojjediné funkce regionální historie, kdy můžeme na jedné straně zkoumat, jak se události spojené s národními dějinami promítly do dějin regionálních, na druhé straně naopak můžeme zkoumat, jak regionální dějiny ovlivňovaly charakter dějin celostátních. „*Ve výchovně vzdělávacím procesu pak jde v obou případech o komparaci regionálních historických jevů, jež jsou pro svoji konkrétnost a blízkost pro žáky snadněji pochopitelné s historickými, náročněji osvojitelnými skutečnostmi celonárodních dějin.*“²⁴

U výchovného významu si Julínek, stejně jako Svoboda, všímá skutečnosti, že regionální historie kladně působí na citový vztah žáků k místu, ve kterém žijí, a navíc je v nich skrze zájem o blízké okolí posilován pocit zdravého patriotismu.

Z hlediska významu badatelského jsou regionální dějiny vhodné pro nástup do vědeckovýzkumné i publikační činnosti, jelikož žáci mají možnost se při zpracovávání

²³ SVOBODA, Lubomír. *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. Praha: SPN, 1986, str. 9.

²⁴ JULÍNEK, Stanislav. *Základy oborové didaktiky dějepisu*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, str. 105.

projektu na toto téma seznámit s různými místními prameny a získat tak nové užitečné schopnosti a vědomosti.

„Didaktický význam je zpravidla spojován s postupy, které regionální historie konkrétně naplňuje: od nejbližšího k vzdálenějšímu, od části k celku, od zvláštního k obecnému, od jevu k podstatě, od smyslového k pojmovému, od konkrétního k abstraktnímu.“²⁵

Julínek také přidává poznámku o možnosti dalšího významu v souvislosti s regionalistikou, kterým je význam ekologický, jenž souvisí se zdůrazňováním ochrany nejbližšího životního prostředí a také kulturního dědictví minulosti, což je z hlediska dnešní společnosti velice důležitý význam, neboť ochrana životního prostředí a ochrana památek vede žáky k vytvoření odpovědného vztahu jak k přírodě, tak ke svému kulturnímu okolí.

1.2.4 Práce s regionálním historickým materiálem ve výuce

Na tomto místě je potřeba se zmínit, jakým způsobem bychom měli při práci s regionálním historickým materiálem postupovat, abychom dosáhli stanovených cílů. Pokud budeme chtít docílit efektivního využívání regionálního historického materiálu ve výuce, je důležité přitom podle Svobody postupovat systematicky, což znamená, že bychom měli zařazovat regionální dějiny v souladu s aktuálně probíranou historickou látkou. Díky tomu tak můžeme na tomto materiálu demonstrovat složitější procesy historického vývoje k jejich pochopení, dále můžeme materiálu využít „jako východiska k vytváření jasných představ ve smyslu postupu od známého k neznámému, od jednoduchého k složitému.“²⁶ V neposlední řadě může tento materiál posloužit pro názornou ilustraci určitých jevů, což nám díky tomu umožní objasnit i hůře pochopitelné pojmy.

Při práci s regionálním historickým materiálem je také potřeba zohlednit kromě systematickosti i přiměřenost podávaných informací vzhledem k tomu, do jaké míry jsou rozvinuty schopnosti žáků v poznávacím procesu.

²⁵ JULÍNEK, Stanislav. *Základy oborové didaktiky dějepisu*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, str. 105.

²⁶ SVOBODA, Lubomír. *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. Praha: SPN, 1986, str. 11.

Denisa Labischová k tomu ve své Příručce ke studiu didaktiky dějepisu uvádí: „Z poznávacího hlediska je možno při výkladu regionálních dějin využít jak deduktivních (regionální historie jakožto odraz národních či evropských dějin), tak induktivních postupů (regionální látka jakožto výchozí materiál pro výklad historie větších územních celků).“²⁷

Podle Svobody je velmi důležitá u poznávacího procesu návaznost a kvalitativní vzestupnost, aby byl žák pomocí regionálních dějin schopen bez větších potíží osvojit si novou látku a získávat nové schopnosti a dovednosti.

Tato návaznost se projevuje zejména na prvním stupni, jelikož u žáka v tomto období „názorné myšlení přechází v konkrétní operace a ve výchovně vzdělávacím procesu má rozhodující úlohu přímé pozorování a bezprostřední zkušenost,“²⁸ proto patří regionální historie na přední místo z hlediska přiblížení a poznávání minulosti, jelikož minulost známého prostředí je pro žáky daleko atraktivnější a snadněji pochopitelná.

Na druhém stupni jsou již žáci schopni uvažovat o složitějších historických jevech, dokážou v nich hledat souvislosti a je možné s nimi i v rámci regionálních dějin postupně uplatňovat i deduktivní i induktivní postupy. Podle Svobody „na základě trvalejších a pevnějších vazeb v učebním obsahu, které jsou vytvářeny zařazováním regionálních jevů do struktury učiva, je možno řešit historicko-didaktické problémy a docházet k elementárním zákonitostem, což předpokládá rozvíjení historického myšlení žáků.“²⁹

Při práci s regionálním historickým materiálem a regionálními dějinami je tedy důležité brát ohled na systematičnost při zařazování do výuky a také na respektování zásad přiměřenosti učiva se zřetelem k poznávacím schopnostem žáků. Využití materiálů ve výuce dějepisu má také sloužit k tomu, aby poznávání regionálních dějin pozitivně ovlivňovalo rozvíjení intelektuálních schopností a také morálních vlastností žáků (Svoboda, 1986).

²⁷LABISCHOVÁ, Denisa a Blažena GRACOVÁ. *Příručka ke studiu didaktiky dějepisu*. V Ostravě: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2008. Scripta Facultatis philosophicae Universitatis Ostraviensis. str. 171.

²⁸ SVOBODA, Lubomír. *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. Praha: SPN, 1986, str. 11.

²⁹ SVOBODA, Lubomír. *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. Praha: SPN, 1986, str. 12.

1.3 Příprava pedagogů na práci s regionálním materiálem

V této kapitole bych rád připomenul, že je při práci s regionálním historickým materiálem ve výuce velmi důležitá také osobnost učitele. Pokud chceme v žácích vzbudit zájem o minulost jejich obce, města či regionu, pak je nesmírně důležité, aby tento zájem o regionální dějiny ukázal žákům na své osobě sám učitel, jelikož nemůže zapalovat někdo, kdo sám nehoří. Pedagog by měl mít zájem o regionální historii, měl by mít chuť na sobě v oblasti regionální historie stále pracovat a zlepšovat své znalosti i badatelské schopnosti a také by měl být schopen nové objevy, zajímavosti a vědomosti z oblasti regionálních dějin předat svým žákům a ukázat jim, čím vším může být regionální historie prospěšná a jak je může obohatit nejen z hlediska vědomostí, schopností a dovedností.

Je však také důležité zmínit, že pedagogův zájem o regionální dějiny by byl bez možnosti spolupráce s místními institucemi, například s muzeem, knihovnou, archivem či jiným podobným pracovištěm, zbytečným. Proto je tedy potřeba, aby pedagogům byly v daném regionu poskytnuty, v součinnosti s místními institucemi a s jeho zaměstnavatelem, co nejlepší podmínky pro regionálně historické bádání a vzdělávání.

2. JEDNOTLIVÉ VYUŽITÍ REGIONÁLNÍHO HISTORICKÉHO MATERIÁLU VE VÝUCE

V předchozí části jsem se na základě studia odborných textů pokusil zdůvodnit přínos a význam regionální historie pro výuku dějepisu, dále význam, vývoj, klady a zápory regionální historiografie a v neposlední řadě jsem se také věnoval zařazení učiva regionální historie do kurikulárních dokumentů, konkrétně do Rámcového vzdělávacího plánu pro základní školy. V této části bych se chtěl zaměřit na úskalí, se kterými se často setkává pedagog, jehož záměrem je vhodným způsobem využít ve svých hodinách materiálu s regionálně historickým zaměřením. Mezi tato úskalí patří především výběr vhodných pomůcek s regionální tematikou, výběr vhodných metod a vyučovacích forem.

2.1 Vyučovací pomůcky, výběr metod a organizačních forem

2.1.1 Pomůcky regionálního charakteru v dějepisném vyučování

Obecně můžeme tvrdit, že jistou nevýhodou dějepisného vyučování je nemožnost pracovat s bezprostřední historickou zkušeností žáků, jelikož dějepis žákům nedokáže umožnit přímý vhled do historické reality. Z tohoto důvodu je velice důležité využívat v hodinách dějepisu různé didaktické pomůcky, díky nimž je žákům usnadněna možnost utvářet správné historické představy sloužící jako základ pro pochopení historických jevů (Labischová, 2008).

Využívání pomůcek je podle S. Julínka v dějepisném vyučování velmi důležité z hlediska uplatňování didaktických zásad, přičemž za nejdůležitější stanovuje zásadu názornosti. „Zásada názornosti ukládá učiteli, aby využil všech dostupných možností a vhodných prostředků, které usnadňují žákům tvorbu konkrétních historických představ, zefektivňují průběh jejich pojmotvorného procesu a zkvalitňují tak příslušné mechanismy poznávání a osvojování učební látky.“³⁰ Tato zásada je velmi důležitá pro regionální pomůcky, protože tyto pomůcky neslouží jen pro názorné seznámení žáků s regionální historií. Z hlediska obsahu jsou totiž tyto pomůcky pro žáky bližší a známější, což pak žákům pomáhá pro vytvoření konkrétních představ na základě informací získaných skrze regionální pomůcku. Díky obsahu regionálních pomůcek

³⁰ JULÍNEK, Stanislav. *Základy oborové didaktiky dějepisu*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, str. 180.

můžeme navíc uplatňovat i další didaktické postupy, kterými jsou „*cesta od bližšího ke vzdálenějšímu, od konkrétního k abstraktnímu, od smyslového k pojmovému, od citového vztahu k rozumovému chápání.*“³¹ Abychom mohli považovat regionální pomůcku za didakticky funkční, musíme se také zmínit o určitých vlastnostech těchto pomůcek, jež mohou ovlivnit jejich využitelnost ve vztahu k cílům a úkolům výuky dějepisu. Těmito specifickými vlastnostmi Svoboda rozumí „*silnější motivační schopnost plynoucí z jejich obsahu, výraznější schopnost emotivního působení, větší obsahovou sdělnost a konkrétnost, vhodnost pro uplatňování vlastních zkušeností žáků při provádění různých činností, vhodnost pro porovnávání regionální situace s celonárodní jako předpoklad pochopení vztahu obecného a zvláštního při hodnocení, zobecňování a systematizaci historických jevů apod.*“³² Pokud tedy budeme respektovat didaktické zásady při práci s regionálními pomůckami a budeme brát zřetel k specifickým vlastnostem těchto pomůcek, můžeme dosáhnout zvýšení účinnosti vyučování dějepisu.

Abychom mohli s pomocí regionálních pomůcek usnadnit žákům vytváření konkrétních historických představ a dosahovat pomocí pomůcek naplnění cílů a úkolů dějepisné výuky, musíme brát ohled na to, zda jsou pomůcky skutečně vhodně a efektivně používány nebo zda jsou pomůcky do výuky zařazeny bez zdůvodnění, k jakému účelu má pomůcka ve výuce sloužit a jakého cíle chceme využitím pomůcky dosáhnout. Pedagog by měl také při práci s regionálními pomůckami zohlednit zásadu přiměřenosti zprostředkovaného učiva vzhledem k věku žáků a k jejich rozumovým schopnostem. Měl by zvolit vhodnou metodu zařazení pomůcky do výuky vzhledem k typu a struktuře vyučovací hodiny, kdy je potřeba zohlednit didaktickou funkci pomůcky a její specifické vlastnosti.

Nyní se budu snažit nastínit, jaké konkrétní regionální pomůcky může pedagog při výuce dějepisu využít. Pro přehlednost je dobré si pomůcky roztřídit podle určitého kritéria. Já zde využiji klasifikaci pomůcek dle knihy Stanislava Julínka *Základy oborové didaktiky*, který jako hlavní kritérium pro třídění pomůcek bere zdroj

³¹ SVOBODA, Lubomír. *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. Praha: SPN, 1986, str. 18.

³² SVOBODA, Lubomír. *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. Praha: SPN, 1986, str. 19.

smyslového vnímání, tedy podle toho, jakým smyslovým orgánem vnímáme různé pomůcky, kde vyděluje dvě větší skupiny.

První skupinou jsou dle Julínka pomůcky vizuální, které se dělí na pomůcky názorné a textové. Názorné pomůcky dělí dále na dvojrozměrné a trojrozměrné.

Druhou velkou skupinou jsou pak pomůcky auditivní povahy, které poté ještě můžeme rozdělit na pomůcky slovní, zvukové a částečně i audiovizuální (Julínek, 2004).

Co se týče auditivních pomůcek, můžeme z hlediska regionální historie využít jako slovní pomůcku nejčastěji besedu s místním pamětníkem nebo vyprávění místního účastníka události, jež může mít lokální, regionální i celostátní charakter. Tyto pomůcky mají podle Julínka i Labischové charakter historického pramene a jsou tedy autentické a bezprostřední. Žákům takovéto slovní pomůcky regionální povahy podle Labischové mohou pomoci rekonstruovat minulost (zvláště dějiny každodennosti) a také žákům umožňují poznávat, jak lidé v místě jejich bydliště vnímali významné a důležité události z nedávné minulosti a jaké měly tyto události na místo bydliště dopady. Problém však může představovat především omezená míra věrohodnosti výpovědi pamětníků, na což by měl pedagog žáky upozornit a rozebrat s nimi, proč k těmto problémům může dojít.

Co se týče vizuálních pomůcek, zhodnotím nejprve textové regionální pomůcky. „*Textovými pomůckami rozumíme skupinu vyučovacích prostředků, které poskytují informace cestou různého druhu písemných sdělení.*“³³ U těchto pomůcek je podle Svobody velmi důležité, aby zde byla uplatňována zásada přiměřenosti vzhledem k věku a schopnostem žáků. Jejich velkou předností může být poměrně dobrá dostupnost (záleží na možnostech obce, města, regionu), kdy je možné tyto pomůcky zajistit v místních regionálních institucích, a atraktivita pro žáky, jež je dána vztahem žáka k svému regionu. Práce s těmito pomůckami navíc může suplovat historické bádání (Svoboda, 1986). Mezi nejčastěji využívané regionální textové pomůcky mohou patřit různé listiny (např. listiny o založení města, o povýšení obce na město, o různých právech udělených městu apod.), dále sem mohou náležet místní tiskoviny jako soudobé regionální noviny, časopisy, dále kroniky a také záznamy z různých jednání, která se

³³ JULÍNEK, Stanislav. *Základy oborové didaktiky dějepisu*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, str. 180.

v obci, městě a regionu konala. Podle Svobody „zvláště práce s archiváliemi a dobovým tiskem přináší žákům nejen nové poznatky z regionálních dějin, ale zároveň jim umožňuje na úrovni jejich věku a intelektu získávat a rozvíjet schopnost pracovat s historickým pramenem (což předpokládá poměrně náročné operace spojené s historickým myšlením), žáci se zároveň učí chápat jeho úlohu při poznávání historického vývoje.“³⁴

Z hlediska názorných pomůcek, které jsou pro práci pedagoga velmi důležité díky možnosti ilustrovat pomocí nich konkrétní historické jevy a také přiblížit pomocí nich prostředí těchto jevů, jsou významné především obrazové pomůcky (Svoboda, 1986). Z obrazových regionálních pomůcek může pedagog využít fotografie místních památek, významných osob, budov, částí obcí a měst, kulturních institucí, dále může využít plakátů, různých karikatur, plánů měst, historických lokalit a uměleckých děl. Tyto pomůcky jsou většinou autentické a mají tak charakter historického pramene (Julínek, 2004). Podle Svobody však může u těchto pomůcek docházet k problémům v souvislosti s jejich využitím. „Není - li aktivita žáků při práci s obrazovou dokumentací dostatečně usměrněna konkrétními kroky, mohou být žáci odváděni při procesu získávání informací z jevů osobním vztahem k pozorovanému.“³⁵ Je tedy důležité, abychom při práci s obrazovými pomůckami zadávali žákům úkoly, které se vztahují k probíranému učivu v souvislosti s pomůckou.

Mezi názorné obrazové pomůcky patří také různé mapy, obrazové soubory, obrázkové vybavení učebnic, mapové náčrty, historické kartogramy, školní atlasy a další symbolické pomůcky jako grafy, diagramy a časové přímky. Podle Julínka patří výše uvedené pomůcky mezi pomůcky tradičně využívané a zprostředkující – suplující historický materiál (Julínek, 2004). Zde je podle Svobody důležitá funkce regionálního kartogramu. „Regionální kartogram umožňuje žákovi sledovat dílčí historické jevy jako součásti celku, tedy součásti národních dějin. Zařazení regionálních jevů do kontextu národních dějin s možností vizuálně názorného kvantitativního srovnání na základě

³⁴ SVOBODA, Lubomír. *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. Praha: SPN, 1986, str. 21.

³⁵ SVOBODA, Lubomír. *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. Praha: SPN, 1986, str. 22.

vztahu obecného a zvláštního přivádí žáky k poznání, že historický vývoj probíhá sice v různých podmínkách nerovnoměrně, avšak ve vztahu k celkovému vývoji.“³⁶

2.1.2 Organizační formy výuky vhodné pro regionální historii

V této kapitole není mým cílem vypsát a rozebrat všechny organizační formy v dějepisném vyučování, ale soustředím se zejména na ty formy, ve kterých můžeme uplatnit regionálně historickou tematiku a materiál.

Stanislav Julínek ve své knize *Základy oborové didaktiky dějepisu* chápe vyučovací formy „jako organizační uspořádání vnějších podmínek, za kterých se prostřednictvím adekvátních vyučovacích metod a vyučovacích prostředků realizují cíle výuky.“³⁷ Podle Labischové jsou vyučovací formy vymezeny časoprostorově, kdy se z hlediska časové jednotky jedná o vyučovací hodinu, den, týden, čtvrtletí, pololetí a školní rok. Z pohledu prostorového se jedná o vyučovací formy realizované ve třídě, mimo třídu a mimo školu (Labischová, 2008).

Podle Svobody se regionální historický materiál díky větší atraktivitě pro žáky uplatňuje především v organizačních formách mimotřídních a mimoškolních. „*Formy mimotřídní a mimoškolní práce s regionálním materiálem jsou zvláště vhodné pro vytváření a navozování podmínek pro takové získávání historických vědomostí, jehož postupy odpovídají postupům historické vědy, to znamená od heuristiky přes kritiku k interpretaci a syntéze.*

Nejčastěji se v rámci mimoškolní formy výuky s důrazem na regionální historii využívá především návštěv mimoškolních institucí, jakými jsou muzea, knihovny, archivy, galerie atd., v závislosti na podmínkách daného regionu. Návštěva těchto institucí je velice důležitá, neboť „*v muzeu přichází žák do styku do styku s vystavovaným regionálním materiálem, který různou formou postihuje historickou realitu, a působí tedy na žáka více smyslovými vjemy, přitom zdaleka ne jako pouhý ilustrující prostředek.*“³⁸ Dalším důležitým faktem je, že žák díky regionálním exponátům, které jsou mu bližší kvůli vazbám exponátů na prostředí, jež je mu známé,

³⁶ SVOBODA, Lubomír. *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. Praha: SPN, 1986, str. 23.

³⁷ JULÍNEK, Stanislav. *Základy oborové didaktiky dějepisu*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, str. 150.

³⁸ SVOBODA, Lubomír. *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. Praha: SPN, 1986, str. 38.

formuje svůj subjektivní vztah k místní instituci, kde jsou regionální exponáty vystavovány. K tomu, aby tato návštěva naplnila výchovné a vzdělávací cíle, mělo by podle Julínka při realizaci této mimotřídní formy výuky dojít k těmto čtyřem etapám – příprava učitele, příprava žáků, vlastní průběh výuky mimo třídu a zpracování poznatků, shromážděného materiálu a jejich další využití.

Při přípravné fázi by měl učitel vhodně stanovit cíl této návštěvy vzhledem k probíranému učivu a měl by také před návštěvou místní instituce znát možnosti jejího možného přínosu pro dějepisné vyučování, to znamená znát pokud možno místní fondy a sbírky. Následně je úkolem pedagoga, pokud je to v jeho možnostech, navštívit sám zvolenou instituci, kde poté může také zajistit kvalifikovaný výklad od místního průvodce. Zde je podle Julínka důležité, aby učitel zajistil v místě, kde provádí pouze kvalifikovaný průvodce (hrad, zámek), aby byl výklad pro žáky podán pokud možno atraktivní formou, jinak by se mohlo dojít k narušení připraveného plánu.

Dalším úkolem pedagoga je připravit na návštěvu instituce samotné žáky, kdy by je před samotnou návštěvou měl seznámit s institucí a také pravidly, jak se mají v daném místě chovat. Pedagog by měl také žáky obeznámit s úkoly, které budou v daném místě plnit a jakým způsobem se mohou v rámci domácí přípravy na úkoly nachystat. Důležitá je také motivační stránka, kdy by měl pedagog docílit toho, aby se žáci na návštěvu instituce těšili.

Během vlastního průběhu je podle Julínka pro pedagoga důležité zejména udržet na uzdě kázeň u žáků, kteří často ztrácejí pozornost a které historie regionu příliš nezajímá, zejména během přesunu ze školy do místa instituce i při cestě nazpátek. Aby byla zajištěna pozornost během návštěvy, je dobré obstarat žákům pracovní list či jiný materiál, který by je podněcoval k aktivnímu naslouchání výkladu průvodce během návštěvy.

Při poslední fázi by mělo docházet ke zpracování a vyhodnocování poznatků s cílem prohlubovat v žácích zájem o historii a působit na jejich morální vlastnosti (Julínek, 2004).

Další mimotřídní formou výuky je kromě návštěvy mimoškolní instituce také odborná exkurze. Ta je z hlediska formy výuky a přínosu dějepisnému vyučování velmi významná, neboť žáci si metodou přímého pozorování předmětů a jevů historické

skutečnosti v přirozeném prostředí mimo školu lépe osvojují historické poznatky a také v nich setkání s objektem v jeho přirozeném prostředí pomáhá vytvářet citový vztah k tomuto objektu, což slouží k rozvoji žákovy osobnosti ze vzdělávacího i výchovného hlediska (Julínek, 2004). Podle Labischové je důležité po ukončení exkurze nově získané poznatky v rámci výuky zpracovat a následně opakovat, jelikož během exkurze „*probíhá převážně jen forma prezentace nového učiva.*“³⁹ U této odborné exkurze tak můžeme jako pomůcky využít především hmotné prameny, zejména architektonické památky. V rámci návštěvy muzea to mohou být různé exponáty jako zbraně a keramika a další předměty.

Je také důležité rozlišit exkurze vzhledem k jejich výchovně vzdělávacím cílům. Zde se budu držet rozdělení podle knihy S. Julínka i D. Labischové, jelikož rozdělení v obou knihách je stejné. Podle obou autorů rozlišujeme exkurze tematické, souborné dějepisné a komplexní vícepředmětové. Tematická exkurze je zaměřena na látku jednoho tematického celku, souborná dějepisná exkurze je věnována látce napříč různými historickými obdobími a komplexní vícepředmětová exkurze je zaměřena na získání znalostí k dané látce z různých vědních oborů (Julínek, 2004).

Další vyučovací formou vhodnou pro zapojení regionálně historického materiálu je exkurzní vyučování. Podle Julínka bychom neměli exkurzní vyučování zaměřovat s odbornou exkurzí, jelikož u odborné exkurze většinou dochází pouze k prezentaci nových informací. U exkurzního vyučování však kromě prezentace nových informací dochází také k dalším fázím vyučovací hodiny, což tak klade na pedagoga daleko vyšší nároky z hlediska přípravy této vyučovací formy., konkrétně „*znalost expozice, kontakt s odbornými pracovníky příslušných institucí, úprava rozvrhu, organizace přípravy, vlastní didaktická příprava.*“⁴⁰ Jelikož se příprava na exkurzní vyučování velmi podobá výše zmíněné přípravě na návštěvu různých místních institucí, nebudu zde již přípravu na exkurzní vyučování více rozepisovat. Je nutné také zmínit, že tuto formu výuky Stanislav Julínek doporučuje realizovat častěji, „*poněvadž nejenže přináší okamžitý výukový efekt, ale současně posiluje žádoucí vztah žáků k těmto institucím, případně*

³⁹ LABISCHOVÁ, Denisa a Blažena GRACOVÁ. *Příručka ke studiu didaktiky dějepisu*. V Ostravě: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2008. Scripta Facultatis philosophicae Universitatis Ostraviensis. str. 171.

⁴⁰ JULÍNEK, Stanislav. *Základy oborové didaktiky dějepisu*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, str. 154.

*může položit i základy jejich pozdější vzájemné spolupráce, zejména v oblasti regionalistiky*⁴¹

Zajímavou mimotřídní organizační formou kulturně osvětový vzdělávací program, při kterém se zpravidla celá třída žáků zúčastní návštěvy filmového či divadelního představení s historickou tematikou. Podle Julínka zvyšuje vzdělávací efekt této formy kromě obohacení poznatkové stránky žákovy osobnosti také obohacení stránky citové a estetické. Díky návštěvě těchto kulturních akcí si také žáci osvojují návyky kulturního chování a také vystupování, proto plní tyto vzdělávací programy také svou výchovnou funkci (Julínek, 2004).

Podle Labischové je také důležité, aby učitel věnoval před tímto vzdělávacím programem pozornost přípravě akce, kdy by měl postupovat podle zásady přiměřenosti vzhledem k věku žáků, a také by měl dbát, aby vzdělávací program navazoval na probíranou látku.

2.1.3 Výukové metody práce s regionálně historickým materiálem ve výuce

Podle knihy Příručka ke studiu didaktiky dějepisu „Josef Maňák chápe výukovou metodu jako uspořádaný systém vyučovací činnosti učitele a učebních aktivit žáků směřující k dosažení daných výchovně vzdělávacích cílů.“⁴²

Při volbě metod práce s regionálním materiálem je nezbytné, abychom jako pedagogové věděli, jakého cíle chceme pomocí zvolené metody dosáhnout. Dále bychom neměli zapomínat při volbě metod brát zřetel na schopnosti a zkušenosti žáků, zda již mají schopnosti a dovednosti samostatně pracovat s historickým materiálem a zda jsou schopni si pomocí zvolené metody s využitím regionálního materiálu osvojit nové informace. Musíme brát také ohled na to, zda regionální materiál a s ním spojené pracovní metody mohou být užitečné pro dosažení cílů a úkolů vyučovací hodiny a také zda význam regionálního materiálu bude prospěšný pro rozvoj vědomostí, dovedností a schopností žáků.

⁴¹ JULÍNEK, Stanislav. *Základy oborové didaktiky dějepisu*. Brno: Masarykova univerzita, 2004, str. 154.

⁴² LABISCHOVÁ, Denisa a Blažena GRACOVÁ. *Příručka ke studiu didaktiky dějepisu*. V Ostravě: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2008. Scripta Facultatis philosophicae Universitatis Ostraviensis. str. 65.

Pokud bude podle Svobody pedagog u regionálního materiálu a u volby metod sledovat zejména jejich funkční stránku, mohou se metody i materiál efektivně uplatnit v každé fázi vyučovacího procesu.

Vhodné je využít regionálního materiálu již při volbě motivačních metod, „*neboť místní historické události, historické jevy lokalizované do známého a blízkého prostředí, osobnosti spojené s regionem vzbuzují zájem žáků o učivo, vytvářejí jejich vztah k tématu vyučovací hodiny.*“⁴³ U žáka tak může v úvodu hodiny regionální pomůcka jako zdroj motivace vyvolat zájem o hlubší poznání obecných historických jevů.

Z hlediska fází výuky pak regionální materiál můžeme nejčastěji uplatnit v expozičních metodách, kdy žákům vysvětlujeme novou látku a pomocí regionálního materiálu můžeme ilustrovat a doplňovat náš výklad. Díky tomuto materiálu také můžeme žákům snadněji objasňovat historické děje a události, kdy od známých místních historických poznatků můžeme postupně přecházet k událostem celostátního charakteru, tedy postupujeme podle zásady od bližšího ke vzdálenějšímu, od konkrétního k obecnému, což vede k rozvoji dovednostních a intelektových schopností.

Při práci s regionálním materiálem můžeme využít také metodu srovnávací, indukční i dedukční, kdy je možné tyto metody navzájem kombinovat, při čemž žáci díky tomu rozvíjí schopnosti historické analýzy a historického myšlení.

Podle Svobody lze tedy říci, že metody práce s regionálním materiálem se zakládají na usměrnění aktivity žáků, na úpravě zdrojů poznávání, na úpravě dějepisného učiva a také na zajištění kontroly vědomostí, dovedností, zájmů a postojů (Svoboda, 1986).

2.2 Možnosti Uhříněvsi při využívání regionálního materiálu ve výuce

Ačkoliv současná městská část Praha 22 – Uhříněves není příliš rozlehlou lokalitou, můžeme na jejím území najít několik regionálně historických pomůcek i institucí, díky nimž je možné zařazovat regionální dějiny Uhříněvsi a okolí do výuky dějepisu.

⁴³ SVOBODA, Lubomír. *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. Praha: SPN, 1986, str. 27.

Důležité textové zdroje informací o historii Uhříněvsi poskytují místní kroniky, jichž je celkem šest. První z nich poskytuje i velmi zajímavý obrazový materiál s původními malbami prvního kronikáře Antonína Chvojky. Díky těmto malbám tak zůstaly zachyceny některé dnes již neexistující budovy v Uhříněvsi z konce 19. století a jsou to dnes patrně nejstarší obrazové záznamy Uhříněvsi.

Další textovým zdrojem s různými obrazovými přílohami je kniha bývalého místního starosty Antonína Semanského Paměti městyse Uhříněvsi a okolí z roku 1910. Je zde zaznamenána nejstarší historie Uhříněvsi, kterou autor čerpal z dochovaných archivních pramenů a také z první kroniky Antonína Chvojky. Kniha je doplněna bohatým obrazovým materiálem, především historickými mapami, na kterých je Uhříněves zaznamenána, a dobovými fotografiemi jednotlivých částí Uhříněvsi z počátku 20. století. Z tohoto důvodu by mohla kniha v hodinách sloužit především jako názorná obrazová pomůcka a zdroj poznání změn, jimiž Uhříněves během více než sta let prošla.

Dále je možné využít knihy Uhříněves a okolí – historie a současnost městské části Praha 22 z let 2003 a 2014. Tyto knihy čerpají především z místních kronik a knihy Paměti městyse Uhříněvsi od Antonína Semanského. Knihy jsou plné faktografických údajů a jsou velmi dobře využitelné, jelikož obsahují i historii místních spolků, popisují místní významné stavby a památky. Zaobírají se také přehledem místních kronik, přírodních zajímavostí a také významnými místními rodáky a osobnostmi. Jsou doplněné bohatým obrazovým materiálem a fotografiemi místních památek, osobností i samotné Uhříněvsi.

Uhříněves nabízí také několik míst, kde může pedagog realizovat s žáky exkurzi i exkurzní vyučování. Jako hlavní místní instituce, kam s žáky vyrazit na exkurzi, funguje Uhříněveské muzeum. Tato instituce nabízí žákům mnoho exponátů z regionálních dějin, jež odkazují na bohatou minulost zdejší městské části a také by měly žákům i návštěvníkům ukázat, že zdejší lidé mají zájem o uchování upomínek na minulost, jelikož většina exponátů byla darována místními občany. Muzeum však nenabízí školám žádné vzdělávací programy, jelikož spolupráce muzea a místních škol není ani z jedné strany příliš rozvíjena. Dále je možné s dětmi podniknout exkurzi po

místních památkách, což je však náplní mé praktické části, proto se o památkách, literatuře i místním muzeu více zmíním v následujících kapitolách.

Co se týká dalších exkurzí, které by mohly být uskutečněny v rámci zařazování regionálních dějin do výuky dějepisu, je možné s žáky vyrazit do obce Královice, jež leží nedaleko Uhříněvsi, kde je možné prozkoumat místní zachovalou archeologickou rezervaci, která je pozůstatkem slovanského hradiště z počátků českého státu v období vlády Přemyslovců. Na základě této exkurze by tak bylo možné žáky blíže seznámit s počátky českého státu za prvních Přemyslovců. Z této rezervace je také pěkný výhled na věžovitou tvrz ze 14. století, jež byla renesančně přestavěna v 16. století. Bohužel však tvrz není veřejnosti přístupná.

K období husitských válek je možné podniknout exkurzi k vysokému dřevěnému kříži na okraji Uhříněvsi směrem k Pitkovicím, který stojí na rozcestí horácké cesty. Po této cestě, jež vede přes Měcholupy směrem do Prahy, údajně táhl Jan Žižka se svým vojskem, proto se této cestě říká „husitská“. Z této cesty se dá odbočit směrem k Lítožnickým rybníkům, kde u dnes zaniklé vsi Lítožníky roku 1420 tábořilo vojsko krále Zikmunda Lucemburského.

Na příkladu místního pivovaru, jehož tradice sahá až do konce 17. století, by bylo možné žákům přiblížit význam Uhříněvsi jako průmyslového centra regionu v 18. a 19. století, což souvisí s průmyslovou revolucí v českých zemích v 19. století. Pro dějiny 20. století je možné využít textových pomůcek, mezi které patří zejména zápisy z kronik a z jednání zastupitelstva (později MNV), díky nimž máme svědectví o významných událostech národních dějin z regionálního pohledu a také máme záznam o tom, jakým způsobem vypadal celoroční život v obci, čím obec žila a jaké tradice místní obyvatelé udržovali. Aby si žáci osvojovali práci s prameny a odbornou literaturou, můžeme jim zadat k vypracování referát o místních slavných rodácích a osobnostech, památkách, důležitých místních průmyslových podnicích apod. Také je možné uspořádat díky místnímu Klubu seniorů, jenž je těmto aktivitám nakloněn, besedu s pamětníky na téma života místních obyvatel za II. světové války. Bohužel těchto pamětníků s přibývajícím časem ubývá, přesto je jich v Uhříněvsi stále dost. Z vlastní zkušenosti vím, že i přes svůj vysoký věk jsou v obdivuhodné psychické i fyzické

kondici, proto by tato beseda měla pro žáky přínos v získání nových poznatků a posilování mezigeneračních vazeb.

Možností, jak zařadit do výuky dějepisu práci s materiálem regionálně historického charakteru, nabízí Uhřetěves a okolí i přes svou menší rozlohu dostatek, záleží tedy především na osobě samotného pedagoga, jakým způsobem dokáže efektivně pracovat v hodinách dějepisu s tímto materiálem a jak bude ochoten využít příležitostí, jichž mu oblast Uhřetěvsi a okolí nabízí.

3. VÝZNAMNÉ OSOBNOSTI A HISTORICKÉ PAMÁTKY UHŘÍNĚVSI

V této kapitole se pokusím na základě studia literatury představit významné osobnosti a rodáky Uhříněvsi spolu s významnými památkami dnešní městské části Prahy. Zařadil jsem takové osobnosti a památky, které by měly být součástí projektového vyučování, jež představím v následující kapitole.

3.1 Významné osobnosti

3.1.1 Ota Bubeníček

(akademický malíř a loutkář)

Jedním z nejvýznamnějších rodáků a osobností Uhříněvsi je Ota Bubeníček, který se narodil 31. října roku 1871 v budově Staré radnice, kde má dnes svou pamětní desku.

„Ota Bubeníček náleží k předním českým krajinářům první poloviny 20. století. Od dětství na něj měl velký vliv jeho bratr Jindřich, zkušený krajinář a ilustrátor. Pod jeho vlivem se Ota rozhodl pro uměleckou dráhu. Nejdříve pracoval jako litograf v Haasově grafickém ateliéru a roku 1899 vstoupil na Akademii výtvarných umění, kde studoval pod vedením Julia Mařáka a Antonína Slavička. Po ukončení studií podnik řadu cest do zahraničí (Německo, Francie, Belgie, Holandsko), svou tvorbou zakotvil především v domácím prostředí.

Bubeníčkovy realisticky laděné krajinomalby vynikají svou plastičností a citlivou barevností. Jelikož Bubeníček dokázal ve svých obrazech zachytit neporušený ráz krajiny s množstvím lidových staveb, byly jeho krajinomalby vysoce hodnoceny též etnograficky.

Roku 1909 uspořádal první samostatnou výstavu, v dalších letech následovala řada výstav doma i v zahraničí (Londýn, Benátky, Oslo, Vídeň, Lipsko). Bubeníčkovy obrazy jsou zastoupen zejména v Památníku Mladovožicka, v Národní galerii v Praze a

v celé řadě regionálních muzeích, galeriích a soukromých sbírkách. Vedle krajinomalby se věnoval i loutkářské tvorbě a celý život se aktivně účastnil sokolského hnutí.⁴⁴

Ota Bubeníček zemřel 10. září roku 1962 v Mladé Vožici ve věku 90 let.

3.1.2 Jaroslav František Čížek

(divadelní režisér)

Jaroslav František Čížek se narodil roku 1820 v Uhříněvsi. „Vyučil se řezbářem a ve 40. letech 19. století se přidružil k nadšencům, kteří na různých místech Prahy pořádali česká ochotnická divadelní představení. Když J. L. Prokop založil první českou společnost, stal se František Čížek prvním režisérem. Později byl členem divadelní společnosti Josefa Kajetána Tyla. Po Tylově smrti putoval František Čížek po české vlasti se svou divadelní společností, aby šířil lásku k vlasti, národu i českému jazyku.⁴⁵

František Čížek umírá v roce 1887 v Praze a je pohřben na Olšanských hřbitovech.

3.1.3 Ing. Vladimír Gut

(zástupce automobilové značky Bugatti)

Vladimír Gut se narodil 8. října roku 1897 v Uhříněvsi. „Po studiu reálného gymnázia a následném studiu chemie propadl motorům. Rozhodně se prozatím nechtěl věnovat rodinné firmě – zahradnictví proslulému i mimo Uhříněves. Jeho zájem o motory zavínil paradoxně jeho otec, když mu zakoupil staříčkový motocykl. Mezi roky 1920 – 1935 se účastnil motocyklových, automobilových i leteckých závodů (Jiloviště-Řitka – 1920, Pšovka-Mělník – 1920, kde získal cenu L. Lobkowitze za 3 vítězství v závodě, vítěz motocyklové soutěže 1000 km – 1926, 1927 a 1928). V roce 1926 se stal zástupcem firmy Bugatti nejen díky své znalosti francouzštiny, ale i díky svému vystupování a obchodnímu citu. Byl to svědomitý a pečlivý podnikatel.

Když v roce 1937 obchod s vozy Bugatti ustal, nastoupil jako šéf zkušebny leteckých motorů u pražské firmy Walter. V této funkci oblétał zahraniční zákazníky firmy. Své letadlo Avia BH 11 později věnoval pražskému Národnímu technickému

⁴⁴ BURGET, Eduard a Ondřej VÁŠA. *Ota Bubeníček: 1871-1962*. Ilustroval Ota BUBENÍČEK. Praha: Nadace Karla Svolinského a Vlasty Kubátové, 2007. Ars fontes, str. 163.

⁴⁵ *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22*. Přepřac., rozš. a dopl. vyd. knihy z roku 2003. Uhříněves: Občanské sdružení Uhříněves, 2014 str. 144.

muzeu. V roce 1947 vybudoval v Uhříněvsi velkou a na svou dobu moderní firmu na barvení a preparaci rostlin. Firma se ve svém oboru stala nejmodernější v Evropě.⁴⁶

Vladimír Gut zemřel 15. července v roce 1979 v Praze – Uhříněvsi.

3.1.4 Vladimír Krejčík

(operní pěvec)

Vladimír Krejčík se narodil 7. října v roce 1931 v Uhříněvsi. Do historie se zapsal jako „jeden z nejvýraznějších tenoristů poválečné generace a dlouholetý sólista Janáčkovy opery v Brně. Od mládí sice zpíval ve sboru při evangelickém kostele v Uhříněvsi, ale v letech 1948 – 1952 vystudoval Vyšší průmyslovou školu chemickou v Praze. Po jejím absolvování nastoupil na vojenskou prezenční službu ve Znojmě, kde se zapojil do práce armádního uměleckého sboru. Po skončení vojenské služby byl na doporučení angažován do operního sboru tehdejšího Smetanova divadla v Praze. To rozhodlo o jeho budoucí kariéře. Už coby sborista ve Smetanově divadle směřoval k sólové kariéře, což se mu splnilo v roce 1958, kdy nastoupil jako sólista do opery Divadla Františka Xavera Šaldy v Liberci.

V roce 1960 se pak stal sólistou brněnského Státního divadla, dnešního Národního divadla Brno. Vladimír Krejčík hostoval v řadě evropských operních domů a koncertních sálech, bohatá je jeho diskografie. V roce 2009 převzal Cenu Thálie za celoživotní mistrovství v oblasti opery.⁴⁷ Vladimír Krejčík zemřel 21. srpna 2013 v Brně.

3.1.5 pplk. Václav Novák

(legionář, představitel protinacistického odboje)

Václav Novák se narodil 18. června roku 1892 v Netlukách. Byl to „ruský legionář, přední představitel uhříněveského protinacistického odboje. V jeho domu se v roce 1942 ukryvali parašutisté připravující atentát na Heydricha. Díky jeho deníku je pro příští generace v Uhříněveském muzeu vcelku podrobně popsán protinacistický odboj v Uhříněvsi Deník, kde je vše zaznamenáno, darovala muzeu jeho dcera Ludmila.

⁴⁶ *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22*. Přepřac., rozš. a dopl. vyd. knihy z roku 2003. Uhříněves: Občanské sdružení Uhříněves, 2014, str. 145.

⁴⁷ *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22*. Přepřac., rozš. a dopl. vyd. knihy z roku 2003. Uhříněves: Občanské sdružení Uhříněves, 2014, str. 146.

Do konce svého dlouhého života rád dětem a mládeži přednášel, jak tehdy prožíval on i jeho souputníci boj proti nenáviděnému nacistickému nepříteli. Za svou chrabrost je též nositelem mnoha československých a zahraničních vyznamenání (např. japonský Řád vycházejícího slunce).⁴⁸ Václav Novák zemřel 20. ledna v roce 1985 v Říčanech.

3.1.6 Jindřich Bubeníček

(akademický malíř, krajinář)

„Akademický malíř Jindřich Bubeníček se narodil 13. července 1856 v Kšelicích u Českého Brodu a zemřel 9. srpna 1935 ve Svatce. Jeho otec byl řídicím učitelem v Uhříněvsi. Jindřich, absolvent malířské akademie, se věnoval zvláště kresbě starých lidových staveb ve městě a po vesnicích. Byl známý jako vynikající krajinář. V Uhříněvsi pobýval v letech 1914 až 1934 a zachytil mnoho budov, které dnes již neexistují.⁴⁹

„Tyto obrazy byly zrestaurovány a zdobí zasedací místnost rady na radnici. Další obrázky Koloděj, Kolovrat, Benic a Královic jsou součástí sbírek Uhříněveského muzea. Jeho obrazy 4 kostelů uhříněveské římskokatolické farnosti – kostela Všech svatých v Uhříněvsi, kostela sv. Ondřeje v Kolovratech a kostela sv. Markéty v Královicích pak zdobí stěny kanceláře uhříněveského farního úřadu. Malíř stál i u založení Tělocvičné jednoty Sokol Uhříněves, hrál ochotnické divadlo, maloval kulisy pro ochotníky. Je pochován v rodinné hrobce na uhříněveském hřbitově sv. Václava.⁵⁰

3.1.7 Karel Gut

(hokejista, předseda ČSLH)

Karel Gut se narodil 16. září roku 1927 v Uhříněvsi. „Všestranný sportovec, ale především hokejista. Hokej začal hrát na přírodním ledu za Uhříněves, pak za ATK Praha a Tatru Smíchov. Nejslavnější léta prožil ve Spartě (tehdy Spartak Praha Sokolovo) v letech 1953 - 1964. Účastnil se devíti mistrovství světa, z toho tří olympiád, vždy jako kapitán mužstva. Byl trenérem Sparty, později Landshutu, v letech 1973 –

⁴⁸ *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22.* Přeprec., rozš. a dopl. vyd. knihy z roku 2003. Uhříněves: Občanské sdružení Uhříněves, 2014, str. 147.

⁴⁹ ŠKRDLOVÁ, Eva. *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22.* Praha: Maroli, 2003, str. 160.

⁵⁰ *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22.* Přeprec., rozš. a dopl. vyd. knihy z roku 2003. Uhříněves: Občanské sdružení Uhříněves, 2014, str. 150.

1979 trenér reprezentace. Jako kapitán reprezentačního mužstva získal tři bronzové medaile, jako trenér reprezentace dvě zlaté a čtyři stříbrné medaile, vše na mistrovství světa.⁵¹

Karel Gut také působil jako předseda ČSLH (Českého svazu ledního hokeje) v letech 1994 – 2004, kdy zažil jeden z největších úspěchů v historii českého hokeje, kterým se stal získání zlatých medailí na XVII. zimních olympijských hrách v Naganu. V roce 2007 také převzal z rukou prezidenta Václava Klause Čestnou plaketu prezidenta republiky za celoživotní přínos českému (československému) sportu. Karel Gut zemřel 6. ledna 2014 v Praze.

3.1.8 Marie Terezie Savojská

(majitelka uhříněveského panství v 18. století)

Marie Terezie Savojská, celým jménem Marie Terezie Antonie Felicita, lidově zvaná Cafojka, se narodila 11. května roku 1694 ve Vídni. „Byla dcerou Jana Adama Lichtenštejna. Po jeho smrti v roce 1712 se stala majitelkou rozsáhlého panství zahrnujícího Uhříněves, Škvorec, Černý Kostelec, Plaňany a další. Za své sídlo si zvolila Černý Kostelec. Svoji štedrostí a laskavostí se stala dobrodítkou zdejšího kraje. Zvelebovala statky, spravovala zpustlé vesnice, zakládala chudobince, zřizovala školy, zaváděla bezplatné vyučování. Byla snášenlivá i v národnostních otázkách. Úřední spisy nařídila vést i v českém jazyce.

V Uhříněvsi založila v roce 1763 jednotřídní farní školu, na vlastní náklad nechala vystavět v letech 1740 – 1743 nový kostel a věž s hodinami. Její zásluhou byl také opraven zdejší zámek. Marie Terezie zemřela v roce 1772. Pohřbena byla ve Vídni ve Svatoštěpánském dómu v Savojské kapli, kterou nechala na svůj náklad vystavět.⁵²

3.2 Významné památky Uhříněvsi

3.2.1 Kostel Všechných svatých

První zmínky o místě, kde dnes stojí tento kostel, sahají až do 14. století, jelikož zde stávala tvrz s malým kostelíkem, jež byla postavena řádem maltézských rytířů.

⁵¹ ŠKRDLOVÁ, Eva. *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22*. Praha: Maroli, 2003, str. 162-163.

⁵² ŠKRDLOVÁ, Eva. *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22*. Praha: Maroli, 2003, str. 166.

Kostelík s tvrzí byly zbourány v roce 1573 a na jejich místě byl vystavěn provizorní nový kostel. Tento kostel však v 18. století přestal být vyhovující, a tak se zásluhou místního faráře Jana Nepomuka Czipy, jenž nastoupil v roce 1731, začalo v roce 1740 s přestavbou kostela do jeho dnešní barokní podoby. Peníze poskytla majitelka místního panství Marie Terezie Savojská a hlavním architektem se stal říčanský stavitel Tomáš Budil.

„Chrám byl po třech letech dostavěn a dne 3. listopadu 1743 slavnostně vysvěcen. Po deseti letech byl postaven hlavní oltář, kazatelna a oltář sv. Kateřiny. Obrazy Všech svatých na hlavním oltáři, Karla Boromejského na postranním oltáři a oltář sv. Kateřiny namaloval pražský malíř Jan Petr Molitor starší, stejně jako klenbu presbytáře (freska nejsvětější Trojice). Obrazy sv. Barbory a sv. Jana Nepomuckého na postranních oltářích jsou dílem Jana Václava Spitzera.

Na věži kostela jsou zavěšeny dva zvony: veliký zvon sv. Václav od zvonáře Tomáše Jaroše, ulitý v roce 1552. Dále je na věži umístěn malý zvon sv. Jan křtitel, který kostelu věnoval uhříněveský sládek Jan Breicha.“⁵³

Zajímavostí je, že kostel ukrýval velmi cenný chrámový hudební archiv, jehož počátky sahají do 18. století. Kostel je od roku 1958 chráněn jako kulturní památka České republiky.

3.2.2 Legionářský dům

Jednou z významných památek Uhříněvsi z 20. století je Legionářský dům stojící na Husově náměstí, který byl postaven podle návrhu architekta Zdeňka Pštrosse mezi roky 1923 – 1925. Jelikož I. světová válka zasáhla citelně do osudu Uhříněvsi, kdy na bojištích této války padlo více jak 50 místních občanů, město chtělo na jejich památku vybudovat pomník. Nakonec bylo rozhodnuto, že nebude postaven pomník, ale k uctění památky padlých občanů Uhříněvsi bude sloužit Pamětní dům.

„Již při budování Pamětního domu bylo dbáno na kulturní a osvětové zájmy. Kromě památek na legionáře bylo rozhodnuto shromažďovat také památky týkající se

⁵³ ŠKRDLOVÁ, Eva. *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22*. Praha: Maroli, 2003, str. 48-49.

*uhříněveské historie. Získalo se tak množství rozličných předmětů, které dokládaly vývoj a tradice Uhříněvsi.*⁵⁴

Díky příspěvku místních občanů tak byla 28. října 1925 v Legionářském domě slavnostně otevřena pamětní síň pro širokou veřejnost a fungovala díky různým zapůjčeným exponátům jako místní muzeum.

*„Osud památkové síně byl neradostný. Vládním usnesením, kterým se rušila jednotlivá místní muzea, byly předány sbírky dne 26. ledna 1956 do okresního muzea v Říčanech. V síni bylo ponecháno pouze několik akvarelů s náměty historických budov od Jindřicha Bubeníčka a prostor byl upraven pro potřeby obřadní síně.*⁵⁵

Legionářský dům dodnes slouží jako obřadní síň. V budově bývala před bustou T. G. Masaryka urna s prstí od Zborova, která byla poté odevzdána do muzea v Říčanech, a dnes je k nahlédnutí v místním muzeu. Nad schodištěm k obřadní síni jsou dvě desky se jmény 58 padlých, zemřelých a nezvěstných obětí I. světové války.

3.2.3 Uhříněveský zámek

„Jaroslav Smiřický ze Smiřic postavil roku 1591 na ostrohu v místě bývalé tvrze zámek. Ten byl několikrát přestavován. V roce 1639 zámek vypálili Švédové a dlouhých 72 let chátral. Až v roce 1711 za Jana Ondřeje z Liechtensteina došlo k jeho opravě. V roce 1791 za knížete Františka Josefa z Liechtensteina došlo k dalším stavebním úpravám. Ty provedl malostranský stavitel Josef Jäger a v této podobě se budovy zámku dochovaly do dnešních dnů.

Nad vchodem do hlavní budovy bývaly od roku 1782 dva pískovcové erby. Vpravo erb Smiřických a vlevo erb pánů z Háznburka. Uprostřed je letopočet 1591.

*Zámek nikdy nesloužil jako reprezentační sídlo, sídlila zde správa velkostatku. Rod Liechtensteinů vlastnil zámek a přilehlé okolí až do roku 1920.*⁵⁶

⁵⁴ *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22. Přepřac., rozš. a dopl. vyd. knihy z roku 2003. Uhříněves: Občanské sdružení Uhříněves, 2014, str. 62.*

⁵⁵ ŠKRDLOVÁ, Eva. *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22. Praha: Maroli, 2003, str. 47.*

⁵⁶ *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22. Přepřac., rozš. a dopl. vyd. knihy z roku 2003. Uhříněves: Občanské sdružení Uhříněves, 2014, str. 54.*

Po vzniku Československa Uhříněves usilovala během pozemkové reformy o získání zámku a přilehlých polností do vlastních rukou, ovšem stát zámek pronajal zemědělskému odboru ČVUT. Následně byl zámek s okolními pozemky prodán Ministerstvu školství a národní osvěty a ze zámku se stal školní závod pro studenty.

V roce 1953 sem přesídlil z Dejvic Výzkumný ústav živočišné výroby (VÚŽV), jenž zde sídlí dodnes. Areál zámku není přístupný pro veřejnost, ovšem po domluvě se sekretariátem je možné si areál prohlédnout. Interiér je již nepřístupný a využívá se pro kancelářské účely.

3.2.4 Starý mlýn/ tvrz

Starý mlýn/ tvrz, jenž se nachází v ulici U Starého mlýna, je podle dochovaných záznamů nejstarší budovou Uhříněvsi. Dodnes se vedou spory, zda se jedná o tvrz nebo tzv. typ mlýna s věží. „K první variantě se přikláněl již Antonín Semanský ve své knize *Paměti městyse Uhříněvsi z roku 1910*. Uvádí, že budova je 600 let stará a byla vystavěna Templáři. Upozorňuje, že tento objekt byl na mlýn dodatečně přeměněn a dokládá to tvrzením, že obvodová zeď byla probourána pro vodní kolo a věž podkopána pro odtok vody. V důsledku tohoto zásahu věž popraskala svislými trhlinami.“⁵⁷

Ke stejnému názoru dospěl i Pavel Pirkel, který objekt v roce 1966 koupil a snažil se jej přestavět do podoby, kterou zachytil ve své malbě z roku 1875 Jindřich Bubeníček. Pan Pirkel do přestavby vložil značné finanční prostředky, jelikož mlýn strádal od roku 1875, kdy mlýn zakoupila správa cukrovaru a během několika desetiletí nechala budovu značně zchátrat (byly odstraněny renesanční detaily, kamenné ostění oken i kamenný portál z červeného pískovce). Budova je tedy původní tvrz přestavená na mlýn. Tato přestavba se patrně datuje do roku 1727, jenž je vytesán v trámu mlýnské konstrukce.

Další spory se vedou o její stáří. „Antonínem Semanským je udáváno stáří 600 let a za stavebníky považuje Templáře. Kdyby tvrz založili Templáři, musely by zde být patrné nějaké starší prvky než renesanční. Ty se však nenalezly ani při podrobnějším průzkumu, při kterém byla sejmuta i novodobá omítka. Veškeré dochované architektonické detaily ukazují opět k období renesance a to zhruba do 16. a 17. století,

⁵⁷ ŠKRDLOVÁ, Eva. *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22*. Praha: Maroli, 2003, str. 55.

*s mnohými pozdějšími zásahy do celkového vzhledu objektu. Časový odstup od doby působení Templářů a stavby tvrze je 200 let.*⁵⁸

Přestože budova zřejmě nebyla vystavěna jako templářská komenda, vzhledem k jejímu vzniku v 16. nebo 17. století se jedná o nejstarší dochovanou budovu Uhříněvsi.

3.2.5 Stará radnice

Stará radnice, která sloužila svému účelu až do 7. července 2002, se nachází na náměstí Bratří Jandusů. Budova, která měla v době svého vzniku pouze jedno patro, byla postavena na náklady Marie Terezie Savojské v roce 1763 a měla sloužit jako první uhříněveská škola, kde se nacházela učebna i učitelský byt. Od roku 1884 pak bylo přistavěno druhé patro a objekt začal sloužit jako radnice.

„Z bývalých tříd, kabinetu a pokojíku pro učitele vznikla zasedací síň a kanceláře. V přízemí bydlel obecní strážník a v jedné místnosti bývala obecní šatlava.

*Jak nám připomene pamětní deska, narodil se zde 31. října 1871 Ota Bubeníček.*⁵⁹ V roce 1927 se zde narodil i další významný rodák Karel Gut, jelikož jeho otec zastával v obci funkci strážníka, a proto v tomto domě s rodinou bydlel.

3.2.6 Uhříněveská synagoga

V Uhříněvsi bylo doloženo židovské osídlení od druhé poloviny 17. století. Synagoga se nachází v rušné části Uhříněvsi, konkrétně na hlavní ulici Přátelství.

*„Synagoga byla postavena v klasicistním slohu v roce 1848 jako náhrada za starší dřevěnou synagogu doloženou již v roce 1724. V budově se nacházela také škola s bytem učitele a sál pro shromažďování členů židovské obce. Klenutý modlitební sál neměl ženskou galerii. Ženám byla určena mírně zvýšená západní část místnosti. K bohoslužebným účelům sloužila do nacistické okupace. Za války byla využita jako sklad, poté jako veřejná prádelna. Po roce 1995 byla budova opravena a je využívána jako obchod a byty.*⁶⁰

⁵⁸ *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22.* Přepřac., rozš. a dopl. vyd. knihy z roku 2003. Uhříněves: Občanské sdružení Uhříněves, 2014, str. 46.

⁵⁹ *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22.* Přepřac., rozš. a dopl. vyd. knihy z roku 2003. Uhříněves: Občanské sdružení Uhříněves, 2014, str. 65.

⁶⁰ VEČERŮVÁ, Petra. *Židovské památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku.* Praha: Olympia, 2009, str. 27.

V současné době je synagoga ve vlastnictví Pražské židovské obce, která synagogu pronajímá pro komerční účely, od počátku roku 2016 je však synagoga opuštěná.

3.2.7 Uhříněveský židovský hřbitov

Hřbitov se nachází ve Vachkově ulici na okraji uhříněveské obory a je součástí naučné stezky Dubeč – Uhříněves. Hřbitov v současné době není volně přístupný.

„Hřbitov byl založen nejpozději v 1. čtvrtině 18. století a rozšiřován před polovinou 19. století. Pohřbívalo se zde do druhé světové války. V roce 1984 bylo několik starších náhrobků přemístěno na Nový židovský hřbitov na Žižkově.

Na ploše 3302 m² je dochováno přes 300 náhrobků. Nejstarší čitelný náhrobek pochází z roku 1719. Jde o hřbitov s náhrobky barokního a klasicistního typu.“⁶¹

„Kromě náhrobků se zde nachází márnice se zbytky původních fresek, domek pro správce hřbitova a několik cenných stromů. Po válce byla na některé náhrobky připsána jména obětí nacistické perzekuce. Bohužel byl hřbitov několikrát napaden vandaly. Prvních vandalských činů se dopouštěli již členové Hitlerjugend. Destrukce pokračovala rozkrádáním a prodejem náhrobků během totalitní nevšímavosti. Po roce 1989 se hřbitov vrátil Pražské židovské obci.

Z iniciativy židovské reformní komunity v londýnské Finchley a ve spolupráci s naší obcí byla v roce 2000 na synagogu usazena pamětní deska v českém a anglickém jazyce, která upomíná na zaniklou uhříněveskou židovskou komunitu.“⁶²

⁶¹ VEČEŘOVÁ, Petra. *Židovské památky v Čechách, na Moravě, ve Slezsku*. Praha: Olympia, 2009, str. 27.

⁶² ŠKRDLOVÁ, Eva. *Uhříněves a okolí: historie a současnost městské části Praha 22*. Praha: Maroli, 2003, str. 61.

4. O PROJEKTU

4.1 Uvedení do projektu

Historická procházka za památkami a osobnostmi Uhříněvsi je projekt dějepisné exkurze pro žáky šesté třídy základní školy, který však může být realizován v jakémkoliv ročníku na druhém stupni základní školy. Hlavním posláním projektu je rozšíření výuky dějepisu na základní škole o regionální historii, již budou moci žáci využít jako základ pro obeznámení se zajímavostmi regionu, v němž drtivá většina žáků vyrůstá, pro své současné a hlavně budoucí studium na základní či střední škole. Tento projekt by neměl být pouze jednorázovým a osamoceným aktem, ale je naplánován jako otevřený projekt, na nějž budou v budoucnu, nejlépe v následujících ročnících podle toho, v jakém ročníku se s projektem začne, navazovat další projekty, například o významných zmizelých budovách v Uhříněvsi. Proto by měl tento projekt sloužit jako odrazový můstek pro projektové vyučování o regionální historii na celém druhém stupni základní školy. Exkurze by navíc měla naplňovat mezipředmětové vztahy s občanskou výchovou, českým jazykem, zeměpisem a výtvarnou výchovou.

4.2 Motivy k vytvoření projektu

Hlavním motivem pro vytvoření tohoto projektu je skutečnost, že většina žáků navštěvujících místní základní školu chodí při každodenní cestě do školy kolem významných památek Uhříněvsi, ovšem o těchto památkách, jež vypovídají o historii a událostech nejen jejich obce, ale i celé země, toho skutečně mnoho nevědí. O tom, proč a kým byly postaveny, toho také vědí opravdu velmi málo a často ani nemají ponětí, že v jejich obci se nachází například pomníky, jež jsou upomínkou na hrůzy válek, které většina jejich předků a příbuzných na vlastní kůži zažila. Při zjištění této skutečnosti patrně nepřekvapí fakt, že obdobně nízkou úroveň znalostí vykazují žáci jak u historie samotné Uhříněvsi, tak i u znalostí významných osobností této dnes již městské části, které ovlivňovaly politický, kulturní a společenský život nejen v Uhříněvsi, ale jejichž význam přesáhl i do celorepublikového rozměru. V neposlední řadě patřilo mezi motivy i zjištění, že pro výuku regionálních dějin je v učebních plánech velmi málo prostoru a jejich výuka probíhá pouze okrajově v rámci občanské výchovy v devátém ročníku, což je podle mého názoru škoda, jelikož dějiny Uhříněvsi mohou žákům nabídnout mnoho

zajímavých a užitečných informací k pochopení a dotvoření celistvého obrazu našich národních dějin.

4.3 Cíle projektu

Z hlediska vzdělávacích cílů je primárním cílem projektu přiblížit žákům významné osobnosti a známou historii Uhříněvsi, ve které většina z nich žije, zprostředkovanou skrze významné památky a budovy, které se zde nacházejí. Při výběru osobností, památek a budov byl kladen důraz na to, aby většina z nich nespadala pouze do jednoho historického období, ale aby bylo možno pomocí nich vyložit studentům místní historii napříč jednotlivými dějinnými epochami. Projekt tak umožní větší propojení dějepisného učiva s reálnou historií dnešní městské části, kdy by žáci měli pochopit, jak některé dějinné události působily právě na historii jejich obce a rodin.

Z hlediska výchovných cílů je cílem probudit v žácích zájem o regionální dějiny a o studium historie, prohloubit jejich vztah ke kulturnímu a historickému dědictví Uhříněvsi a také se je snažit nadchnout pro budoucí práci na podobných projektech. Tento úkol považuji za velice důležitý, neboť v dnešní době mají žáci problémy propojovat národní dějiny a dějiny světové a daleko větší potíže jim činí spojit si tyto dějiny, ať už světové či národní, s dějinami regionálními. Ve většině případů k tomu žáci ani nejsou ve výuce dostatečně motivováni a nemají zájem se dozvědět o historii své obce, jak obec fungovala v minulosti, jak se jejím obyvatelům dříve žilo a proč si Uhříněves zachovala podobu, jakou má v současnosti. Projekt má tedy sloužit jako možnost a ukázka toho, jak skloubit národní, popřípadě světové dějiny s dějinami regionálního charakteru, jak se mohou žáci pro ně atraktivnější formou dozvědět něco z historie místa, které je jejich domovem, a také jakým způsobem mohou tyto informace využít pro své budoucí vzdělávání a uchovávání kulturně historického odkazu Uhříněvsi. Dalším důležitým výchovným cílem projektu je vést studenty k práci ve skupinách.

Z hlediska dovednostních cílů je cílem projektu dovednost žáků orientovat se při práci s mapou, dále schopnost shromáždit a vybrat důležitá fakta, která následně zpracovat do podoby posterů a powerpointové prezentace. Důležitá je také schopnost volit vhodné informace a data, která mají být v rámci výstupu projektu prezentována. Ačkoliv byl projekt uskutečněn pouze s jednou třídou v jednom ročníku, cíle se vztahují

na žáky celé školy, jelikož výsledkem projektu bude výstava posterů v prostorách základní školy pro žáky této školy a také powerpointová prezentace určena pro vedení školy, případně i pro členy zastupitelstva místní městské části. V neposlední řadě je také cílem projektu více zapojit regionální dějiny do učebních osnov školy, k čemuž má jako vhodná inspirace posloužit právě tento projekt.

4.4 Místo realizace projektu

Projekt byl uskutečněn na Základní škole náměstí Bratří Jandusů, která se nachází v městské části Praha – Uhřetěves. Na této škole mohou žáci absolvovat 9 let povinné školní docházky, navštěvují tedy jak první, tak i druhý stupeň. Škola má v současné době přes 600 žáků. Jelikož je škola spádovou pro okolní přilehlé obce, navštěvují ji nejen děti z Uhřetěvsi, ale i z Kolovrat, kam mohou děti docházet pouze na první stupeň, tedy do konce pátého ročníku, dále děti z Královic, Benic, Pitkovic, Křenic a Hájku. Kromě povinných předmětů na prvním a druhém stupni nabízí žákům na II. stupni v 6. ročníku několik volitelných předmětů. Dále se škola může pyšnit výukou anglického jazyka od první třídy, k němuž se v sedmém ročníku přidává druhý cizí jazyk, kterým je německý jazyk. Školu jsem si zvolil díky velmi dobré znalosti prostředí, jelikož na této škole druhým rokem český jazyk, dějepis a informatiku.

Po konzultaci s vedením školy a ostatními kolegy, kteří vyučují na této škole dějepis, jsem se rozhodl pro projekt vybrat třídu z 6. ročníku, kde jsem druhým rokem třídním učitelem. Tuto třídu velmi dobře znám, a proto jsem byl přesvědčen, že oproti jiným třídám bude schopna odvést kvalitní práci i díky tomu, že již v minulém i tomto školním roce pod mým vedením prováděla projekty v menším rozsahu, které se týkaly první pomoci. Žáci byli na tento projekt rozděleni do menších skupin podle povahy zranění, na které měli aplikovat první pomoc, a jejich úkolem bylo vyhledat za pomoci pedagoga a vybrat důležité informace k vytvoření posterů, které jsou vystaveny v areálu školy a mají sloužit jako pomůcka, jak si počínat při různých typech zranění. Žáci pak měli možnost si na vlastní kůži některé zásady první pomoci vyzkoušet v místním Divadle U22, kde byl pro ně ve spolupráci se záchranáři připraven vzdělávací program.

4.5 Začlenění projektu do ŠVP

Na Základní škole náměstí Bratří Jandusů jsou žáci vzděláváni podle školní vzdělávacího programu s názvem „Věřit si a znát“, který škola uvedla v platnost od

školního roku 2005/2006. Zásady školního vzdělávacího programu jsou postaveny na třech pilířích Zdravé školy (pohoda prostředí, zdravé učení a otevřené přátelství), kdy každý pilíř obsahuje několik zásad pro dosažení výchovných a vzdělávacích priorit školy. Do školního vzdělávacího programu i do učebních plánů jednotlivých předmětů je umožněno nahlédnout široké veřejnosti, jelikož jsou umístěny na internetových stránkách školy ke stažení ve formátu pdf, a to jak celý školní vzdělávací program, tak i konkrétní učební plány pro jednotlivé předměty. V charakteristice vzdělávací oblasti Člověk a společnost, do kterého patří vyučovací předmět dějepis, je napsáno, že „žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí a shlukem faktů a definitivních závěrů, ale je kladením otázek, jimiž se současnost prostřednictvím minulosti ptá po svém vlastním charakteru a své možné budoucnosti. Obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu a dějin místních.“⁶³

Přestože je v charakteristice vzdělávací oblasti řečeno, že jsou do učiva zařazovány dějin místní a regionální, v učebních plánech pro toto učivo není vytvořeno prakticky žádné místo, což mi potvrdili i ostatní učitelé dějepisu na této škole, kteří se však čas od času snaží alespoň krátce zmínit o regionálních dějinách v souvislosti s dokreslením probírané látky, například při tématu Průmyslové revoluce v Čechách. Zatím však nevyvíjejí, dle svých slov hlavně díky velkému množství probírané látky a nízké časové dotaci, snahu zakomponovat učivo regionálních dějin do školního vzdělávacího plánu jako závazné učivo. V současné době je těžké odhadnout, zda se může situace po ukončení tohoto projektu změnit, vzhledem ke spolupráci školy s muzeem na tomto projektu je však pravděpodobné, že by změna mohla proběhnout a výuka regionální historie by tak získala pevné místo v učebních osnovách školy.

4.6 Rozvoj klíčových kompetencí

Žáci během práce na projektu nezískávají pouze nové znalosti z oblasti regionální historie, ale rozvíjejí také klíčové kompetence. Podle RVP ZV představují klíčové kompetence „souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot

⁶³ Školní vzdělávací program *Věřit si a znát* [online]. Praha: Základní škola nám. Bří Jandusů, 2013, str. 183 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z WWW: http://www.zsjandusu.net/uploads/media/2013_09_01_SVP_komplet_skola.pdf

důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti.⁶⁴ Rámcový vzdělávací program rozlišuje kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské a pracovní. V další části rozvedu, jaké klíčové kompetence si mohou žáci díky projektu osvojit.

4.6.1 Kompetence k učení

„Žák plánuje, organizuje a řídí vlastní učení“⁶⁵

Žáci měli za úkol ve skupinách vytvořit během trvání projektu postery a prezentaci k jednotlivým památkám a osobnostem a museli si tak svůj čas dobře a efektivně rozplánovat tak, aby se jim podařilo úkol splnit.

„Žák samostatně vyhledává a třídí informace a na základě jejich propojení je efektivně využívá v procesu učení“⁶⁶

Během práce na výstupech projektu (posterech, prezentaci) si žáci museli samostatně vyhledávat informace o jednotlivých památkách a historických událostech Uhřetěvesi, které jsou s památkou úzce spojeny. Tyto informace pak vhodným způsobem prezentovat před třídou a vedením školy.

„Žák samostatně pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává a kriticky zhodnocuje.“⁶⁷

Žáci museli během exkurze po jednotlivých památkách objekty projít, pokud tu možnost měli, následně zdokumentovat památky a poté během tvoření prezentace a posterů vybrat co nejlepší fotografie jednotlivých objektů.

⁶⁴ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2013, str. 11 [cit. 2016-05-03]. Dostupné z WWW: <http://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=72884&view=6433>

⁶⁵ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2013, str. 11 [cit. 2016-05-03]. Dostupné z WWW: <http://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=72884&view=6433>

⁶⁶ Tamtéž, str. 11.

⁶⁷ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2013, s. 12 [cit. 2016-05-03]. Dostupné z WWW: <http://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=72884&view=6433>

4.6.2 *Kompetence k řešení problémů*

„Žák kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí.“⁶⁸

Při práci na projektu museli žáci vhodně volit a vybírat informace, které použili do výsledné prezentace, a během společné diskuze ve třídě mezi ostatními spolužáky dokázat obhájit, proč je informace z dějin Uhříněvsi, kterou vybrali, důležitá a má být zařazena v prezentaci k jednotlivým památkám.

4.6.3 *Kompetence komunikativní*

„Žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu. Žák naslouchá promluvám druhých lidí, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuze, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje.“⁶⁹

Jelikož žáci měli za úkol vytvořit postery a prezentaci, se kterou vystoupí před ostatními spolužáky, museli dobře rozvážit, jaké prostředky komunikace zvolí pro ústní i písemnou formu této prezentace.

„Žák využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem.“⁷⁰

Jako jeden z výstupů projektu byla vytvořena powerpointová prezentace, na které se podíleli všechny skupiny žáků, kteří tak museli využít svých znalostí a dovedností při práci s moderními informačními technologiemi, kdy kromě obsahové stránky prezentace byla důležitá také stránka formální. Jednotlivé skupinky žáků musely také prokázat schopnost pracovat s internetem, jelikož si některé informace k památkám, historii a osobnostem Uhříněvsi zkoušely vyhledávat na této počítačové síti. Žáci stáli před úkolem rozlišit, které zdroje informací jsou důvěryhodné a které nikoliv, dále jaké informace jsou pro jejich práci nejpodstatnější a také nejpřínosnější.

⁶⁸ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* [online]. Praha: MŠMT, 2013, s. 12 [cit. 2016-05-03]. Dostupné z WWW: <http://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=72884&view=6433>

⁶⁹ Tamtéž, str. 12.

⁷⁰ Tamtéž, str. 12.

4.6.4 *Kompetence sociální a personální*

„Žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce“⁷¹

Z hlediska kompetencí sociálních a personálních žáci rozvíjejí hlavně schopnost spolupráce ve skupinách tak, aby dosáhli požadovaného cíle v podobě posterů o svých zvolených památkách, které budou moci zhlédnout žáci i učitelé celé školy. Posléze rozvíjejí výše zmíněnou schopnost jako celá třída při tvorbě společné a definitivní podoby prezentace, kterou představí vedení školy. Během práce ve skupinách žáci také rozvíjeli schopnost respektovat a oceňovat práci jiných. Dále žáci měli během projektu možnost více upevnit pozitivní přátelské vazby mezi sebou a snažit se v rámci efektivity práce vytvořit ve skupině příjemnou a pozitivní atmosféru, která by přispěla k úspěšnému dokončení projektu.

4.6.5 *Kompetence občanské*

„Žák respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické dědictví, projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost.“⁷²

Jelikož součástí projektu je terénní výzkum v rámci exkurze po památkách, žáci by tak měli rozvíjet schopnost ocenit a zároveň chránit kulturní i historický odkaz jednotlivých památek v místě svého bydliště, neboť právě tyto památky jsou skutečným hmatatelným důkazem blízké i vzdálené minulosti a zároveň také odkazem na významné události v dějinách nejen dnes už městské části, ale i celého národa i světa. Žáci by si také měli uvědomit, že je potřeba tento odkaz neustále připomínat a udržovat ho živým i pro budoucí generace, jako to dělaly a dělají generace jejich rodičů a prarodičů.

⁷¹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* [online]. Praha: MŠMT, 2013, str. 13 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z WWW: <http://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=72884&view=6433>

⁷² *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* [online]. Praha: MŠMT, 2013, str. 13 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z WWW: <http://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=72884&view=6433>

4.7 Průřezová témata

K rozvoji klíčových kompetencí a ke komplexnějšímu vzdělání žáků na základních školách přispívají průřezová témata. „*Průřezová témata reprezentují v RVPZV okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání. Jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot.*“⁷³

Průřezová témata se skládají z charakteristiky průřezového tématu, kde je kladen důraz na význam tématu pro vzdělávání, a také jakým způsobem přispívá průřezové téma k rozvoji osobnosti žáka. Tato témata jsou dále rozpracována do tematických okruhů, které jsou součástí jednotlivých vzdělávacích oblastí a mohou tak propojovat znalosti z různých oborů. Při práci na projektu bylo pro žáky důležité průřezové téma Osobnostní a sociální výchova, jelikož toto téma v oblasti postojů a hodnot „*vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci, vede k uvědomování si hodnoty různosti lidí, názorů, přístupu k řešení problémů.*“⁷⁴

Žáci během práce na projektu byli ve svých skupinách odkázáni na vzájemnou pomoc a bylo potřeba, aby se při výrobě posterů a vlastních prezentací byli schopni mezi sebou domluvit na výsledné podobě, kdy bylo důležité si ujasnit, jaké informace bude vhodné zvolit, jak si rozvrhnout místo na posteru a přitom respektovat názory svých spolupracovníků ve skupině, což bývá pro některé žáky velice obtížné. Žáci tak měli možnost si své schopnosti v této oblasti zdokonalit a skupinová práce na projektu jim mohla ukázat, že na vzájemné spolupráci a respektu k práci ostatních je neustále co zlepšovat.

⁷³ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* [online]. Praha: MŠMT, 2013, s. 129 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z WWW: <http://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=72884&view=6433>

⁷⁴ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.* [online]. Praha: MŠMT, 2013, s. 129 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z WWW: <http://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=72884&view=6433>

5. PŘÍPRAVA PROJEKTU

Při přípravě projektu bylo v první fázi potřeba vyhledat informace o historii Uhříněvsi, s nimiž budou žáci během projektového vyučování postupně seznamováni. To ve své podstatě znamenalo zajistit si co největší množství dostupných informačních zdrojů a pramenů, se kterými budu moci před projektem pracovat, a vybrat z nich důležitá fakta a informace k historii městské části a jejím památkám, které budou žákům v rámci projektu předávány a žáci s nimi následně budou pracovat během tvorby posterů a prezentace.

Dále bylo potřeba zmapovat oblast Uhříněvsi a jejího okolí, abych si dokázal udělat jasnou představu, jaké možnosti nabízí Uhříněves s přilehlým okolím pro realizaci projektu (návštěva místního muzea, knihovny, zmapování naučných stezek atd.).

Při přípravě projektu mi pomáhali a poskytovali cenné rady zejména Ing. Michal Klich, dlouholetý kronikář a kurátor místního Uhříněveského muzea, a také Mgr. Jitka Rothová, zástupkyně ředitele a učitelka českého jazyka a dějepisu na Základní škole náměstí Bratří Jandusů, která je zároveň členkou zastupitelstva místní městské části.

5.1 Literatura k projektu

Jak je již uvedeno výše, při hledání dostupné literatury k historii Uhříněvsi a jejím památkám mi posloužily rady a pomoc Mgr. Jitky Rothové a Ing. Michala Klicha. Díky těmto radám a pomoci jsem mohl sestavit níže uvedený seznam literatury, jenž jsem využil při přípravě a následné realizaci projektu.

- 1) SEMANSKÝ, Antonín. *Paměti městyse Uhříněvsi a okolí*, Praha: vl.n., 1910.
- 2) *Uhříněves a okolí, Historie a současnost městské části Praha 22*, Praha: MAROLI Praha a MČ Praha 22, 2003, 178 s. ISBN 80-86453-15-4.
- 3) *Uhříněves a okolí, Historie a současnost městské části Praha 22 (Přepracované, rozšířené a doplněné vydání k 100. výročí povýšení Uhříněvsi na město)*, Praha: Občanské sdružení Uhříněves, 2014, 200 s. ISBN 978-80-260-7483-0.
- 4) AUGUSTA, Pavel. *Kniha o Praze 10*, Praha: MILPO, 1997, 143 s. ISBN 80-86098-00-1.

- 5) AUGUSTA, Pavel. *Kniha o Praze 15*, Praha: MILPO, 1998, 143 s. ISBN 80-86098-06-0.
- 6) ROZKOŠNÁ, Blanka, JAKUBEC, Pavel. *Židovské památky Čech*, Brno: Era, 2004. 480 s. ISBN 80-86517-64-0.
- 7) PAŘÍK, Arno, HAMÁČKOVÁ, Vlastimila, CABANOVÁ, Dana, KLIMENT, Petr. *Pražské židovské hřbitovy*, Praha: Židovské muzeum v Praze, 2003. 131 s. ISBN 80-85608-69-3.
- 8) BURGET, Eduard, VÁŠA, Ondřej. *Ota Bubeníček*, Praha: Nadace Karla Svobinského a Vlasty Kubátové, 2007, 169 s. ISBN 978-80-903955-0-3.
- 9) *Popis obcí školního okresu říčanského*. V Říčanech: Krajský spolek učitelstva měšťanských škol, 1938.
- 10) Obecní kroniky Uhříněvsi (celkem šest dílů).
- 11) Uhříněveský zpravodaj 2007 – 2016 [online]. Dostupný z: <http://www.praha22.cz/volny-cas/uhrinevesky-zpravodaj/archiv-zpravodaje/>

Při shromažďování dostupných materiálů a informací o historii Uhříněvsi představovaly nejdůležitější zdroj knihy o Uhříněvsi a okolí z roku 2003 a přepracovaná verze z roku 2014. Obě knihy byly vydány za přispění místní městské části a Občanského sdružení Uhříněves k příležitosti 90., respektive 100. výročí od povýšení městyse Uhříněvsi na město (v roce 1913). Knihy čtenáře přehledně seznamují s vývojem dnešní městské části od její nejstarší historie, kdy je zmíněn nejstarší záznam o Uhříněvsi v listinách, dále vývoj a prodělané změny související s názvem Uhříněves, přes průmyslový a hospodářský „boom“ obce v 19. století, který souvisel se stavbou císařské silnice z Prahy do Kutné hory a budováním železničního spojení přes Uhříněves, až po radostné i méně radostné kapitoly z dějin bývalého města ve 20. století.

Knihy dále podávají přehled významných staveb a památek, představují jednotlivé organizace a spolky působící na území dnešní městské části, zabývají se také přírodními zajímavostmi, nechybí ani přehled o jednotlivých dílech místních obecních a školních kronik. V neposlední řadě se knihy věnují i místnímu průmyslu a také zdejšími osobnostem, rodákům a významným představitelům obce jakými byli rychtáři, starostové a předsedové MNV.

Čtenář si z nich může udělat poměrně širokou představu o historii a současnosti Uhříněvsi. Z tohoto důvodu jsem knihy bral jako zdrojový odrazový můstek pro tvorbu projektu především v oblasti důležitých historických mezníků ze života obce a významných staveb i památek. S těmito knihami jsem se rozhodl pracovat společně se žáky, kteří z nich vyhledávali informace potřebné pro vytvoření posterů a prezentací.

Dalším důležitým zdrojem, zejména pro rané dějiny Uhříněvsi, byla kniha Antonína Semanského Paměti městyse Uhříněvsi a okolí, kterou sepsal a vydal na vlastní náklady v roce 1910. Antonín Semanský působil jako starosta Uhříněvsi v letech 1908-1918 a jeho kniha nabízí čtenářům zajímavé a důležité informace o nejstarších dějinách obce od roku 1227 až po autorovu současnost, tedy po konec 19. století, kdy nechybí ani odkaz na příslušné listiny a jiné citace.

Cenná jsou také vyobrazení jednotlivých domů a jiných budov podle popisných čísel, z nichž některá vlastnoručně nakreslil první kronikář a zároveň tajemník obce Antonín Chvojka. Nejvíce informací pro tuto knihu čerpal Antonín Semanský právě z první obecní kroniky, kterou začal psát roku 1894 Antonín Chvojka, dále ze školních a farních kronik a pamětí okolních obcí. Žáci měli možnost se během projektu s touto knihou krátce seznámit, jelikož jí disponuje knihovna v Uhříněvsi. Vzhledem k náročné stavbě vět a velkému množství slov, kterým žáci příliš nerozuměli, stačilo pouze krátké nahlédnutí do knihy, kdy jsme spolu s žáky věnovali pozornost hlavně obrazovému materiálu.

Při vyhledávání informací o dějinách Uhříněvsi ve 20. století jsem se kromě výše zmíněných dvou knih z let 2003 a 2014 opíral také o zápisy z místních obecních kronik, do kterých jsem měl možnost nahlédnout. Velmi přehledně jsou v nich líčeny například slavnosti k významné události ze srpna roku 1913, kdy byl městys Uhříněves povýšen na město.

Jelikož jsem se rozhodl do projektového vyučování zařadit i informace o některých významných místních rodácích a osobnostech, kteří zde mají pamětní desku, využil jsem monografii Eduarda Burgeta a Ondřeje Váši o malíři Otu Bubeníčkoví z roku 2007, která obsahuje kromě životopisu a přehledu jeho děl i vzpomínky samotného Oty Bubeníčka na své mládí v Uhříněvsi a na kulturní činnost spojenou s rozvojem místního divadelního spolku. Tuto biografii jsem využil k samotnému

výkladu o této osobnosti, pro vytvoření medailonků na postery a do prezentace postačily žákům jako zdroj výše zmíněné knihy o Uhříněvsi a internetové zdroje.

Další zdroje ze seznamu literatury se věnují buď konkrétním památkám (Židovské památky Čech, Pražské židovské hřbitovy), nebo dávají dějiny Uhříněvsi do souvislostí s vývojem jednotlivých pražských městských částí (Kniha o Praze 10 a Praze 15). V neposlední řadě je třeba zmínit i Uhříněveský zpravodaj, který vychází jednou do měsíce a je určen pro obyvatele Uhříněvsi, Pitkovic a Hájků. Zpravodaj vydává Úřad městské části Praha 22 a poskytuje mimo jiné informace z radnice, z činnosti spolků, z činnosti uhříněveských škol. Také zde funguje rubrika z historie, ve které jsou obyvatelům odhalovány známé i neznámé kapitoly z dějin Uhříněvsi. O tuto rubriku se stará ředitel místního muzea, který mě tak odkázal na některá čísla Zpravodaje, v nichž jsem našel zajímavosti o místním kostelu Všech svatých a následně je použil pro svůj výklad o této památce.

Jakmile jsem získal z literatury potřebné množství informací k historii Uhříněvsi, jejím památkám a k známým místním rodákům, začal jsem s mapováním terénu, což obsahovalo seznámení s Uhříněvsí a okolím této městské části, abych zjistil, jaká místa a jaké památky či naučné stezky by se daly využít pro projektové vyučování.

5.2 Výběr památek

Ačkoliv Uhříněves co do rozlohy i počtu obyvatel nepatřila do roku 1974, kdy se stala městskou částí rozrůstající se Prahy, mezi velká města, nachází se na jejím území a v okolí poměrně velké množství památek. Při svém výběru jsem dbal na několik faktorů. V první řadě jsem chtěl vybrat co možná nejvíce památek, které zastupují či jiným způsobem souvisí s různými obdobími v historii Uhříněvsi od 13. století po současnost, abych mohl u jednotlivých památek věnovat kromě prohlídky čas i stručnému výkladu historie Uhříněvsi o období, do kterého právě navštívená památka spadá.

Dalším významným rozhodovacím faktorem bylo, vzhledem k vymezenému času dvou vyučovacích dnů, rozmístění jednotlivých památek. Jelikož samotná Uhříněves není příliš rozlehlá, dají se její památky obejít pěšky bez větších nároků kladených na fyzickou zdatnost. Městská část Praha-Uhříněves však zahrnuje i přilehlé okolní obce, v nichž se také nachází zajímavé památky.

Vzhledem k časové náročnosti projektu, kdy na pěší exkurzi byl vyčleněn jeden vyučovací den, jsem v tomto případě musel upustit od návštěvy Kolovrat, kde se nachází Kostel svatého Ondřeje, a Královic, kde se nachází Kostel svaté Markéty a především zajímavá tvrz ze 14. století. Tyto památky bychom s dětmi nestihli navštívit, jelikož autobusové spojení do těchto nedaleko vzdálených obcí je v dopoledních hodinách problematické, kdy autobus jezdí pouze jednou za hodinu tam i zpět, což by znesnadnilo návštěvu památek nacházejících se v Uhříněvsi. Uhříněves je, jak jsem již zmínil, spádovou oblastí, do naší školy dojíždějí také děti z okolních vsí. Ve třídě, kde jsem projekt prováděl, je z celkového počtu 29 žáků šest dětí z Kolovrat a pět z Královic, a proto jsem se snažil, aby byly tyto významné památky z jednotlivých obcí zmíněny při výkladu o dějinách Uhříněvsi.

Důležitým rozhodovacím bodem pro mne dále byla dostupnost literatury k jednotlivým památkám, kdy jsem vycházel především z knih o Uhříněvsi z let 2003 a 2014, které jsou k dispozici v místní knihovně a žáci tak měli možnost si je při tvorbě na projektu zapůjčit. Jak jsem zjistil z přípravných hodin před projektem, nebylo potřeba si mnoho knih půjčovat, jelikož třetina žáků si tyto knihy mohla přinést z domova díky svým rodičům i prarodičům, což patrně svědčí o celkovém dobrém vztahu a zájmu místních občanů o svou městskou část.

Do rozhodování, které památky by se měly objevit v projektu, jsem chtěl zapojit i žáky. V jedné z přípravných hodin věnovaných projektu, které byly odučeny v rámci výuky v hodinách dějepisu a výchově k občanství, jsem se s žáky odebral do počítačové učebny. Kapacita počítačové učebny je pouze 16 počítačů, proto jsem žáky rozdělil do dvojic, kdy každá dvojice představovala cestovní kancelář. Úkolem jednotlivých dvojic bylo zjistit, jaké památky se nacházejí na území Uhříněvsi i v přilehlém okolí, tedy v obcích Královice, Kolovraty, Pitkovice a Nedvězí, a vybrat, které z nich by jejich cestovní kancelář využila pro nabídku „Za památkami Uhříněvsi a jejího okolí“ a také z jakého důvodu by je chtěla zařadit. V závěrečné fázi hodiny jsme v diskusi vybrali společně několik památek, jež by bylo vhodné zařadit mezi nejdůležitější a nejzajímavější místa v Uhříněvsi.

Nakonec jsem se rozhodl zařadit do projektu tyto uhříněveské památky: **Kostel Všech svatých, Starý mlýn/tvrz, Uhříněveský zámek (dnes sídlo VÚŽV),**

Legionářský dům, Uhříněveský židovský hřbitov a synagogu. Mezi tyto památky jsem také zařadil **budovu bývalé radnice** stojící na náměstí Bratří Jandusů, na které je pamětní deska známého místního rodáka Oty Bubeníčka, jež souvisí s připomínkou místních slavných rodáků, kteří budou v projektu žáky zpracováváni. Po výběru památek jsem se snažil seznámit se s dalšími důležitými institucemi a místními naučnými stezkami v okolí a zjistit, jaké možnosti nabízí pro eventuelní zařazení do plánování projektu.

5.3 Instituce a naučné stezky

5.3.1 Uhříněveské muzeum

Velmi důležitou kulturní institucí v Uhříněvsi je místní muzeum, které zde má poměrně dlouhou tradici. Muzeum se nacházelo od roku 1925 v Legionářském domě na Husově náměstí v prvním patře a kterýkoliv občan z Uhříněvsi mohl přispět do tvorby exponátů jakýmkoliv předmětem, jenž dokládal tradice a vývoj Uhříněvsi. Po nacistické okupaci však muselo být zavřeno a svou činnost neobnovilo ani po roce 1945. V roce 1956 bylo v rámci centralizace muzeí rozhodnuto, že se veškerý inventář místního muzea musí přesunout do okresního muzea v Říčanech a místní muzeum bylo v téže roce zrušeno. Obnoveno bylo v Uhříněvsi až v roce 2002 v nové budově vedle Nové radnice na místě bývalého areálu místního cukrovaru.

Mé první kroky při tvorbě projektu proto vedly k dlouholetému vedoucímu tohoto muzea Ing. Michalu Klichovi, jemuž jsem představil projekt a domluvil se s ním na spolupráci při zpracovávání projektu, jelikož muzeum nabízí stálou expozici různých předmětů a starých fotografií z mnohasetleté historie Uhříněvsi (např. dobové oděvy, předměty denní potřeby, nebo také obal od anglické sušenky, kterou věnoval Jan Kubiš v roce 1942 dceři podplukovníka Václava Nováka, u něhož se spolu s dalšími parašutisty skrýval. Paní Ludmila Nováková v roce 2002 darovala předměty spojené s pobytem parašutistů v jejich domě místnímu muzeu).

Stálá expozice tak poslouží jako názorný materiál k lepšímu upevnění informací, které budou žákům formou výkladu během projektu předávány. V muzeu je díky konferenční místnosti dále možné konat různé besedy, proto jsem se rozhodl zakončit naši pěší exkurzi za památkami Uhříněvsi právě v místním muzeu, kde si žáci budou moci projít stálou expozici, dále doplnit své pracovní listy a budeme zde moci společně

zhodnotit význam a průběh pěší exkurze a také význam a přínos institucí jakou je právě místní muzeum - nejen pro žáky, ale i pro všechny občany místní městské části.

Jistou nevýhodou však je skutečnost, že muzeum nenabízí žádné výukové programy, řemeslné dílny či výstavy pro žáky místních základních škol, což by snad tento projekt, na kterém bude muzeum úzce spolupracovat se školou, mohl alespoň částečně změnit a nastartovat daleko větší spolupráci mezi muzeem a jednotlivými místními školami.

5.3.2 *Muzeum Říčany*

Přestože Říčany s Uhříněvsí dělí od sebe pouze několik kilometrů, obě tato města se v minulosti rozvíjela odlišným způsobem, a tudíž spolu příliš nespolečně spolupracovala. Muzeum v Říčanech však vlastnilo a převzalo v roce 1956 cenný inventář muzea v Uhříněvsi, který mu po vybudování nových prostor a znovuotevření Uhříněveského muzea vrátilo zpět.

Říčanské muzeum nabízí oproti muzeu v Uhříněvsi bohatý výukový program pro žáky z oblasti přírody, řemesel i historie pro základní i střední školy. Jedním z historických programů je také program Historicko – vlastivědná vycházka po Říčanech s odborným výkladem, která trvá 2–3 vyučovací hodiny. Pro střední školy má muzeum připraven historický program K počátkům českého státu na hradiště do Královic. Muzeum dále nabízí řemeslné dílny pro žáky základních a mateřských škol. Pro potřeby našeho školního projektu však nebylo toto muzeum využito, jelikož většina sbírek týkajících se Uhříněvsi byla přesunuta zpět do Uhříněveského muzea a také doprava do tohoto muzea by byla s tak vysokým počtem žáků poměrně komplikovaná.

5.3.3 *Naučné stezky*

Samotnou Uhříněvsí a jejím okolí neprochází příliš mnoho historických naučných stezek, ovšem některé naučné stezky se historie Uhříněvsi alespoň částečně dotýkají. Příkladem je **Naučná stezka Dubeč – Uhříněves**. Stezka spojuje výše zmíněné městské části se začátkem v Dubči a na její trase dlouhé 5,5 km najdeme celkem patnáct informačních tabulí, které se týkají historie jednotlivých městských částí a různých přírodních zajímavostí, na něž mohou návštěvníci během cesty narazit. Většina stezek vede přírodou mimo silniční komunikace.

Část stezky jsem pro účel projektu využil společně s žáky, jelikož jednou z památek objevující se v projektu, která je zároveň součástí stezky, je Židovský hřbitov v Uhříněvsi. Informační panel o této památce posloužil jako náhrada výkladu o Židovském hřbitově, kdy žáci sami museli vyhledávat informace potřebné k doplnění pracovního listu. Nutno dodat, že panel je bohužel poničený různými malbami, přesto jsou však informace poměrně dobře čitelné. Na panelu pak mohou žáci kromě informací o hřbitově nalézt i plánek a popis celé naučné stezky, což pomůže obohatit jejich povědomí nejen o historických, ale i přírodovědných zajímavostech v jejich okolí. Stezka dále pokračuje směrem k hlavní ulici Přátelství, kde se nachází poslední informační tabule se stručnou historií Uhříněvsi a jejími památkami. Tento informační panel jsem při plánování projektu také využil, kdy jsem po jeho zhlédnutí chtěl s žáky debatovat, zda jsou na panelu zobrazené informace dostačující, zda by bylo vhodné je doplnit, jelikož by již za sebou měli žáci v tuto dobu prakticky celou pěší exkurzi a mohli by tak být schopni zhodnotit informace na panelu.

5.4 Příprava okruhu

Jakmile jsem měl zmapována všechna důležitá místa, instituce a památky, přistoupil jsem k přípravě okruhu. Co se rozlohy týče, městská část Praha 22, do které Uhříněves správně náleží, sice patří mezi větší městské části, ovšem samotná Uhříněves není příliš velká a její památky se nalézají poměrně blízko u sebe, tudíž jsem nemusel při přípravě trasy řešit přepravu žáků autobusem či jiným prostředkem městské hromadné dopravy.

Dalším podstatným bodem pro plánování trasy se stalo rozhodování, v jakém sledu navštívit jednotlivé památky. Během příprav na okruhu jsem zvažoval dvě varianty. Obě začínaly od naší školy na náměstí Bratří Jandusů a končily na stejném místě. V první variantě bychom s žáky obešli památky v okruhu od nejbližší k nejdálčenější (Kostel Všech Svatých, Uhříněveský zámek, bývalá budova radnice, Starý mlýn/tvrz, Uhříněveská židovská synagoga, Legionářský dům, Pomník padlým v I. a II. světové válce, Uhříněveský židovský hřbitov, Uhříněveské muzeum) bez ohledu na dodržení chronologie výkladu o dějinách Uhříněvsi. Výhodou této trasy by byla pro žáky především nižší fyzická zátěž při pěší procházce za jednotlivými památkami, nevýhodou představuje fakt, že by žáci mohli mít problém s efektivním

utříděním informací o historii Uhříněvsi, pokud nebudou řazeny přehledně za sebou tak, jak se chronologicky odvíjely, na což jsou žáci z výuky dějepisu i vlastivědy zvyklí.

Ve druhé variantě bychom s žáky naopak obcházeli památky postupně tak, aby nebyla narušena chronologie výkladu o dějinách dnešní městské části, tedy od památky, která zastupuje nejstarší období v dějinách Uhříněvsi, až po památky, jež připomínají nedávnou minulost (Starý mlýn/tvrz, Uhříněveský zámek, Kostel Všech svatých, Legionářský dům, Pomník padlým v I. a II. světové válce, Uhříněveský židovský hřbitov a synagoga, Uhříněveské muzeum). Výhodou této trasy by byla větší přehlednost v třídění informací pro žáky, pro které je lineární chápání času srozumitelné. Nevýhodou by byla větší časová náročnost při přesouvání k památkám a také větší nárok na fyzickou zdatnost, kdy by díky delším přesunům museli žáci ujit o dost větší vzdálenost.

Nakonec jsem se, po vlastní zkušební procházce, rozhodl pro první variantu, jelikož procházka by byla ve druhé variantě prodloužena o poměrně velkou vzdálenost a s tím spojený čas věnovaný na delší přesun k jednotlivým památkám, což by u žáků mohlo vést k větší únavě, ztrátě koncentrace a následně i nezbytné motivace. Druhé variantě nahrál i fakt, že díky původnímu středověkému osídlení Uhříněvsi jsou památky do 18. století situovány nedaleko od sebe, kdežto do umístění památek z 19. a 20. století výrazně promluvil průmyslový rozvoj obce, který zapříčinil příliv nových obyvatel a nové zástavby ve větší vzdálenosti od historického centra. Z tohoto důvodu nebylo tedy potřeba přepínat během výkladu z nejstarších středověkých dějin do historie Uhříněvsi ve 20. století.

5.5 Příprava žáků

Při plánování exkurze představovalo důležitou a nezanedbatelnou úlohu připravit kromě okruhu především samotné žáky takovým způsobem, aby bylo dosaženo stanovených cílů. Jak jsem zmínil výše, jelikož tato exkurze tematicky i obsahově souvisí s učivem v předmětu Výchova k občanství v šestém ročníku, nebylo potřeba vyčleňovat mnoho speciálních hodin ze samotné plánované výuky věnované pro přípravu žáků na projektové vyučování.

Přestože projekt nenavazoval na probírané učivo v dějepisné výuce a žáci by se z hodin vlastivědy měli orientovat v důležitých událostech v národních dějinách, rozhodl

jsem se vyčlenit dvě hodiny z výuky dějepisu pro zopakování a osvěžení důležitých faktů, událostí a pojmů z českých dějin, aby pro ně informace z regionálních dějin Uhřetěvesi nebyly pouze sled izolovaných dat, pojmů a událostí, ale aby mohli lépe pochopit určité souvislosti mezi regionálními a národními dějinami. Toto zopakování se v rámci projektu velmi osvědčilo, protože úroveň znalostí některých žáků v oblasti českých dějin byla před přípravnými hodinami na velmi slabé úrovni. Z tohoto důvodu tedy bylo opakování nutné.

Při přípravných hodinách je důležitým úkolem pedagoga snažit se žáky „nadchnout“ pro spolupráci na tvorbě projektu, proto bylo mým cílem během přípravných hodin v rámci předmětu Výchova k občanství žáky především namotivovat, kdy jsem jim nejprve představil projekt s představou, jak by měl zhruba vypadat a následně ve společné diskuzi spolu s žáky shrnul cíle projektu, tedy proč je dobré a přínosné podobný projekt vytvořit a jakým způsobem by mohly být výstupy projektu využity pro samotné žáky, školu a místní městskou část.

Následně jsem v přípravných hodinách s žáky vybral jednotlivé památky a osobnosti, které budou zaneseny v projektu, což je zmíněno výše. Dále jsem žákům nastínil, které pomůcky budou potřebovat během práce v terénu, tedy že dostanou k vypracování pracovní list (viz příloha č. 7-8), který bude sloužit k zaznamenávání informací. Zároveň měla mít každá skupina připraven vlastní digitální fotoaparát či jiné záznamové médium na zdokumentování současné podoby památky zvenku, případně zevnitř, což budou žáci bezpodmínečně potřebovat pro vytváření prezentací a posterů o památkách. Následující den musí tyto materiály určitým způsobem zpracovávat, proto jsem žáky požádal, aby v každé skupině byl k dispozici vlastní notebook s připojením k internetu a programem na vytvoření prezentace, s čímž neměla žádná skupina výrazný problém.

Ve škole jsou sice k dispozici dvě počítačové učebny, ovšem v nich probíhala během tvorby projektu běžná výuka ostatních tříd, proto nebylo možné je kromě přestávek využít. K výrobě posterů pak žáci budou potřebovat nůžky, lepidlo, barevné fixy či jiné barevné pomůcky k malování a také psací potřeby.

Také jsem žákům sdělil, že budou rozděleni do skupin po 4 žácích a každá skupina bude mít za úkol vytvořit prezentaci a poster na jednu památku, kterou si před

započítím projektu vybere. Jedna skupina bude vzhledem k počtu 29 žáků ve třídě pětičlenná. Tato skupina bude mít oproti ostatním rozdílný úkol, jelikož jejím úkolem bude vytvořit poster a prezentaci o místních známých rodácích a osobnostech.

Skupiny jsem se snažil rozdělit způsobem, aby byly pokud možno vyvážené z hlediska pracovních možností a schopností, tedy aby nedošlo k případu, že některá ze skupin bude oproti ostatním výrazně slabší či silnější, což pro mne nepředstavovalo příliš velký problém, jelikož třídu mám druhým rokem a využil jsem svých znalostí o možnostech a chování jednotlivých žáků při skupinových pracích a také jsem se při rozdělení skupin snažil zohlednit vztahy mezi žáky, aby ve skupinách nedocházelo k zbytečnému napětí mezi nimi a skupiny se tak mohly soustředit na práci k projektu.

Navazujícím úkolem v přípravných hodinách bylo společně s žáky najít možnosti, odkud by se daly čerpat informace k jednotlivým památkám, osobnostem a historickým událostem, což souviselo s druhým projektovým dnem a prací ve třídě.

Vzhledem k časové dotaci, kdy se nejednalo o příliš velký a časově náročný projekt, jsem se rozhodl jít cestou, kdy jsme si společně s žáky vyjmenovali různé typy pramenů (písemné, hmotné, obrazové) a institucí, kde se můžeme s těmito prameny seznámit, a následně zhodnotili, které by nám mohly být pro naši práci nejvíce užitečné. Pomocí otázek jsem se snažil žáky dovést k informaci o existenci kronik a odborných knih zaměřených na vznik, historii a současnost Uhříněvsi a kde by mohli tyto knihy a kroniky nalézt.

Jelikož někteří žáci publikace o Uhříněvsi mají doma, poprosil jsem je, zda by je mohli přinést, aby v každé skupině alespoň jedna kniha o Uhříněvsi byla k dispozici a žáci z ní mohli vyhledávat informace pro práci na projektu. Někteří žáci, kteří navštěvují místní knihovnu, dostali za úkol vypůjčit z knihovny obě publikace o Uhříněvsi z let 2003 a 2014 a také knihu Antonína Semanského Paměti městyse Uhříněvsi. Ostatní žáci měli za úkol shromáždit ke svým památkám co nejvíce informací dostupných z internetových zdrojů, čímž byla většina žáků aktivně zapojena do přípravné fáze tvorby projektu. Zbytek knih potřebných pro tvorbu projektu jsem dětem poskytl sám.

5.6 Příprava exkurze

Po naplánování trasy a přípravě žáků na projektovou výuku jsem přistoupil k přípravě samotné exkurze, tedy hlavně k zaměření exkurze, časovému plánu a organizačním záležitostem. Jednou z hlavních věcí, na níž by měla většina pedagogů během plánování exkurze brát velký ohled, je správné začlenění exkurze do vyučování. Pedagog by měl být schopen ve správný moment rozhodnout, kdy je vhodné zařadit dané téma a jakým způsobem následně zajistí kontinuitu informací tak, aby bylo dosaženo vybraného výchovně vzdělávacího cíle. Z tohoto důvodu je projekt zvolen pro žáky 6. ročníku základní školy, neboť v tomto ročníku je ve vzdělávacím oboru Výchova k občanství součástí vzdělávací oblasti Člověk a společnost učivo Naše obec, region a kraj, kdy by měli žáci získat informace o důležitých institucích, zajímavých a památných místech a významných rodácích obce (regionu), ve které žijí, což by měl tento projekt svým zaměřením na významné památky, historii obce a místní rodáky být schopen zajistit.

Dalším záměrem projektu je nastartování projektového vyučování s regionálně historickou tematikou pro celou školu, kdy by žáci v jednotlivých ročnících především na druhém stupni mohli každý rok vytvářet projekt, který by čerpal z dějin jejich obce a přilehlého okolí, nebo se alespoň jiným způsobem podíleli na tvorbě projektu svých mladších spolužáků. Důležité v tomto ohledu bude, aby projekty nebyly vytvářeny izolovaně, ale aby na sebe určitým způsobem navazovaly. Projekt by měl tedy v budoucnu sloužit jako inspirace, kdy se k jednotlivým historickým skutečnostem a památkám Uhříněvsi budou žáci moci vracet pro větší pochopení souvislostí mezi „velkými“ dějinami a dějinami jejich obce, případně regionu, ať už v hodinách dějepisu či v hodinách výchovy k občanství nebo v jiných naukových předmětech.

Při tvorbě exkurze bylo následně důležité rozhodnout, o jaký typ exkurze se bude jednat vzhledem k jejímu obsahu. Zde rozlišujeme exkurzi tematickou, komplexní a komplexní vícepředmětovou. V tomto případě se jedná o exkurzi komplexní, jelikož projekt „Za památkami Uhříněvsi“ není soustředěn pouze na jednu památku, osobnost a časové období, ale naopak má ambici obsáhnout kulturní a historické dědictví dnešní městské části v celé své šíři tak, aby bylo možné z tohoto projektu vycházet při tvorbě dalších navazujících projektů.

Vzhledem k časové dotaci a úrovni schopností a dovedností žáků pracujících na projektu je možné, že projekt možná nebude tak detailní, jak by bylo potřeba, na druhou stranu je to možnost vymyslet ještě efektivnější a propracovanější způsob, jakým uchopit tvorbu projektu s větším zapojením ostatních žáků i učitelů školy.

V neposlední řadě bylo třeba si ujasnit, co bude pro žáky jedním z hlavních úkolů exkurze, zda se bude jednat o motivaci, bližší seznámení s novou látkou či opakování a utvrzení již nabytých znalostí. U této exkurze bude pro žáky největší motivací vytvoření posterů a počítačové prezentace, kterou na této škole ještě žádná třída před nimi nevytvořila, a možnost prezentace svých výsledků práce pro ostatní žáky a vedení školy. Dalším motivačním prvkem bude skutečnost, že prezentace bude skrze ředitele muzea p. Kliča předána zástupcům místní městské části a mohla by tak být umístěna na webové stránky městské části, popřípadě na internetové stránky místního muzea k dalšímu využití.

5.7 Časový plán exkurze

Jak jsem již zmínil výše, exkurze byla připravena pro žáky šestého ročníku základní školy. Exkurze je díky celoroční přístupnosti větší části památek realizovatelná kdykoliv během školního roku, v naší situaci jsem vzhledem ke školnímu vzdělávacímu programu školy, kdy je učivo Naše obec, kraj a region v předmětu Výchova k občanství naplánováno na květen, zvolil uskutečnění projektu právě na konci května a začátku června tak, aby projekt na toto učivo navazoval, protože s ním tematicky i obsahově souvisí.

Jelikož jsem musel z časových a technických důvodů upustit od varianty většího aktivního zapojení žáků devátých ročníků, kteří podle původního záměru měli u jednotlivých památek povídat žákům o historii Uhříněvsi a zajímavosti k památkám, a většího počtu učitelů, kteří by vyrazili jako doprovod jednotlivých skupin žáků, exkurze byla podniknuta pouze s jedinou třídou, v níž jsem třídním učitelem.

Z tohoto důvodu jsem se tedy rozhodl pro časovou variantu, kdy bude realizována dvoudenní praktická exkurze, během níž žáci absolvují v jednom vyučovacím dni praktickou terénní část při procházce za památkami po Uhříněvsi a následující den budou zhotovovat na základě získaných skutečností a získaného obrazového materiálu posterů a počítačové prezentace o jednotlivých památkách a

důležitých osobnostech současné městské části. K dispozici pro terénní praktickou část jsem měl ředitele místního muzea pana Klicha, jenž se velmi ochotně zhostil role odborného průvodce po jednotlivých památkách, často sám podal stručný výklad o historii památky s připojením zajímavostí, s nimiž se žáci v odborných publikacích většinou nesetkají.

Díky skutečnosti, že Uhříněves není příliš rozlehlou lokalitou a mezi památkami není nikterak velká vzdálenost, nebylo nutné při přípravě časového plánu počítat během přemísťování s časovou ztrátou spojenou s dojížděním a exkurze byla naplánována jako pěší. V případě špatného počasí byla připravena varianta spojená s přemístěním žáků autobusy městské hromadné dopravy, v jejímž důsledku by došlo k změně trasy okruhu, což by však nemělo velký vliv na případnou časovou prodlevu.

Start prvního projektového dne byl naplánován stejně jako začátek běžného vyučovacího dne, tedy na osmou hodinu ránní, a konec prvního projektového dne byl opět stanoven na stejný čas jako konec vyučování, což je v 13:30. Časový harmonogram dne zahrnoval nejprve seznámení žáků s náplní obou projektových dnů a také napsání vstupního testu na orientační zjištění znalostí žáků z historie Uhříněvsi (zhruba 1 vyučovací hodina), dále samotný přesun celé třídy s panem Klichem k jednotlivým památkám a práce v terénu s pauzou na svačinu (4 vyučovací hodiny, tedy zhruba od 9:00 do 12:30), posléze přesun celé skupiny do prostor místního muzea na jeho prohlídku, doplnění informací potřebných pro vypracování pracovních listů, možnosti diskuze o prospěchu kulturních institucí a zhodnocení prvního projektového dne (zhruba 45 minut), na závěr přesun celé skupiny bez pana Klicha zpět do školy s možností uložení získaného materiálu z prvního projektového dne do třídy (zhruba 15 minut) a úplný předpokládaný konec ve 13:30.

Harmonogram druhého projektového dne byl velmi podobný dnu předcházejícímu, tedy začátek v osm hodin a konec v 13:30. Druhý den však strávili žáci oproti prvnímu dnu celý ve třídě, kde pracovali se získaným materiálem z prvního projektového dne a zpracovávali jej do posterů a powerpointových prezentací a měli tak standardní rozvržení vyučování na vyučovací hodiny, které byly věnovány práci na projektu, a přestávky.

Hlavním důvodem této časové koncepce myšlenka, aby měli žáci prostor každé z jednotlivých částí projektu věnovat dostatečné množství času, kdy největší množství času bylo vyčleněno především pro práci žáků v terénu a následnému zpracování informací a materiálů.

Jednotlivé skupiny žáků měli zhruba 3 až 4 hodiny času na možnost získat co nejvíce informací k jednotlivým památkám a osobnostem, kdy pro jejich aktivní zapojení sloužil pracovní list, kam potřebovali doplnit získané informace z důvodu jeho správného vyřešení, a současně kromě získaných informací také možnost zdokumentovat jednotlivé památky pomocí vlastních fotoaparátů za účelem následného vytvoření co nejkvalitněji vypadajícího posteru o jednotlivých památkách, jenž bude sloužit jako jeden z výstupů projektu a ostatní žáci školy jej budou moci zhlédnout na nástěnkách v prostorech školní budovy.

Většinu informací získávali žáci z výkladu učitele, proto bylo potřeba se na tento projekt odborně velmi dobře připravit. Proto jsem čerpal informace z poměrně velkého množství publikací, jak je uvedeno výše. Také jsem pro odborný výklad k památkám a jejich zajímavostem využil pomoc ředitele muzea pana Klicha, se kterým jsem se ve výkladu pravidelně střídal a jeden druhého jsme se snažili vzájemně doplňovat, zejména během diskuze s žáky a také během dotazů některých z nich k jednotlivým památkám a historickým událostem. Během prohlídky jednotlivých památek jsme díky panu Klichovi měli možnost podívat se do jejich interiérů (Kostel Všech svatých, Uhříněveský židovský hřbitov, Stará tvrz/mlýn), přestože Stará tvrz i v současné době patří soukromým majitelům. Jindy jsme si museli vystačit s pohledem zvenku, což však nebylo na škodu samotného projektu, neboť některé z památek dnes bohužel slouží jinému účelu, než bylo jejich původní poslání (Uhříněveská synagoga, Legionářský dům).

Přestože žáci měli v podobě pana Klicha odborného průvodce, jeho služby nestály žáky žádné finanční prostředky, neboť byl sám nadšen myšlenkou projektu, na němž se také svou měrou nezanedbatelně podílel. S přestávkou na svačinu bylo během prvního projektového dne počítáno u Legionářského domu, kolem kterého se nachází park, kde mohli žáci v klidu posvačit, s přestávkou na toaletu se počítalo při přesunu z místního zámku k Uhříněveské synagoze, kdy okruh vede kolem naší školy, kde si

žáci mohli zajít na toalety. Jakmile byl dovršen časový plán, přistoupil jsem k realizaci projektu.

6. REALIZACE PROJEKTU

Jak jsem psal výše, projekt „Za památkami Uhříněvsi“ jsem měl možnost realizovat na Základní škole náměstí Bratří Jandusů ve dnech 30. a 31. května 2016 s žáky šestého ročníku, konkrétně s třídou 6.B, kde jsem třídním učitelem a vyučuji zde český jazyk, dějepis, výchovu k občanství a u poloviny třídy také základy práce na PC. Realizace projektu byla rozdělena do dvou dnů, kdy první den byl věnován práci v terénu a druhý den pak společné práci ve třídě na tvorbě výstupů z projektu. V této části se budu snažit popsat průběh obou dnů, tedy jakým způsobem probíhalo projektové vyučování.

6.1 První den – pondělí 30. května 2016

První den začínal stejně jako obvyklý začátek vyučování, tedy v osm hodin, kdy byli všichni žáci shromážděni ve třídě a připraveni na začátek projektového vyučování. Díky přípravným hodinám nebylo již potřeba žáky významným způsobem uvádět do seznamování s projektem, proto jsem na začátku přistoupil k nástinu prvního projektového dne, kdy jsem žákům popsal, jak bude první den probíhat, v jakém pořadí budou za sebou jednotlivé památky následovat, co bude úkolem jednotlivých skupin během práce v terénu a co bude muset každý žák také zvládnout sám, což se týkalo zejména vyplňování pracovních listů v průběhu mého výkladu či výkladu pana Klicha.

6.1.1 Rozdělení do skupin, vstupní test

Po zodpovězení dotazů ohledně pauzy na svačinu, toaletu a času, kdy by měl být první projektový den ukončen, jsem přistoupil k rozdělení žáků do skupin. Celkem byli žáci rozděleni do 7 skupin po 4 žácích, kdy jedna skupina musela být pětičlenná. Jak jsem postupoval při volbě žáků do jednotlivých skupin, je popsáno výše. Následně měla každá skupina kromě skupiny pětičlenné za úkol zvolit si památku, o které později bude zpracovávat jednotlivé informace a také významné události, které souvisí s obdobím, k němuž se památka vztahuje. Pětičlenná skupina byla od počátku vybrána na tvorbu posteru a prezentace o významných místních rodácích a osobnostech, tudíž se jí výběr památek přímo netýkal.

Jakmile si jednotlivé skupiny zvolily památky, které zpracují, byl žákům zadán krátký vstupní test (viz příloha č. 1-2). Jeho cílem bylo zjistit, jakými znalostmi z oblasti historie Uhříněvsi žáci disponují před započítím projektového vyučování.

V testu se objevily otázky kroužkovací i otevřené a spočíval ve vyplňování a kroužkování správných odpovědí u otázek týkajících se samotné historie Uhříněvsi a jejich významných mezníků, dále jednotlivých památek a v neposlední řadě také některých významných osobností, ke kterým bylo potřeba přiřadit činnost, jíž se ve svém životě zabývaly. Tento test byl žákům zadán před a následně i po projektu, aby bylo možné zjistit, zda se lišily jejich znalosti na začátku a na konci projektu a zda se žáci díky projektu dokázali ve svých vědomostech zlepšit. Stejný test jsem zadal nejen své třídě, ale také ve vybraných třídách ostatních ročníků na druhém stupni pro porovnání úrovně znalostí žáků na druhém stupni z oblasti regionálních dějin Uhříněvsi.

Po odevzdání testu, na jehož vypracování stačilo žákům přibližně 15 minut, jsem společně s žáky ještě jednou zopakoval, jaké podstatné informace by měli z výkladu o jednotlivých památkách a historickém období, ke kterému se památka vztahuje, zjistit a vědět, dále jsme zkontrolovali, že každá skupina má svého fotografa s fotoaparátem a také jakými bezpečnostními pravidly se budeme jako třída řídit během přesunů k památkám a jak jsme si ujasnili zásady, jak bychom se měli během exkurze chovat nejen v navštívených památkách, ale také jeden k druhému.

6.1.2 Pracovní list

Následně jsem každému žákovi rozdál pracovní list (viz příloha č. 7-8), který obsahoval kroužkovací i otevřené otázky a také doplňování textu. Tento pracovní list měli žáci úkol vyplňovat v průběhu mého výkladu a výkladu pana Klicha, jelikož většina odpovědí na otázky v pracovním listě se v našich výkladech ukrývala. Nad některými otázkami se však žáci museli zamyslet sami, kdy otázka „*Na závěr se zamysli, proč je důležité mít v obci muzeum a knihovnu?*“ netestovala znalosti a vědomosti, ale mířila z hlediska Bloomovy taxonomie do hodnotové oblasti žáků. Poté co jsem žákům rozdál pracovní listy s pokyny, jak je mají použít, dostali žáci k pracovním listům ještě plán Uhříněvsi ve formátu A4 s vyznačenými důležitými místy a památkami (viz příloha č. 13), z nichž většina bude navštívena. Žáci měli za úkol zakreslit si do plánu okruh, který během exkurze absolvujeme.

Následně jsem se s žáky odebral před budovu školy (zhruba 9:00), kde na nás čekal ředitel místního muzea Ing. Michal Klich, kterého jsem žákům představil, a společně jsme vyrazili k první památce, jíž byl Kostel Všech svatých. Jedná se zřejmě o

nejdůležitější památku zdejší městské části a také se nachází v těsné blízkosti areálu školy.

6.1.3 *Kostel Všech svatých v Uhříněvsi*

Během návštěvy místního farního kostela se žáci od pana Klicha dozvěděli historii a vývoj této stavby, získali informace o místním faráři Janu Nepomuku Czipovi, díky kterému došlo v 18. století k přestavbě kostela do jeho dnešní podoby. Žáci také měli možnost vyslechnout si zajímavost o velmi starém a zachovalém notovém archivu, jehož první záznamy sahají až k znovuotevření kostela v roce 1743, a mohli do tohoto notové archivu nahlédnout. Z mého výkladu, který byl proložen otázkami na důležité historické skutečnosti z českých středověkých dějin, jež by měli žáci již znát, se dozvěděli o vlivu této stavby na historii Uhříněvsi, i proč byly kostely pro obyvatele důležité a také o vlivu církve ve středověku nejen na dějiny místní, ale i celých národů.

Také měli možnost získat informace o donátorce zdejšího kraje v 18. století Marii Terezii Savojské. Během našeho výkladu žáci doplňovali v pracovním listu text *Historie Kostela Všech svatých*. Po samotném výkladu, diskuzi a prohlídce vnitřku kostela skupina, která měla tuto památku za úkol zdokumentovat, provedla fotodokumentaci a společně jsme měli možnost nahlédnout do kaple Božího hrobu, jež stojí za kostelem a v níž se díky možnosti elektrického vytápění v zimních měsících konají bohoslužby a také náboženské obřady spojené s Velikonocemi. Poté jsme se s žáky vydali k nejstarší budově v Uhříněvsi.

6.1.4 *Stará tvrz/mlýn*

Přestože se hned vedle kostela nachází místní zámek, zvolili jsme přesun k objektu, kterému se říká Stará tvrz, ovšem jiní místní obyvatelé ho nazývají Starý mlýn, díky čemuž získala název i ulice U Starého mlýna, kde se objekt v současnosti nachází. Přesunutí trasy se uskutečnilo kvůli možnosti nahlédnout do interiéru této památky, jelikož tento objekt je dnes v rukou soukromých majitelů, konkrétně jej vlastní manželé Pirklovi, kteří nám dovolili na prosbu pana Klicha podívat se, jak fungovalo dříve mlýnské kolo a kam až dosáhla voda při povodních v roce 2002. Protože však potřebovali brzy odjet, museli jsme se přizpůsobit jejich časovému programu, což nijak nenarušilo průběh exkurze.

Žáci zde vyslechli od pana Klicha zajímavý výklad o historii památky a z jakého důvodu se dodnes vedou spory o její funkci a názvu. Já jsem výklad doplnil o nejstarší historii Uhříněvsi, kde můžeme nalézt první zmínky o Uhříněvsi, co to byly rytířské řády, jaké bylo v minulosti jejich poslání a jakým způsobem zasáhly tyto řády do historie Uhříněvsi. Během výkladu opět doplňovali pracovní list, zejména otázky „*Kdo to byli Johanité a Templáři?*“ a „*Jaký z těchto názvů nikdy nebyl používán jako název Uhříněvsi?*“ Po prohlédnutí a provedení fotodokumentace příslušnou skupinou jsme se přesunuli cestou kolem zdejšího pivovaru k místnímu zámku, který se nachází v těsném sousedství naší školy i místního farního kostela.

6.1.5 Uhříněveský zámek

Místo, kde se v současnosti nachází místní zámek, dnes patří Výzkumnému ústavu živočišné výroby (VÚŽV) a je tedy pro veřejnost nepřístupný. My jsme však v rámci exkurze měli povolenu výjimku a mohli se tak podívat na bývalé nádvoří, do objektu zámku je již vstup úplně zakázán, jelikož se zde dnes nachází především kancelářské prostory, proto zde žáci vyfotili objekt pouze zvenku. Během prohlídky nádvoří si žáci získali informace o výstavbě zámku v 16. století a o jeho stručné historii až do 20. století spolu s informacemi, kdo dnes zámek vlastní a k čemu je dnes využíván. Já jsem jim nastínil důležité informace z dějin Uhříněvsi od 14. do 17. století, především o šlechtických rodech, které vlastnily místní panství s následnou diskuzí o tom, jaké výhody a nevýhody přinášelo vlastnictví pro šlechtice i místní obyvatele. Žáci opět využívali tyto informace pro doplňování pracovních listů. Od zámku jsme se společně přesunuli do budovy školy, kde proběhla krátká pauza na toaletu a opravdu krátkou svačinu. Poté jsme vyrazili k budově bývalé radnice

6.1.6 Stará radnice

Tato budova stojí naproti budově naší školy a je dnes zajímavá především tím, že se na ní nachází pamětní deska místního rodáka Oty Bubeníčka. Žáci zde vyslechli stručný výklad o této osobnosti a také o dalším rodákovi Karlu Gutovi, který se shodou okolností narodil také v budově bývalé radnice, ovšem pamětní desku zde nemá. Jako svůj výklad jsem si připravil povídání o soše sv. Jana Nepomuckého, která stojí u budovy bývalé radnice. Kromě příběhu o smrti Jana Nepomuckého jsem v následné diskuzi vysvětlil význam jeho osoby i to, kde můžeme podobné sochy svatého Jana

Nepomuckého nalézt a z jakého důvodu tam jsou. Žáci z těchto výkladů doplňovali do pracovních listů zejména otázky „*Koho představuje socha stojící na náměstí Bratří Jandusů?*“ a „*Čím je tato postava známá?*“ Když skupina, která měla na starost osobnosti Uhříněvsi, zdokumentovala pamětní desku Oty Bubeníčka, vyrazili jsme z náměstí Bratří Jandusů ulicí Přátelství, která protíná celou Uhříněves, směrem k Uhříněveské židovské synagoze.

6.1.7 Uhříněveská synagoga

U této památky z 19. století, která stojí na hlavní ulici a je zde poměrně rušno, jsme v našich výkladech žáky upozorňovali, že v Uhříněvsi byla významná židovská komunita až do dvacátého století. Pan Klich přidal stručný výklad o historii této stavby s jejím dnešním neradostným osudem, neboť tato stavba dlouhodobě chátrá v rukou soukromých majitelů, kteří z ní v posledních letech udělali prádelnu a vlhkost tak narušuje interiér budovy. Já jsem doplnil výklad o fungování Uhříněvsi za II. světové války. Žáci si také mohli přečíst pamětní desku, která slouží jako připomínka židovské komunity a její tradice v Uhříněvsi a blízkém okolí.

Po fotodokumentaci budov a doplnění pracovních listů jsme se s žáky přes Nové náměstí dostali do ulice Lidického, kde jsem jim vylíčil, jak důležitou úlohu sehráli obyvatelé této ulice v Uhříněvsi během II. světové války, kdy zde byli roku 1942 v dnes již neexistujícím domku č. 223 u podplukovníka Václava Nováka ukrýváni parašutisté a radisté Oto Linhart s Jindřichem Klečkou a pozdější atentátníci Josef Gabčík a Jan Kubiš, který věnoval dceři podplukovníka Nováka anglickou sušenku. Tuto sušenku spolu s dalšími předměty pak Ludmila Nováková věnovala v roce 2002 místnímu muzeu. S žáky jsme na toto téma rozvinuli debatu, co by se mohlo stát, kdyby po atentátu na Heydricha nacisté zjistili, že atentátníci byli skrýváni v Uhříněvsi. Na tomto příkladu bylo žákům ukázáno, jak mohou regionální dějiny ovlivňovat dějiny národní, v tomto případě i světové. Z ulice Lidického jsme s žáky vyrazili k jedné z posledních památek – Legionářskému domu.

6.1.8 Legionářský dům

Před Legionářským domem se nachází park s lavičkami, kde dostali žáci dostatečný časový prostor na svačinu, než jsme přistoupili k výkladu o Legionářském domě a historii Uhříněvsi z první poloviny 20. století. Jakmile se žáci nasvačili, pan

Klich jim podal krátký přehled z historie legionářského domu, kdy se žáci dozvěděli, proč byl Legionářský dům postaven a k čemu tato památka měla sloužit (byla v něm vybudována Pamětní síň, budoucí základ místního muzea). Žáci mohli nahlédnout dovnitř do budovy, kde se v prvním patře nachází před vchodem do obřadní síně Pamětní deska Obětem I. světové války se jmény místních padlých a nezvěstných občanů. Dnes již Legionářský dům neslouží svému původnímu účelu, neboť místo síně, která fungovala jako místní muzeum, byla zřízena síň obřadní, na což byli žáci také upozorněni. Z mého výkladu se žáci dozvěděli o významné události, kterou bylo povýšení Uhříněvsi na město v roce 1913, a dále o období I. světové války, které Uhříněves také zasáhlo.

Vedle Legionářského domu stojí Pomník Obětem I. a II. světové války, který skupina dokumentující Legionářský dům také zahrnuje jako významnou památku a pořídila její dokumentaci. U něj jsme s žáky diskutovali, proč si myslí, že je důležité, aby podobné pomníky tvořily součást kulturního dědictví dané obce či města. Na tomto místě také studenti z mého výkladu získali informace o nejtemnějším roce v dějinách Uhříněvsi, kterým je rok 1942, kdy bylo gestapem zatčeno 35 osob včetně starosty Františka Diviše, jenž zemřel v koncentračním táboře v Osvětimi. Po našem výkladu jsme se s žáky přemístili k poslední významné památce, jíž je místní židovský hřbitov.

6.1.9 Uhříněveský židovský hřbitov

Předposledním navštíveným místem prvního projektového dne byl Uhříněveský židovský hřbitov, který se nachází na okraji Uhříněvsi a je součástí naučné stezky Dubeč – Uhříněves. Díky panu Klichovi jsme se mohli s žáky podívat dovnitř k jednotlivým hrobům. Měli jsme štěstí, neboť tráva na hřbitově byla několik dní předtím posekána, jinak by se návštěva nemohla uskutečnit. Na hřbitově se žáci dozvěděli z výkladu pana Klicha o historii hřbitova a stáří nejstarších náhrobků, dále získali díky svým otázkám zajímavé informace, které mohli názorně zhlédnout, o odlišném způsobu pohřbívání u Židů. Pan Klich se také žákům zmínil o projevech vandalismu, kdy některé náhrobky, jak se žáci sami přesvědčili, byly polámané a v zemi byla na některých místech patrná stopa po ukradených náhrobcích. Proto jsme s žáky při této příležitosti diskutovali o potřebě chránit kulturní památky a také jakým způsobem se do ochrany mohou zapojit samotní žáci. Já jsem výklad pana Klicha doplnil informacemi z roku 1942, kdy kromě zatčení 35 občanů Uhříněvsi gestapem bylo také

12. září 1942 odvezeno 46 Židů z Uhříněvsi do Terezína a pouhých šest se jich po válce vrátilo zpět. Žáci měli také možnost kromě našeho výkladu využít pro získání více informací jednu z informačních tabulí, kterou je opatřena výše zmíněná naučná stezka. Po zdokumentování památky jsme se společně vydali k poslednímu cíli exkurze, jímž bylo místní muzeum.

6.1.10 Uhříněveské muzeum

Posledním navštíveným místem prvního z projektového dne bylo místní muzeum, kde byla pro žáky připravena prohlídka stálé expozice s komentářem pana Klicha k jednotlivým a zajímavým předmětům, které muzeu věnovali převážně místní občané již ve 30. a 40. letech 20. století. Jednotlivé skupiny žáků tak mohli zhlédnout sušenku, darovanou Janem Kubišem Ludmile Novákové, dále vysílačku, kterou využívali parašutisté pro zasilání hlášení a mnoho jiných předmětů z historie Uhříněvsi. Následně jsem se s žáky přesunul do místnosti pro pořádání různých společenských setkání, kde měli možnost si doplnit po diskuzi o důležitosti existenci kulturních institucí své pracovní listy, především otázku „*Na závěr se zamysli, proč je podle tebe důležité mít v obci muzeum a knihovnu?*“, ale také některé další odpovědi na otázky, které žáci nestačili během exkurze vyplnit. Pro tuto činnost jsem vyhradil dostatečné množství času, aby se žáci mohli zeptat, pokud měli ještě nějaké nejasnosti. Na závěr jsem pro ně do pracovního listu připravil otázku na zpětnou vazbu, kdy jsem po nich chtěl, aby vlastními slovy zhodnotili průběh exkurze, co jim přišlo nejzajímavější a co se jim nejvíce líbilo.

6.1.11 Návrat ke škole, ukončení prvního dne

Následně jsem žákům zopakoval, jaké pomůcky budeme potřebovat následující den, především jsem si ověřil, zda bude každá skupina schopna přinést si z domova knihu o Uhříněvsi, pracovní list, některé materiály z internetových zdrojů získaných během přípravných hodin a také vlastní notebook, jenž bude nezbytností pro tvorbu prezentace. Poté jsem společně s žáky poděkoval řediteli muzea panu Klichovi za jeho velkou ochotu zapojit se svými odbornými znalostmi do tvorby tohoto projektu a pomoci s jeho organizací. Po poděkování jsme s žáky opustili muzeum a přesunuli se zpět k výchozímu bodu exkurze, tedy k základní škole, kde jsme první den exkurze ukončili.

6.2 Druhý den – úterý 31. května 2016

Druhý den jsme se společně s žáky shromáždili opět před osmou hodinou ranní v naší kmenové třídě. Společně jsme rozestavili stoly tak, aby mohla probíhat skupinová práce v celkem sedmi skupinách, kdy si každá skupina spojila k sobě dvě až tři lavice podle potřeby a kolem nich rozmístila své židle.

Jako první úkol jsme zkontrolovali, zda mají všichni své vyplněné pracovní listy, dále že každá skupina má k dispozici minimálně jednu knihu o Uhříněvsi a notebook s uloženými fotografiemi z předchozího dne (eventuelně USB disk či paměťovou kartu s fotografiemi pro případ, kdy notebook donesl jiný člen skupiny než ten, který fotografoval památky). Pokud některá skupina zapoměla své knihy, poskytl jsem jim literaturu k tvorbě posterů a prezentací sám. Některým skupinám jsem přinesl i další rozšiřující literaturu, kdy skupina, která zpracovávala osobnosti, dostala ještě monografii o Otu Bubeníčkově a pro skupinu, která zpracovávala židovský hřbitov a synagogu, jsem měl připravenou knihu Pražské židovské hřbitovy.

Jakmile byli žáci usazeni ve svých skupinách a měli připraveny všechny potřebné pomůcky, mohli jsme přistoupit k tvorbě projektu. Nejprve jsme se ještě jednou vrátili k předešlému dni a zhodnotili jej s časovým odstupem od bezprostředního hodnocení přímo po ukončení prvního projektového dne. Poté jsem žáků představil program tohoto dne, co bude jeho obsahem, jakým způsobem by měli žáci pracovat, a také jsem společně s žáky zopakoval pravidla pro společnou skupinovou práci, která žáci sice znají, ale vzhledem ke svým zkušenostem se třídou vím, že je potřeba tato pravidla neustále připomínat.

6.2.1 Tvorba posterů

Následně jsme si společně připomněli, co je naším hlavním cílem pro tento projektový den, tedy vytvoření posterů a powerpointových prezentací k jednotlivým vybraným významným památkám a osobnostem Uhříněvsi a jejich představení ostatním žákům a vedení školy. Dále jsme se s žáky domluvili, že na tuto práci budou mít čas do 10:30 s tím, že se mohou kdykoliv během této doby nasvačit a dojít si na toaletu. Poté bude mít každá skupina zhruba pětiminutový časový úsek, v němž ostatním žákům ve třídě představí svůj poster, vysvětlí bližší informace k jeho vzniku a zhodnotí spolupráci celé své skupiny během tvorby posteru. Jakmile jsme si ujasnili cíle, přistoupili jsme

k diskuzi o podobě posterů. Každá skupina vytvářela svůj vlastní poster o památkách či osobnostech a bylo důležité si stanovit, jaké informace a materiály by se měly na posteru objevit.

Jednotlivé připomínky žáků k výběru informací jsem postupně zaznamenával na tabuli a následně jsme o těchto bodech společně diskutovali. Dohodli jsme se, že každý poster by měl obsahovat název památky a tvůrce posteru, dále informace o památce, tedy kdy a kým byla postavena, pokud se tyto informace daly zjistit z příslušné literatury. Neměla by chybět ani stručná historie památky a informace z historie Uhříněvsi, které se vztahují k období vzniku památky či s ní jiným způsobem souvisí. Poster by měl dále obsahovat i informace, k jakému účelu památka sloužila a jak je využívána dnes. Také jsme si ujasnili, že na posteru by měla být minimálně jedna fotografie, kterou žáci ze skupiny ke své příslušné památce předchozí den pořídili, a také mohou k památce přidat i nějaký obrázek z internetu, pokud se žákům povedlo takový obrázek k příslušné památce sehnat. Jelikož je ve škole k dispozici tiskárna i scanner, mohl jsem žákům vybrané fotografie vytisknout, nebo oskenovat vybraný obrázek z příslušných knih, které měli žáci k dispozici.

V neposlední řadě jsme se domluvili, že při výrobě posteru je třeba brát zřetel nejen na samotný obsah, ale i vzhled jednotlivých posterů. Žáci tak měli za úkol nejen vyhledat potřebné informace, vybrat ty podstatné a následně je zaznamenat na poster, ale museli také vhodně pracovat s rozvržením prostoru na posterech, a také si museli poradit s jeho výtvarnou úpravou. Jelikož žáci byli ve skupinkách po čtyřech, měli za úkol si rozdělit role, kdy někteří vyhledávali a zpracovávali informace z knih, další se pak staral o formální úpravu posteru, zejména o výtvarné ztvárnění a rozložení informací na posteru, a poslední ze skupiny měl za úkol zajistit obrazový materiál, který bude využit při tvorbě posteru.

Skupina, která dostala za úkol zpracovat významné osobnosti a místní rodáky, postupovala v rámci práce skupiny a rozvržení jednotlivých rolí obdobně jako zbývající skupiny. Jelikož kniha o Uhříněvsi obsahuje poměrně značný počet významných rodáků a osobností, které žily, žijí nebo se nějaký čas zdržovaly na území Uhříněvsi, pomohl jsem žákům s výběrem 5 až 6 osobností, kdy jsme si jako hlavní kritérium po diskuzi stanovili, čím se dotyčná osoba zasloužila o rozvoj Uhříněvsi a následně zda se daná

osoba proslavila i mimo území Uhříněvsi. Poté jsme se s žáky dohodli na vytvoření medailonků osobností a také jaké informace by u osobností a rodáků neměly při vytváření medailonků na posteru chybět. Jednalo se o sdělení, kdy se daná osobnost narodila a zemřela, dále čím se během svého života zabývala, zda za svoji činnost získala ocenění, popřípadě zda věhlas dané osobnosti přesáhl území Uhříněvsi a jejího okolí, následně zda a jakým způsobem se zasloužila o rozvoj Uhříněvsi a jejího okolí. V neposlední řadě by neměl chybět obrázek, jak daná osobnost vypadala, a také obrázek pamětní desky Oty Bubeníčka na budově bývalé radnice, jelikož se jedná o jedinou památku tohoto druhu v Uhříněvsi.

Během vytváření posterů jsem procházel mezi jednotlivými skupinami a snažil se poradit s výběrem informací a pomoci s formulací vět, popřípadě jsem byl připraven pomoci s gramatickými jevy, pokud jsem byl skupinami požádán o pomoc. Také jsem zajišťoval kopírování, skenování a tisknutí různých fotografií a obrazových materiálů žákům, kteří měli tento úkol v jednotlivých skupinách na starost. Vzhledem ke skutečnosti, že ve škole není bezdrátové připojení k internetu, museli žáci, kteří nutně potřebovali použít internetové zdroje, využít učitelský počítač s pevným připojením k internetu, jenž se nachází ve třídě.

Po dokončení tvorby posterů a jejich představení ostatním spolužákům ve třídě se žáci opět rozsadili do svých skupin a společně jsme začali připravovat tvorbu powerpointových prezentací.

6.2.2 Tvorba prezentací

Tvorba prezentací jednotlivých skupin o svých památkách a osobnostech představovala pro některé žáky těžší práci, neboť zde museli využít kromě schopnosti vyhledávat důležité informace také schopnost pracovat a využívat moderní informační technologie, v našem případě schopnost vytvářet prezentace v programu PowerPoint. Jejich prvním úkolem proto bylo vybrat ve svých skupinách osobu, která bude obsluhovat notebook a bude vytvářet prezentaci. Úkolem ostatních spolupracovníků ve skupinách bylo opět vyhledávat informace, které budou použity k jednotlivým památkám a osobnostem. Žáci měli tuto práci usnadněnou faktem, že již měli vytvořené postery, ze kterých mohli poměrně velké množství informací využít do počítačové prezentace.

Jakmile si žáci rozdělili úlohy ve svých skupinách, opět jsme po společné diskuzi rozhodli, jaké informace by se měly v prezentaci u jednotlivých památek objevit. Kromě stručné historie památky, jejího současnému stavu a dnešní funkce jsme se dohodli, že každá skupina ve své prezentaci uvede, kde se památka nachází, doplní prezentaci fotkami, které si jednotlivé skupiny opatřily předchozí den, a přidá také, pokud to bude možné, zajímavost vztahující se k památce nebo k období, do kterého památka svým vznikem spadá. Skupina vytvářející prezentaci na osobnosti Uhříněvsi měla prakticky stejné úkoly jako při tvorbě posteru, z tohoto důvodu tedy nebylo potřeba opět vysvětlovat, jaké informace by měly být v jejich prezentaci obsaženy. Na závěr jsme spolu s žáky usoudili, že by bylo vhodné, aby každá skupina připravila kontrolní kvíz ze znalosti informací obsažených v jednotlivých prezentacích.

Co se týče vzhledu prezentace, domluvil jsem se s žáky, že každá skupina si vytvoří vlastní vzhled své práce a poté budeme společně hlasovat o jednotné podobě prezentace, kde na úvod umístíme krátké úvodní slovo o projektu. Na tvorbu jednotlivých prezentací jsem vyhradil čas zhruba do 12:45, abychom mohli společně vytvořit ještě finální podobu celé společné prezentace a mohli se připravit na její prezentování vedení školy, které bylo do třídy pozváno na 13. hodinu, aby mohlo zhlédnout prezentaci na interaktivní tabuli, kde každá skupina představí svou památku, stručně shrne její historii a případně doplní svou ústní formu prezentace i zajímavostí k historii Uhříněvsi či historii památky.

Má role opět spočívala v pomáhání a usměrňování jednotlivých skupin, kdy jsem skupinám pomáhal především s formulacemi vět a snažil se vést žáky k tomu, aby se vyvarovali častých chyb, kterých se žáci často při tvorbě prezentací dopouští, tedy mnoho textu na jednotlivých snímcích, odlišná velikost a typ písma na jednotlivých snímcích a podobné drobné nedostatky.

Jakmile byla práce všech skupin ukončena, přistoupili jsme k společné práci na tvorbě prezentace, kdy jsem vybral po hlasování o vzhledu práce dva šikovné studenty, aby jednotlivé prezentace spojili v jednu a provedli úpravy na jejím vzhledu. Následně jsme společně přemýšleli nad úvodním textem k prezentaci, kdy jsem jednotlivé nápady zaznamenával na tabuli, až žáci sami zvolili definitivní podobu textu. Poté žáci, kteří

vytvářeli definitivní podobu prezentace, zapsali společně vymyšlený text na druhý snímek prezentace.

6.2.3 Prezentace výstupů vedení školy

Poté přišla závěrečná fáze realizace projektu, kdy jsem došel pro vedení školy, aby bylo přítomno představení výstupu v podobě prezentace, kterou pro ně žáci během tohoto dne připravili. Po skončení prezentace výstupu z projektu pro vedení školy jsem s žáky vystavil postery o jednotlivých památkách a osobnostech na nástěnku v areálu školy, aby se i ostatní žáci naší školy mohli z posterů dozvědět více informací z historie Uhříněvsi, jejích památek a osobností. Následně jsme ještě v krátkosti, jelikož se prezentace protáhla do 13:45, zhodnotili průběh celých dvou projektových dnů a tím zakončili projektové vyučování na téma „Za památkami a osobnostmi Uhříněvsi.“

7. ZHODNOCENÍ A VÝSLEDKY PROJEKTU

Projektová výuka „Za památkami a osobnostmi Uhříněvsi“ věnovaná významným památkám, osobnostem a důležitým historickým událostem dnešní městské části Praha 22 probíhala na Základní škole náměstí Bratří Jandusů s žáky jedné třídy ze šestého ročníku během května 2016, kdy nejprve v několika přípravných hodinách, které byly vyčleněny z výuky v předmětech dějepis a výchova k občanství, byli žáci seznámeni s projektem, jeho cíli, způsobem realizace a pracovními postupy, které budou během realizace projektu uplatňovat. Následně byl projekt ve dnech 30. a 31. května 2016 realizován, kdy během prvního dne absolvovali žáci práci v terénu, tedy historickou exkurzi po jednotlivých vybraných památkách s výkladem pedagoga a ředitele muzea pana Michala Kliča, a následně získané materiály a nové vědomosti během druhého projektového dne využili při tvorbě výstupů z projektu, jimiž byly postery sloužící pro představení projektu ostatním žákům školy a také prezentace, která měla za cíl představit projekt vedení školy. Projekt se zúčastnilo všech 29 žáků třídy.

7.1 Zhodnocení účinnosti projektu

O tom, do jaké míry byl tento projekt účinný, rozhoduje, zda byly naplněny cíle, které byly pro projekt stanoveny. Z hlediska výchovných cílů projekt podle mého názoru splnil svůj účel, jelikož se žáci během práce na projektu aktivně zapojovali do diskuzí o různých otázkách z dějin Uhříněvsi či o ochraně památek, dále se aktivně zapojovali do přípravy celého projektu, kdy se podíleli na výběru památek, formy prezentace a podoby posterů, což se pozitivně projevilo během realizace výstupů z projektu, tedy posterů a prezentace, protože žáci měli ujasněno, co mají vytvořit a jakým způsobem mají svého úkolu dosáhnout s pocitem, že se na výsledné podobě výstupů sami podíleli.

Během projektu se také dařilo rozvíjení schopnosti žáků pracovat ve skupinách tak, aby mohli dosáhnout stanoveného cíle, kdy každá skupina si dala na svém posteru a části prezentace poměrně záležet. Většina žáků vykazovala během druhého projektového dne, kdy měli žáci za úkol vytvořit ve skupinách postery a jednotlivé části prezentace, aktivitu při práci na společném úkolu, díky čemuž se nestalo, že by některá ze skupin nestihla kvůli vnitřním sporům ve skupině svou práci dokončit a většina částí

prezentace stejně jako většina posterů má, jak z hlediska formy, tak z hlediska obsahu, podle mého názoru podobnou úroveň kvality

Z hlediska vzdělávacích cílů bylo primárním záměrem projektu přiblížit žákům významné osobnosti, památky a známou historii Uhřetěvesi, ve které většina žáků žije. Pro ověření, zda si žáci pomocí projektu osvojili nové znalosti z dějin, historie památek a přehledu osobností Uhřetěvesi, jsem zvolil formu testu. Před zahájením projektového vyučování jsem žákům rozdál úvodní test, jehož cílem bylo zjistit, jakými znalostmi z oblasti regionální historie disponují žáci před započátkem projektu. Test, který se skládal ze 13 otázek, zahrnoval otevřené i kroužkovací otázky z oblasti regionální historie Uhřetěvesi, konkrétně na důležitá data z historie Uhřetěvesi, dále na významné místní památky, jejich vývoj a v neposlední řadě také na místní významné osobnosti. Každá otázka byla hodnocena jedním bodem pro jednodušší srovnání jednotlivých žáků. U otázky číslo 13 jsem započítával bod pouze v případě, pokud byly jako odpověď napsány alespoň 3 památky. Test jsem pro porovnání znalostí rozdál ve vybraných třídách na druhém stupni. Jelikož s třídou, s níž jsem projekt realizoval, jsem před testem absolvoval několik přípravných hodin, očekával jsem, že většina žáků již nebude mít s některými otázkami problém, a proto budou výsledky této třídy lepší oproti ostatním třídám na druhém stupni. Tyto mé předpoklady se potvrdily, což dokládá následující tabulka.

Třída	6. A	6. B	7. A	8. C	9. B
Otázka	25 žáků	28 žáků	17 žáků	19 žáků	20 žáků
Otázka č. 1	68,00%	89,29%	41,18%	63,16%	60,00%
Otázka č. 2	8,00%	14,29%	5,88%	15,79%	10,00%
Otázka č. 3	16,00%	17,86%	11,76%	15,79%	10,00%
Otázka č. 4	20,00%	42,86%	17,65%	21,05%	20,00%
Otázka č. 5	12,00%	35,71%	17,65%	26,32%	15,00%
Otázka č. 6	12,00%	17,86%	11,76%	10,53%	10,00%
Otázka č. 7	0,00%	3,57%	0,00%	0,00%	0,00%
Otázka č. 8	8,00%	21,43%	5,88%	36,84%	30,00%
Otázka č. 9	4,00%	10,71%	5,88%	10,53%	5,00%
Otázka č. 10	16,00%	21,43%	23,53%	42,11%	20,00%
Otázka č. 11	12,00%	46,43%	11,76%	57,89%	65,00%
Otázka č. 12	16,00%	39,29%	29,41%	31,58%	20,00%
Otázka č. 13	20,00%	71,43%	23,53%	31,58%	35,00%
Celková úspěšnost	16,31%	33,24%	15,84%	27,94%	23,08%

Ve svislém sloupci jsou zaznamenány jednotlivé otázky od první do třinácté, ve vodorovném sloupci zase jednotlivé třídy a počet žáků, kteří absolvovali test. V tabulce je pak u jednotlivých otázek uvedena procentuální úspěšnost, které konkrétní třída u příslušné otázky dosáhla (počet bodů byl vydělen počtem žáků ve třídě, kteří absolvovali test).

Z této tabulky vyplývá, že můj předpoklad se prakticky naplnil, kdy třída, která absolvovala přípravné hodiny, zaznamenala u některých otázek (otázka č. 1 a otázka č. 13) daleko vyšší procentuální úspěšnost oproti třídám ostatním. Je také patrné, že u kroužkovacích otázek, kde žáci vybírali z nabízených možností, je vyšší procentuální úspěšnost, což připisuji skutečnosti, že žáci mohli svou odpověď tipovat a trefit tak správnou možnost. U některých otázek mě překvapila poměrně uspokojivá úspěšnost, například u první otázky, kde žáci velmi dobře znají znak Uhříněvsi, a také u jedenácté otázky, kde se projevila u vyšších ročníků znalost Legionářského domu a Pomníku padlým obětem I. a II. světové války díky skutečnosti, že žáci osmých a devátých ročníků chodí každoročně uctít památku obětí II. světové války k výše zmíněnému pomníku, jenž leží v těsné blízkosti Legionářského domu. Z tabulky je celkově vidět, že znalosti žáků z oblasti regionálních dějin Uhříněvsi napříč jednotlivými ročníky jsou vesměs slabé a je tedy potřeba se při práci s žáky na oblast regionálních dějin ve výuce daleko více zaměřit, proto by tedy realizace tohoto projektu neměla být zbytečná.

Abych mohl porovnat, zda si žáci díky projektu osvojili nové informace z oblasti regionální historie Uhříněvsi, rozhodl jsem se žákům třídy, která absolvovala projekt, rozdat stejný test po ukončení projektu (viz příloha č. 5-6). U ostatních tříd, které se zúčastnily prvního testování, jsem již test nerozdával, neboť projekt neabsolvovaly. Jelikož byl kromě přípravných hodin projekt pouze dvoudenní, rozhodl jsem se test rozdat týden po ukončení projektu, poněvadž jsem se domníval, že výsledky testu získané ihned po konci projektového vyučování by neměly skutečnou vypovídající hodnotu o znalostech jednotlivých žáků z oblasti regionálních dějin Uhříněvsi. Proto jsem se tedy rozhodl pro odložení testování znalostí žáků o týden.

Test obsahoval stejný počet otázek i stejný počet bodů. Na rozdíl od prvního testu jsem u otevřené otázky č. 11 uznával jako správnou odpověď dvě památky,

konkrétně Legionářský dům a Pomník padlým obětem I. a II. světové války, a u otázky č. 13 jsem uznával jako správnou odpověď, vzhledem k absolvování projektu, minimálně čtyři památky. Výsledky jednotlivých žáků jsou zaznamenány v následující tabulce.

Otázka														
Iniciály žáků	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	Body
T. B.	1	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	11
A. B.	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	10
K. B.	1	0	1	1	1	1	1	0	0	0	1	0	1	8
A. B.	1	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	1	6
K. Č.	1	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	1	1	7
L. D.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	13
E. D.	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	12
O. D.	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	0	1	1	6
N. D.	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	1	0	1	10
Y. D.	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	1	6
D. G.	1	0	0	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	9
A. H.	1	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	11
M. H.	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	11
M. H.	0	1	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1	1	8
T. CH.	1	0	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	11
J. CH.	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	10
J. L.	1	0	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1	6
N. N.	1	0	0	0	1	1	0	1	0	0	1	0	1	6
J. P.	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	5
T. P.	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	11
T. N.	1	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	10
J. R.	1	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	1	8
A.S.	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	11
N. S.	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	11
D. S.	1	0	1	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	10
B. Š.	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	9
L. Š.	0	1	1	0	1	0	0	0	1	0	1	0	1	6
O. Š.	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	11
F. V.	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	1	11
Celková úspěšnost	93,1 0%	48,2 8%	55,1 7%	82,7 6%	79,3 1%	79,3 1%	41,3 8%	65,5 2%	55,1 7%	68,9 7%	86,2 1%	58,6 2%	100,0 0%	70,2 9%

Ve vodorovném řádku tabulky jsou čísla jednotlivých otázek, ve svislém sloupci pak iniciály všech dvaceti devíti žáků třídy, kteří se zúčastnili projektu a následně napsali závěrečný test. Jednotlivá čísla u žáků znamenají, kolik bodů získali za příslušnou otázku. Celkem mohli žáci získat 13 bodů, kdy každá otázka byla hodnocena jedním bodem, což je stejné bodování jako v případě stejného vstupního testu. V posledním řádku je pak uvedena celková úspěšnost, které žáci u jednotlivých otázek dosáhli vyjádřená v procentech. V posledním sloupci je pak uveden celkový počet bodů, kterých žák v tomto testu dosáhl.

Z tabulky je patrné, že pouze jednomu žákovi se povedlo dosáhnout maximálního počtu bodů, což však není důvodem myslet si, že projekt nesplnil svůj účel, neboť při bližším pohledu lze konstatovat, že více jak polovina třídy měla maximálně dvě až tři chyby. To považuji za úspěch a je vidět, že většina žáků si dokázala osvojit nové informace z oblasti regionální historie Uhříněvsi. Všichni žáci si rozšířili, s odkazem na stoprocentní úspěšnost u otázky č. 13, své znalosti ohledně místních památek, což byl také jeden z úkolů tohoto projektu. Co mě překvapilo, byla nízká úspěšnost u otázky č. 7, kde měli žáci za úkol napsat, která významná osobnost se v 18. století zasloužila o kulturní a hospodářský rozkvět Uhříněvsi. Zde se velmi často objevovala jména osobností z 20. století, z čehož usuzuji, že žáci nevěnovali správnému znění otázky důslednou pozornost. To je neustále se opakující problém u většiny testů, které žáci během školního roku píší.

Že byl projekt prospěšný a splnil své vzdělávací cíle, vyvozují také z následující tabulky srovnání výsledků jednotlivých žáků v testu před zahájením projektu a po jeho ukončení. Jelikož testy byly stejné, mohl jsem výsledky velmi dobře porovnat. Z těchto výsledků pak jasně vyplývá, že všichni žáci se ve svých znalostech z oblasti regionálních dějin Uhříněvsi alespoň částečně zlepšili, což dokládá i procentuální úspěšnost třídy jako celku, která se po projektu dvojnásobně zvedla oproti úspěšnosti testu před projektem. Lze tedy konstatovat, že projekt splnil i své vzdělávací cíle a žáci si tak rozšířili své znalosti z oblasti regionálních dějin Uhříněvsi.

Výsledky testu před projektem a po projektu				
Iniciály	Test před projektem		Test po projektu	
	Počet bodů	Úspěšnost v %	Počet bodů	Úspěšnost v %
T. B.	5	45,45%	11	84,62%
A. B.	3	27,27%	10	76,92%
K. B.	4	36,36%	8	61,54%
A. B.	3	27,27%	6	46,15%
K. Č.	4	36,36%	7	53,85%
L. D.	6	54,55%	13	100,00%
E. D.	6	54,55%	12	92,31%
O. D.	3	27,27%	6	46,15%
N. D.	4	36,36%	10	76,92%
Y. D.	1	9,09%	6	46,15%
D. G.	5	45,45%	9	69,23%
A. H.	3	27,27%	11	84,62%
M. H.	5	45,45%	11	84,62%
M. H.	5	45,45%	8	61,54%
T. CH.	7	63,64%	11	84,62%
J. CH.	4	36,36%	10	76,92%
J. L.	2	18,18%	6	46,15%
N. N.	3	27,27%	6	46,15%
J. P.	2	18,18%	5	38,46%
T. P.	4	36,36%	11	84,62%
T. N.	6	54,55%	10	76,92%
J. R.	2	18,18%	8	61,54%
A.S.	7	63,64%	11	84,62%
N. S.	5	45,45%	11	84,62%
D. S.	6	54,55%	10	76,92%
B. Š.	4	36,36%	9	69,23%
L. Š.	4	36,36%	6	46,15%
O. Š.	5	45,45%	11	84,62%
F. V.	6	54,55%	11	84,62%
Průměr	4,3	33,24%	9,1	70,20%

7.2 Další využití projektu

Projekt „Za památkami a osobnostmi Uhříněvsi“ neměl za cíl pouze rozšířit znalosti žáků o regionální dějiny dnešní městské části, ale také nastartovat projektovou výuku na téma dějiny regionu s cílem více zapracovat tuto součást historie do školního vzdělávacího plánu. Jelikož projekt splnil svůj vzdělávací a výchovný cíl, bylo rozhodnuto vedením školy zapracovat tento projekt do školního vzdělávacího programu. Proto jsem dostal za úkol podrobně seznámit s projektem jednotlivé vyučující dějepisu a výchovy k občanství, abychom mohli rozhodnout, do jakého ročníku a k jakému učivu tento projekt zařadit. Dále jakým způsobem by bylo možné tento projekt rozšiřovat a zajistit tak jeho návaznost i do dalších ročníků, aby žáci získali informace a rozšířili své vědomosti z co nejvíce oblastí regionálních dějin (například projekt o zmizelých industriálních památkách Uhříněvsi, o osudech Židů z Uhříněvsi, kteří se nevrátili z koncentračních táborů, exkurze do Královic s návštěvou středověké tvrze nebo archeologické rezervace apod.). Díky tomu se tak projekt nestane pouze jednorázovou akcí, ale bude možné pracovat na jeho dalším pokračování a rozšiřování, což je pro výuku regionálních dějin velice pozitivní skutečnost.

Dalším důležitým cílem bylo také navázat užší spolupráci školy a místního muzea pro tento i případné další projekty v budoucnosti, což se povedlo, přičemž ředitel muzea Ing. Michal Klich přislíbil veškerou pomoc a účast na dalších podobných projektech, čehož škola v budoucnu jistě využije. Pan Klich mi také po zhlédnutí prezentace a posterů sdělil, že zkusí s výsledky tohoto projektu seznámit členy zastupitelstva místní městské části s cílem využít je pro zvýšení zájmu o historii Uhříněvsi, například uveřejněním prezentace na webových stránkách Uhříněvsi. O tom, zda městská část takto či jiným způsobem využije tento projekt, rozhodne až čas a postoj jednotlivých zastupitelů. Zatím tak bude veřejnost v Uhříněvsi o projektu informována díky Uhříněveskému zpravodaji, ve kterém by měl v září v sekci Školy vyjít článek, jenž představí projekt, jeho realizaci a výsledky.

7.3 Problémy vyskytnuvší se v realizaci projektu

Během celé doby trvání projektu jsem nemusel řešit významné problémy, ovšem několik drobných problémů se při realizaci projektu vyskytlo.

Přestože jsem v přípravných hodinách apeloval na žáky, aby měli ve skupinách připraven ne jeden fotoaparát, ale nejlépe raději dva, nastala první den ráno situace, kdy jedna skupina, která měla na starosti místní zámek, neměla ani jeden fotoaparát. Tento problém jsme vyřešili tak, že skupina si mohla svou památku vyfotit na chytré telefony, jimiž většina žáků skupiny disponovala, i když žáci během výuky mobily používat nesmějí. Skupina, jež měla jako svou památku Starý mlýn, pak řešila podobný problém, kdy se žákovi během dokumentace vybil jeho fotoaparát, jelikož ho zapomněl předchozí den nabít. I v tomto případě jsem skupině povolil dokumentaci na jejich chytré telefony.

Během prvního dne, kdy jsme se přesouvali k jednotlivým památkám, se dvěma žákům podařilo ztratit jejich pracovní listy, což jsem vyřešil na konci exkurze, kdy jsem ve škole žákům rozdál nové pracovní listy s tím, že si informace musí sami doplnit pomocí vlastních zdrojů.

Přestože pěší exkurze nebyla příliš fyzicky náročná, jelikož Uhříněves je rovinatou oblastí, pozoroval jsem během posledních dvou zastávek na některých žácích nastupující únavu a s ní i ztrátu koncentrace během jednotlivých výkladů, což se projevilo i v jejich zpětné vazbě v pracovním listu, kdy měli hodnotit, jak se jim exkurze líbila. Tato skutečnost je na zamyšlení, jestli exkurzi při další realizaci nezkrátit či nerozdělit do více dnů, aby žáci nebyli tolik fyzicky namáháni a mohli se více soustředit na sdělované informace. Jedna žákyně si při přesunu ze hřbitova k muzeu stěžovala na bolesti břicha, což jsem vyřešil zavoláním jejím rodičům, kteří si ji u muzea raději vyzvedli. Druhý den projektu již dorazila do školy.

Následující den, kdy žáci zpracovávali jednotlivé informace z prvního dne a vytvářeli postery a prezentace, byl náročnější z hlediska pomůcek, kdy žáci měli za úkol přinést jednak knihy o Uhříněvsi a materiály z internetových zdrojů, a také měli za úkol do skupin sehnat alespoň jeden notebook, který obsahuje program pro vytváření prezentací. V každé skupině se našel alespoň jeden dobrovolník s notebookem, ovšem pro jistotu jsem raději vzal i svůj notebook z domova, což se ukázalo jako dobrý tah. Každá skupina jej sice měla, ovšem v jedné skupině nebyl v notebooku nainstalován program pro tvorbu prezentací, tudíž jsem této skupině musel zapůjčit svůj, aby mohla její práce na prezentaci úspěšně proběhnout.

Při závěrečné zpětné vazbě u některých skupin vyšlo najevo, že ne všichni žáci se stejným dílem podíleli na tvorbě posterů a prezentací, což se dělo zejména u skupin, jež měly k dispozici pouze jednu knihu o Uhříněvsi a minimum jiných zdrojů o své památce. V těchto skupinách většinou hledal informace z knih pouze jeden člen skupiny a druhý člen určený na tuto práci pak, přestože se mohl výtvarně podílet na práci na posteru, nedělal nic. I toto je pro mě velmi důležité zjištění proto, aby bylo možné se při další realizaci projektu těchto nedostatků vyvarovat a ještě lépe zajistit, jak do tvorby výstupů co nejlépe zapojit opravdu všechny žáky.

Je také třeba se zmínit o skutečnosti, že na tvorbu finální verze prezentace žákům zbývalo poměrně málo času oproti mým původním předpokladům. Některé části prezentace z tohoto důvodu mají různou kvalitu z hlediska obsahu i formy. Proto by tedy stálo za uvážení, zda by při další realizaci projektu nebylo vhodnější zvolit jako výstup projektu buď samotnou prezentaci, nebo výrobu posterů. Žáci by tak měli více času na prezentování jednoho či druhého výstupu před ostatními spolužáky spolu s možností většího prostoru na odstranění případných nedostatků a také by zbylo více času pro závěrečnou reflexi projektu.

Kromě výše zmíněných drobných problémů jsem žádné jiné řešit nemusel a projektová výuka proběhla tak, jak byla naplánována.

8. ZÁVĚR

Cílem mojí diplomové práce bylo vytvořit a realizovat projekt, jehož prostřednictvím si žáci Základní školy náměstí Bratří Jandusů v Uhříněvsi mohou rozšířit své znalosti z oblasti uhříněveských regionálních dějin. Během několika přípravných hodin a samotného dvoudenního projektového vyučování jsem se žákům skrze místní památky snažil přiblížit důležité události z historie Uhříněvsi od nejstarších dějin po 20. století a také jsem se pokusil seznámit žáky se stručnou historií místních památek a významných staveb. V neposlední řadě jsem chtěl žáky seznámit s významnými místními rodáky a osobnostmi.

Tato diplomová práce obsahuje část teoretickou a část praktickou. V teoretické části jsem se na základě studia odborné literatury věnoval vymezení pojmu regionální dějiny, vztahu těchto dějin k dějinám národním, kladům i záporům regionálně historických publikací ve vztahu k historiografii a také stručnému vývoji regionálně historického zkoumání. Dále jsem se v teoretické části zabýval problematikou postavení regionálních dějin v kurikulárních dokumentech, konkrétně v RVP ZV, a zároveň jsem se snažil nastínit, jaké přínosy může mít zařazování regionálních dějin do výuky dějepisu. Na následujících stránkách teoretické části jsem se snažil rozebrat organizační formy, vyučovací metody a pomůcky s regionální tematikou, kterých může pedagog použít při zařazování poznatků z regionální historie do výuky. Díky těmto poznatkům jsem se pak zkusil zamyslet nad možnostmi, jimiž disponuje Uhříněves pro seznámení s její historií i historií jejího blízkého okolí. V poslední teoretické části jsem se blíže věnoval představení významných rodáků, osobností a památek Uhříněvsi, neboť tyto památky a osobnosti se staly předmětem zkoumání ze strany žáků v rámci realizaci projektu.

Praktická část této práce obsahuje rozbor jednotlivých fází projektu od jeho představení přes přípravu až po samotnou realizaci a zhodnocení výsledků tohoto projektu, včetně zhodnocení účinnosti a problémů, s nimiž jsem se musel v průběhu projektu potýkat. Samotný projekt se skládal ze dvou na sebe navazujících částí, kdy v první části žáci absolvovali místo klasické výuky ve třídě mimotřídní jednodenní exkurzi po uhříněveských památkách, jež měla sloužit k terénnímu výzkumu spočívajícím ve shromáždění co největšího množství informací o jednotlivých

památkách příslušnými skupinami žáků. Informace mohli získat z výkladu učitele a také z výkladu průvodce, jímž byl ředitel místního muzea. Žákům informace sloužily také k doplnění pracovních listů. Druhý den žáci v prostoru své třídy, ve skupinách za pomoci učitele a příslušné literatury získané informace zpracovávali při tvorbě posterů a prezentací k jednotlivým památkám a osobnostem. Poté své postery o památkách jednotlivé skupiny prezentovaly před celou třídou a z dílčích prezentací jednotlivých skupin byla vytvořena souhrnná prezentace, jež byla představena vedení školy. Jednotlivé postery jsou vystaveny na nástěnce v prostoru školní budovy, aby si výsledky projektu mohli prohlédnout ostatní žáci školy.

Z hlediska stanovených cílů mohu říci, že projekt splnil mé očekávání, kdy na základě srovnání výsledků testů zadaných před projektem a po projektu je patrné, že znalosti všech žáků v oblasti regionálních dějin se zlepšily. Mým záměrem také bylo, aby se díky tomuto projektu nastartovalo ve výuce dějepisu projektové vyučování s cílem více přiblížit žákům regionální dějiny Uhřetěvesi, což se podařilo díky rozhodnutí vedení školy o budoucím zařazení tohoto projektu do ŠVP naší školy. Projekt tak není pouze jednorázovou záležitostí, ale stane se podkladem pro další možné budoucí projekty z oblasti regionální historie.

Na závěr je také třeba dodat, že díky zapojení ředitele místního muzea do přípravy a realizace projektu byla navázána užší spolupráce mezi místním muzeem a základní školou, což bylo také jedním ze záměrů projektu. To je s ohledem na vytvoření a realizaci dalších možných projektů s regionálně historickou tematikou velmi pozitivní skutečností.

9. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

9.1 Použitá literatura k teoretické části

BARTOŠ, Josef. *Metodické otázky regionálních dějin*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981.

BARTOŠ, Josef, SCHULZ, Jindřich a TRAPL, Miloš. Regionální dějiny: Stav, problémy a výhledy. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Fac. Philosophica. Historica 29: Sborník historických prací*. Olomouc: VUP, 2000.

BENEŠ, Zdeněk. Regionální historiografie a školní dějepis. In: *Regionální dějiny v dějepisném vyučování na českých a slovenských školách*, Filosofická fakulta Univerzity J.E. Purkyně, Ústí nad Labem 2006, str. 9 – 19.

BŮŽEK, Václav. *Region v historickém diskursu*. In: Jihočeský sborník historický, České Budějovice: Jihočeské Muzeum v Českých Budějovicích 72, 2003. str. 5 - 13.

ČAPEK, Vratislav. *Didaktika dějepisu I. a II.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985 a 1988. Učebnice pro vysoké školy.

ČAPEK, Vratislav, GRACOVÁ, Blažena, JÍLEK, Tomáš, VÝCHODSKÁ, Helena. *Úvod do studia didaktiky dějepisu*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2005. ISBN: 80-7043-395-7.

JULÍNEK, Stanislav a kol. *Základy oborové didaktiky dějepisu*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2004. ISBN 80-210-3495-5.

LABISCHOVÁ, Denisa a Blažena GRACOVÁ. *Příručka ke studiu didaktiky dějepisu*. Ostrava: Ostravská univerzita, Filozofická fakulta, 2008. Scripta Facultatis philosophicae Universitatis Ostraviensis. ISBN 978-80-7368-584-3.

NOVOTNÝ, Pavel. *Regionální dějiny a jejich postavení ve výuce*. In: KNECHT, Petr. Výzkum aktuálních problémů pedagogiky a oborových didaktik. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, str. 116 – 121. ISBN 80-210-4163-3.

PARKAN, František. *Výchova ke vztahu ke kulturně historickému dědictví: metodická příručka*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, katedra dějin a didaktiky dějepisu, 2008. ISBN 978-80-7290-287-3.

SVOBODA, Lubomír. *Regionální dějiny ve vyučování dějepisu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. Sborník Pedagogické fakulty v Českých Budějovicích.

VOREL, Petr. *Základy historické regionalistiky: metodika výzkumu a interpretace pramenných zdrojů místních a regionálních dějin v českých zemích*. Pardubice: Univerzita Pardubice, Fakulta humanitních studií, 2005. ISBN 80-7194-717-2.

Vztah národních a regionálních dějin: Sborník materiálů ze seminářů předsedů sekcí historie konaného v prosinci 1967. Praha: Česká socialistická akademie, 1969.

9.2 Použitá literatura k projektu

AUGUSTA, Pavel. *Kniha o Praze 10*, Praha: MILPO, 1997. ISBN 80-86098-00-1.

AUGUSTA, Pavel. *Kniha o Praze 15*, Praha: MILPO, 1998. ISBN 80-86098-06-0.

BURGET, Eduard, VÁŠA, Ondřej. *Ota Bubeniček*, Praha: Nadace Karla Svobinského a Vlasty Kubátové, 2007. ISBN 978-80-903955-0-3.

KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-039-X.

Pamětní kniha městečka Uhříněvsi z let 1894–1908

Pamětní kniha městyse Uhříněvsi z let 1913–1925.

Pamětní kniha městyse Uhříněvsi z let 1925–1958/59;

PAŘÍK, Arno, HAMÁČKOVÁ, Vlastimila, CABANOVÁ, Dana, KLIMENT, Petr. *Pražské židovské hřbitovy*, Praha: Židovské muzeum v Praze, 2003. ISBN 80-85608-69-3.

Popis obcí školního okresu říčanského. V Říčanech: Krajský spolek učitelstva měšťanských škol, 1938.

ROZKOŠNÁ, Blanka, JAKUBEC, Pavel. *Židovské památky Čech*, Brno: Era, 2004. 480 s. ISBN 80-86517-64-0.

SEMANSKÝ, Antonín. *Paměti městyse Uhříněvsi a okolí*, Praha: vl.n., 1910.

TOMAN, Prokop. *Nový slovník československých výtvarných umělců*. 5. opr. vyd. Praha: I. Železný, 2000. ISBN 80-237-3633-7.

Uhříněves a okolí, Historie a současnost městské části Praha 22 (Přepřacované, rozšířené a doplněné vydání k 100. výročí povýšení Uhříněvsi na město), Praha: Občanské sdružení Uhříněves, 2014, 200 s. ISBN 978-80-260-7483-0.

Uhříněves a okolí, Historie a současnost městské části Praha 22, Praha: MAROLI Praha a MČ Praha 22, 2003, 178 s. ISBN 80-86453-15-4.

9.3 Seznam použitých internetových zdrojů

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: Výzkumný ústav pedagogický v Praze, 2007, str. 38. [cit. 2016-06-25]. Dostupné z WWW: <http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV-pomucka-ucitelum.pdf>

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [online]. Praha: MŠMT, 2013, s. 129 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z WWW: <http://digifolio.rvp.cz/artefact/file/download.php?file=72884&view=6433>

Uhříněveský zpravodaj 2007 – 2016 [online]. Dostupný z: <http://www.praha22.cz/volny-cas/uhrinevesky-zpravodaj/archiv-zpravodaje/>

Školní vzdělávací program Věřit si a znát [online]. Praha: Základní škola nám. Bří Jandusů, 2013, str. 183 [cit. 2015-05-02]. Dostupné z WWW: http://www.zsjandusu.net/uploads/media/2013_09_01_SVP_komplet_skola.pdf

10. SEZNAM PŘÍLOH

10.1 Textové přílohy

- Příloha č. 1 Vstupní a kontrolní test *Znáte historii Uhříněvsi* přední strana
- Příloha č. 2 Vstupní a kontrolní test *Znáte historii Uhříněvsi* zadní strana
- Příloha č. 3 Ukázka vypracovaného vstupní testu *Znáte historii Uhříněvsi* přední strana
- Příloha č. 4 Ukázka vypracovaného vstupní testu *Znáte historii Uhříněvsi* zadní strana
- Příloha č. 5 Ukázka vypracovaného kontrolního testu *Znáte historii Uhříněvsi* přední strana
(stejně žákyně)
- Příloha č. 6 Ukázka vypracovaného kontrolního testu *Znáte historii Uhříněvsi* zadní strana
(stejně žákyně)
- Příloha č. 7 Pracovní list k exkurzi k projektu přední strana
- Příloha č. 8 Pracovní list k exkurzi k projektu zadní strana
- Příloha č. 9 Ukázka vyplněného pracovního listu k projektu přední strana
- Příloha č. 10 Ukázka vyplněného pracovního listu k projektu zadní strana
- Příloha č. 11 Ukázka vyplněného pracovního listu k projektu přední strana (jiná žákyně)
- Příloha č. 12 Ukázka vyplněného pracovního listu k projektu zadní strana (jiná žákyně)
- Příloha č. 13 Mapa významných památek a budov v Uhříněvsi k projektu
- Příloha č. 14 Ručně psaný orientační nástin exkurze I.
- Příloha č. 15 Ručně psaný orientační nástin exkurze II.
- Příloha č. 16 Ručně psaný orientační nástin exkurze III.

10.2 Obrazové přílohy

- Příloha č. 17 Exkurze - Kostel Všech svatých – foto I
- Příloha č. 18 Exkurze - Kostel Všech Svatých – foto II.
- Příloha č. 19 Exkurze – Kostel Všech svatých – foto III.
- Příloha č. 20 Exkurze – Kostel Všech svatých (interiér kaple Božího hrobu) foto IV.
- Příloha č. 21 Exkurze – Starý mlýn – foto I.
- Příloha č. 22 Exkurze – Starý mlýn (interiér) – foto II.
- Příloha č. 23 Exkurze – Starý mlýn – foto III.
- Příloha č. 24 Exkurze – Starý mlýn – foto IV.
- Příloha č. 25 Exkurze – Starý mlýn – foto V.
- Příloha č. 26 Exkurze – Uhříněveský zámek – foto I.
- Příloha č. 27 Exkurze – Uhříněveský zámek – foto II.
- Příloha č. 28 Exkurze – socha sv. Jana Nepomuckého
- Příloha č. 29 Exkurze – pamětní deska Oty Bubeníčka
- Příloha č. 30 Exkurze – Pomník padlým obětem I. a II. světové války
- Příloha č. 31 Exkurze – Uhříněveský židovský hřbitov (informační panel) – foto I.
- Příloha č. 32 Exkurze – Uhříněveský židovský hřbitov – foto II.
- Příloha č. 33 Exkurze – Uhříněveský židovský hřbitov – foto III.
- Příloha č. 34 Exkurze – Uhříněveské muzeum – foto I.
- Příloha č. 35 Exkurze – Uhříněveské muzeum – foto II.
- Příloha č. 36 Exkurze – Uhříněveské muzeum – foto III.
- Příloha č. 37 Exkurze – Uhříněveské muzeum – foto IV.
- Příloha č. 38 Exkurze – Společné foto před muzeem
- Příloha č. 39 Exkurze – Uhříněveské muzeum – foto V.
- Příloha č. 40 Práce ve třídě – tvorba posterů
- Příloha č. 41 Práce ve třídě – tvorba posterů II.
- Příloha č. 42 Práce ve třídě – tvorba posterů III.

- Příloha č. 43 Práce ve třídě – tvorba posterů IV.
- Příloha č. 44 Společné foto s postery
- Příloha č. 45 Foto skupiny s posterem – Legionářský dům
- Příloha č. 46 Foto skupiny s posterem – Muzeum a knihovna
- Příloha č. 47 Foto skupiny s posterem – Uhříněveský zámek
- Příloha č. 48 Foto skupiny s posterem – Významné osobnosti Uhříněvsi
- Příloha č. 49 Foto skupiny s posterem – Uhříněveský židovský hřbitov a synagoga
- Příloha č. 50 Foto skupiny s posterem – Starý mlýn
- Příloha č. 51 Foto skupiny s posterem – Kostel Všech svatých
- Příloha č. 52 Výstava posterů v areálu školy
- Příloha č. 53 Výstava posterů v areálu školy II.
- Příloha č. 54 Výstava posterů v areálu školy III.
- Příloha č. 55 Výstava posterů v areálu školy IV.
- Příloha č. 56 Poster Kostel všech svatých
- Příloha č. 57 Poster Legionářský dům
- Příloha č. 58 Poster Uhříněveský zámek
- Příloha č. 59 Poster Muzeum a knihovna
- Příloha č. 60 Poster Uhříněveský židovský hřbitov a synagoga
- Příloha č. 61 Poster Starý mlýn
- Příloha č. 62 Poster Osobnosti a pamětní desky
- Příloha č. 63 Práce ve třídě – Tvorba prezentací
- Příloha č. 64 Práce ve třídě – Tvorba prezentací II.

Znáte historii Uhříněvsi?

1. Který ze znaků patří Uhříněvsi?

2. Z jakého roku pochází první zmínka o Uhříněvsi?

- A, 1189
- B, 1227
- C, 1308
- D, 1348

3. Místní zámek byl vybudován v roce?

- A, 1450
- B, 1591
- C, 1673
- D, 1707

4. Nejstarší budovou v Uhříněvsi je?

- A, kostel Věch Svatých
- B, zámek
- C, Základní škola
- D, Stará tvrz/mlýn

5. V jakém stavebním slohu je postaven kostel Věch Svatých?

6. Jaký rod vlastnil Uhříněves po třicetileté válce až do 20. století?

- A, Schwarzenbergové
- B, Lichtenštejnové
- C, Habsburkové
- D, Smiřičtí ze Smiřic

7. Který vlastník zdejší obce v 18.století se nejvíce zasloužil o její kulturní a hospodářský rozkvět?

8. Která z těchto staveb se nikdy nenacházela v Uhříněvsi?

- A, cukrovar
- B, sirkárna
- C, cihlena
- D, pivovar

9. K jednotlivým místním rodákům zkus přiřadit činnost, které se během života věnovali.

Jindřch Bubeníček	hokejista
František Čížek	loutkář
Karel Gut	divadelní režisér
Ota Bubeníček	malíř

10. Jaké významné události došlo v Uhříněvsi v roce 1913?

- A, vybudování železnice přes obec
- B, v obci došlo k epidemii spalniček
- C, povýšení obce na město
- D, vybudování císařské silnice do Kutné Hory

11. Jaké stavby v Uhříněvsi slouží k uctění památky obětí první světové války?

12. Nejtemnějším rokem v dějinách Uhříněvsi je označován rok:

- A, 1913
- B, 1939
- C, 1942
- D, 1968

13. Které významné památky bys ukázal turistům, kteří přijeli navštívit Uhříněves?

Znáte historii Uhříněvsi?

7/13

1. Který ze znaků patří Uhříněvsi?

2. Z jakého roku pochází první zmínka o Uhříněvsi?

- A, 1189
- B, 1227
- C, 1308
- D, 1348

3. Místní zámek byl vybudován v roce?

- A, 1450
- B, 1591
- C, 1673
- D, 1707

4. Nejstarší budovou v Uhříněvsi je?

- A, kostel Věch Svatých
- B, zámek
- C, Základní škola
- D, Stará tvrz/mlýn

5. V jakém stavebním slohu je postaven kostel Věch Svatých?

Románský

6. Jaký rod vlastnil Uhříněves po třicetileté válce až do 20. století?

- A, Schwarzenbergové
- B, Lichtenštejnové
- C, Habsburkové
- D, Smiřičtí ze Smiřic

7. Který vlastník zdejší obce v 18. století se nejvíce zasloužil o její kulturní a hospodářský rozkvět?

Příloha č. 3 – Ukázka vstupního vyplněného testu (přední část)

8. Která z těchto staveb se nikdy nenacházela v Uhříněvsi?

- A, cukrovar
- B, sirkárna
- C, cihlena
- D, pivovar

9. K jednotlivým místním rodákům zkus přiřadit činnost, které se během života věnovali.

- Jindřich Bubeníček — hokejista
- František Čížek — loutkář
- Karel Gut — divadelní režisér
- Ota Bubeníček — malíř

10. K jaké významné události došlo v Uhříněvsi v roce 1913?

- A, vybudování železnice přes obec
- B, v obci došlo k epidemii spalniček
- C, povýšení obce na město
- D, vybudování císařské silnice do Kutné Hory

11. Jaké stavby v Uhříněvsi slouží k uctění památky obětí první světové války?

12. Nejtemnějším rokem v dějinách Uhříněvsi je označován rok:

- A, 1913
- B, 1939
- C, 1942
- D, 1968

13. Které významné památky bys ukázal turistům, kteří přijeli navštívit Uhříněves?

- Kostel všech Svatých
- Židovský hřbitov
- Starý mlýn

Znáte historii Uhříněvsi?

10/13

1. Který ze znaků patří Uhříněvsi?

✓

2. Z jakého roku pochází první zmínka o Uhříněvsi?

A, 1189

B, 1227

C, 1308

D, 1348

✗

3. Místní zámek byl vybudován v roce?

A, 1450

B, 1591

C, 1673

D, 1707

✓

4. Nejstarší budovou v Uhříněvsi je?

A, kostel Všetech Svatých

B, zámek

C, Základní škola

D, Stará tvrz/mlýn

✓

5. V jakém stavebním slohu je postaven kostel Všetech Svatých?

Gothic

6. Jaký rod vlastnil Uhříněves po třicetileté válce až do 20. století?

A, Schwarzenbergové

B, Lichtenštejnové

C, Habsburkové

D, Smiřičtí ze Smiřic

✓

7. Který vlastník zdejší obce v 18. století se nejvíce zasloužil o její kulturní a hospodářský rozkvět?

Příloha č. 5 – Ukázka kontrolního vyplněného testu (přední strana) stejné

žákyně

8. Která z těchto staveb se nikdy nenacházela v Uhříněvsi?

- A, cukrovar
- B, sirkárna
- C, cihlena
- D, pivovar

9. K jednotlivým místním rodákům zkus přiřadit činnost, které se během života věnovali.

Jindřich Bubeníček	→	hokejista
František Čížek	→	loutkář
Karel Gut	→	divadelní režisér
Ota Bubeníček	→	malíř

10. K jaké významné události došlo v Uhříněvsi v roce 1913?

- A, vybudování železnice přes obec
- B, v obci došlo k epidemii spalniček
- C, povýšení obce na město
- D, vybudování císařské silnice do Kutné Hory

11. Jaké stavby v Uhříněvsi slouží k uctění památky obětí první světové války?

Legionářský dům

12. Nejtemnějším rokem v dějinách Uhříněvsi je označován rok:

- A, 1913
- B, 1939
- C, 1942
- D, 1968

13. Které významné památky bys ukázal turistům, kteří přijeli navštívit Uhříněves?

Starý Mlýn
Židovský hřbitov
kostel Všetech Svatých
Legionářský dům
Zámek (Vůživ)
Muzeum
Synagoga

Pracovní list – Za památkami Uhříněvsi

1) Jaký z těchto názvů nikdy nebyl používán jako název Uhříněvsi?

A, Ouřinoves B, Uhrimeves C, Auřinoves D, Vgriněves

2) Kdo to byli Johanité a Templáři?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3) Poznáš jméno osobnosti z Uhříněvsi podle textu?

Narodil jsem se v roce 1885. Po studiích jsem vstoupil do politického života naší obce a v roce 1919 jsem byl zvolen starostou Uhříněvsi. Svůj úřad jsem vykonával svědomitě a za mého působení vzkvétal kulturní život obce, docházelo k rozvoji průmyslu a do Uhříněvsi byl zaveden elektrický proud. Starostou jsem byl až do roku 1942, kdy jsem byl v listopadu zatčen Gestapem kvůli mému napomáhání domácímu odboji. Za tři měsíce jsem zemřel v koncentračním táboře v Osvětimi. Mou památku dodnes připomíná ulice v Uhříněvsi, která je po mně pojmenována a která prochází Uhříněvsí od východu na západ. Jmenuji se.....

4) **Doplň text.**

Historie Kostela Všech svatých

Kostel Všech svatých byl postaven mezi lety a, o což se nejvíce zasloužil místní farář Díky své podnikavosti získal totiž peníze na přestavbu původního chátrajícího kostela od majitelky místního panství z rodu, který vlastnil Uhříněves od století až do roku Kostel je postaven v stylu podle návrhu architekta z nedalekých Říčan. Zajímavostí je, že kostel ukrýval velmi starý a cenný Ve 20. století byl kostel často a díky tomu získal svou dnešní podobu.

5) **Koho představuje socha stojící na náměstí Bratří Jandusů?**

6) **Čím je tato postava známá?**

Příloha č. 7 – Pracovní list k projektu (přední strana)

**7) Rozhodni, která tvrzení jsou pravdivá a podle toho zakroužkuj příslušné písmeno.
Díky tomu vyluštíš jméno známého místního rodáka, který se proslavil jako malíř.**

	ANO	NE
1. První zmínka o Uhříněvsi je z roku 1308.	N	B
2. Nejstarší budovou v Uhříněvsi je Starý mlýn.	K	A
3. Na památku legionářů stojí v Uhříněvsi Legionářský dům.	E	L
4. Židovský hřbitov je jedinou památkou na židovskou obec v Uhříněvsi.	A	E
5. Místní zámek vystřídal několik majitelů a byl vypálen Švédy v 17. století.	U	A
6. Jako zdroj informací o historii Uhříněvsi nám slouží především místní kroniky.	Í	O
7. Žádný místní rodák zde nemá pamětní desku.	J	B
8. Uhříněves sehrála důležitou roli při atentátu na R. Heydricha.	Č	V
9. Po druhé světové válce byla Uhříněves povýšena na město.	T	N

7	5	1	4	9	6	8	3	2

Malíř a krajinář Ota

8) Na závěr se zamysli, proč je podle tebe důležité mít v obci muzeum a knihovnu?

.....

.....

.....

.....

.....

9) Jak se ti exkurze líbila? Zhodnoť ji vlastními slovy.

.....

.....

.....

.....

.....

Pracovní list - Za památkami Uhříněvsi

1) Jaký z těchto názvů nikdy nebyl používán jako název Uhříněvsi?

- A, Ouřinoves B, Uhrimeves C, Auřinoves D, Vgriněves

2) Kdo to byli Johanité a Templáři?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3) Poznáš jméno osobnosti z Uhříněvsi podle textu?

Narodil jsem se v roce 1885. Po studiích jsem vstoupil do politického života naší obce a v roce 1919 jsem byl zvolen starostou Uhříněvsi. Svůj úřad jsem vykonával svědomitě a za mého působení vzkvétal kulturní život obce, docházelo k rozvoji průmyslu a do Uhříněvsi byl zaveden elektrický proud. Starostou jsem byl až do roku 1942, kdy jsem byl v listopadu zatčen Gestapem kvůli mému napomáhání domácímu odboji. Za tři měsíce jsem zemřel v koncentračním táboře v Osvětimi. Mou památku dodnes připomíná ulice v Uhříněvsi, která je po mně pojmenována a která prochází Uhříněvsí od východu na západ. Jmenuji se.....*František Diviš*.....

4) Doplň text.

Historie Kostela Všech svatých

Kostel Všech svatých byl postaven mezi lety *1740*..... a *1743*....., o což se nejvíce zasloužil místní farář *Jan Čajka*..... Díky své podnikavosti získal totiž peníze na přestavbu původního chátrajícího kostela od majitelky místního panství *Marie Teresie Šarajková*..... z rodu *Lichensdorfovů*....., který vlastnil Uhříněves od *17.* století až do roku *1920*..... Kostel je postaven v *barokním*..... stylu podle návrhu architekta *Jana Budil*..... z nedalekých Řičan. Zajímavostí je, že kostel ukrýval velmi starý a cenný *malovaný*..... *archiv*.....
Ve 20. století byl kostel často *opravován*..... a díky tomu získal svou dnešní podobu.

5) Koho představuje socha stojící na náměstí Bratří Jandusů?

Jana Nepomuckého

6) Čím je tato postava známá?

Jan Nepomucký shozen do Vltavy a dodatek je bráněn jako ochránce před povodněmi.

Příloha č. 9 – Ukázka vyplněného pracovního listu k projektu (přední strana)

7) Rozhodni, která tvrzení jsou pravdivá a podle toho zakroužkuj příslušné písmeno.
 Díky tomu vyluštíš jméno známého místního rodáka, který se proslavil jako malíř.

	ANO	NE
1. První zmínka o Uhříněvsi je z roku 1308.	N	☒ B
2. Nejstarší budovou v Uhříněvsi je Starý mlýn.	☒ K	A
3. Na památku legionářů stojí v Uhříněvsi Legionářský dům.	☒ E	L
4. Židovský hřbitov je jedinou památkou na židovskou obec v Uhříněvsi.	☒ A	☒ E
5. Místní zámek vystřídal několik majitelů a byl vypálen Švédy v 17. století.	☒ U	A
6. Jako zdroj informací o historii Uhříněvsi nám slouží především místní kroniky.	☒ Í	☒ O
7. Žádný místní rodák zde nemá pamětní desku.	J	☒ B
8. Uhříněves sehrála důležitou roli při atentátu na R. Heydricha.	☒ Č	V
9. Po druhé světové válce byla Uhříněves povýšena na město.	T	☒ N

7	5	1	4	9	6	8	3	2
B	U	B	A	N	Í	Č	E	K

Malíř a krajinář Ota ... Bubeníček

8) Na závěr se zamysli, proč je podle tebe důležité mít v obci muzeum a knihovnu?

Možná je to zvláště ale knihovna je moje velmi oblíbené místo. Protože tam je spousta zajímavých knih. A protože je knihovna spjata s muzeem, tak vím jednu z nejstarších příhod Uhříněvsi. A napíšeš tu, jakou příchoda to je. Zato to tím, že byla vedle ní sítuřin a sestavení kadekmenů. Zjistila jsem, že máti předek byl Jan Kozina. Začla mě to bavit. Zjistila jsem, že Ota Bubeníček má pravnučku Karla Bubeníčka. A Karel Bubeníček bydlí ve velkém domě u parku. A je to ten, kdo vlastně proslulou hospodu U Karla.

9) Jak se ti exkurze líbila? Zhodnot' ji vlastními slovy.

Osobně moc se mi exkurze líbila, nejvíce kostel a Židovský hřbitov. Ještě ráda se se to bude opakovat. Ben učitel se mi líbil.

Pracovní list - Za památkami Uhříněvsi

1) Jaký z těchto názvů nikdy nebyl používán jako název Uhříněvsi?

- A, Ouřinoves B, Uhrimeves C, Auřinoves D, Vgriněves

2) Kdo to byli Johanité a Templáři?

tyrské řády
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3) Poznáš jméno osobnosti z Uhříněvsi podle textu?

Narodil jsem se v roce 1885. Po studiích jsem vstoupil do politického života naší obce a v roce 1919 jsem byl zvolen starostou Uhříněvsi. Svůj úřad jsem vykonával svědomitě a za mého působení vzkvétal kulturní život obce, docházelo k rozvoji průmyslu a do Uhříněvsi byl zaveden elektrický proud. Starostou jsem byl až do roku 1942, kdy jsem byl v listopadu zatčen Gestapem kvůli mému napomáhání domácímu odboji. Za tři měsíce jsem zemřel v koncentračním táboře v Osvětimi. Mou památku dodnes připomíná ulice v Uhříněvsi, která je po mně pojmenována a která prochází Uhříněvsí od východu na západ. Jmenuji se.....
František Diviš

4) Doplň text.

Historie Kostela Všech svatých

Kostel Všech svatých byl postaven mezi lety 1740 a 1743, o což se nejvíce zasloužil místní farář
Díky své podnikavosti získal totiž peníze na přestavbu původního chátrajícího kostela od majitelky místního panství
z rodu
který vlastnil Uhříněves od století až do roku 1740. Kostel je postaven v stylu podle návrhu architekta z nedalekých Říčan.
Zajímavostí je, že kostel ukrýval velmi starý a cenný
Ve 20. století byl kostel často a díky tomu získal svou dnešní podobu.

5) Koho představuje socha stojící na náměstí Bratří Jandusů?

Jan Nepomucký

6) Čím je tato postava známá?

Hození do vody

Příloha č. 11 – Ukázka vyplněného pracovního listu k projektu (přední strana) jiné žákyně

7) Rozhodni, která tvrzení jsou pravdivá a podle toho zakroužkuj příslušné písmeno. Díky tomu vyluštíš jméno známého místního rodáka, který se proslavil jako malíř.

	ANO	NE
1. První zmínka o Uhříněvsi je z roku 1308.	N	B
2. Nejstarší budovou v Uhříněvsi je Starý mlýn.	K	A
3. Na památku legionářů stojí v Uhříněvsi Legionářský dům.	E	L
4. Židovský hřbitov je jedinou památkou na židovskou obec v Uhříněvsi.	A	E
5. Místní zámek vystřídal několik majitelů a byl vypálen Švédy v 17. století.	U	A
6. Jako zdroj informací o historii Uhříněvsi nám slouží především místní kroniky.	Í	O
7. Žádný místní rodák zde nemá pamětní desku.	J	B
8. Uhříněves sehrála důležitou roli při atentátu na R. Heydricha.	Č	V
9. Po druhé světové válce byla Uhříněves povýšena na město.	T	N

7	5	1	4	9	6	8	3	2
B	U	B	E	M	A	Č	E	K

Malíř a krajinář Ota B. Levíčák

8) Na závěr se zamysli, proč je podle tebe důležité mít v obci muzeum a knihovnu?

zachování paměti

.....

.....

.....

.....

.....

9) Jak se ti exkurze líbila? Zhodnoť ji vlastními slovy.

TO BYLO TO COOL

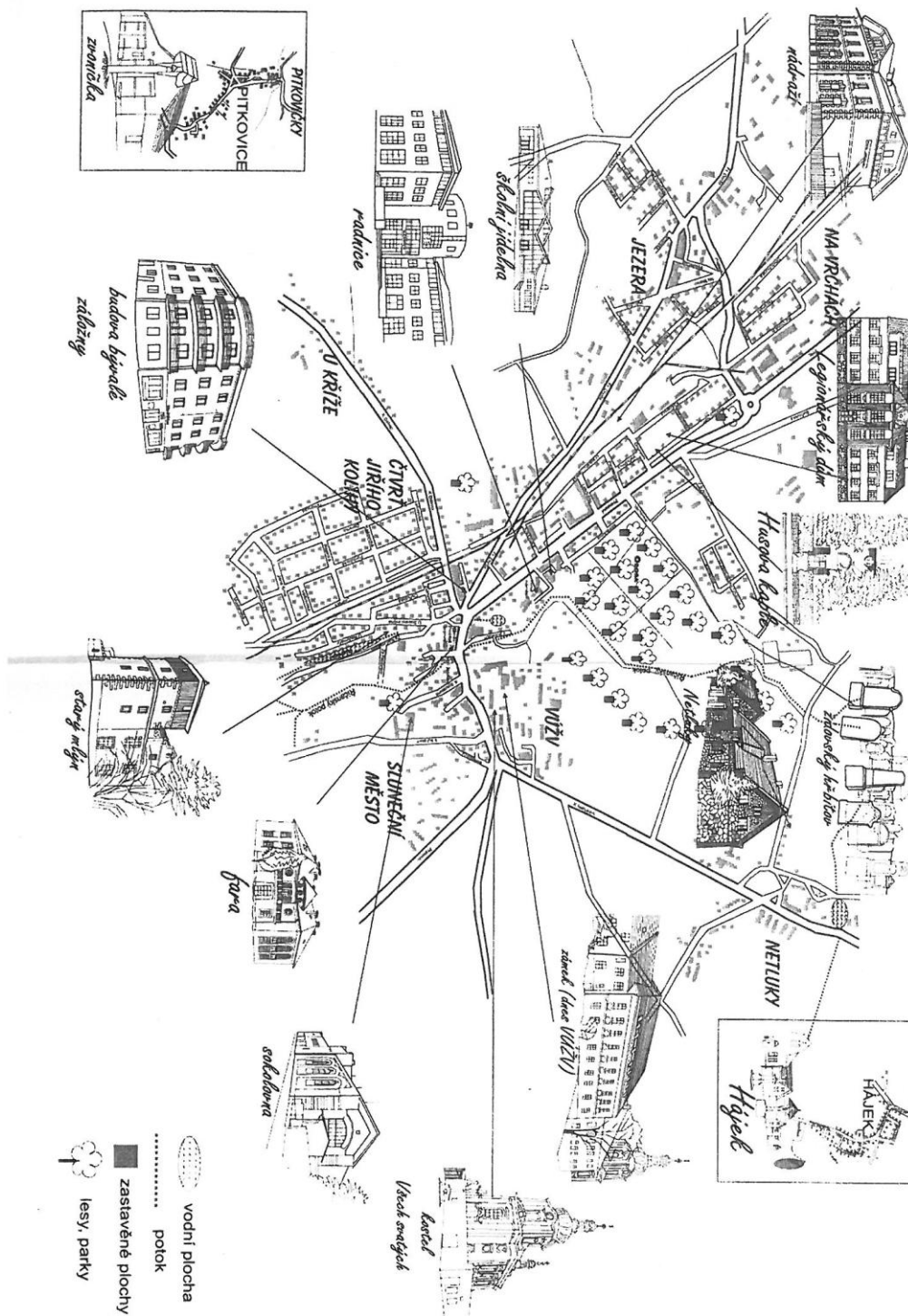
.....

.....

.....

.....

.....

Příloha č. 13 – Mapa významných památek a budov Uhřetěvesi k projektu

Historie a plán projektu

8⁰⁰ - sráž ve škole, rozdáání textu

8:30 oděhod ze školy směr kostel všech svatých ^(přes 22) farář
 ↳ přednáška o kostele postaven mezi lety (1740-1743) Jan Nepomuk Čížka

+ fotografie

donátor Marie Terezie Savojská 6000,- zlatých

- původně 1363 Matějíř Rybáři - kostel s věží
 plebán Rybáři

architekt Budil
 z Ričan

- spojen se kámen !!

↳ sbržen 1573 (16. stáletí)

presbýter = část kléba je vyhranena lenivím
 = kněžíste

oltář sv. Anny
 oltář sv. Barbory

oltář sv. Jan Nepomucký
 oltář sv. Karla Boromejského

relied
 • kačlování chrámový malový areliiv ↳ od kralovím kostela

• Freska Kateřina Pamě Marie

• 1706 - postavena kaple Božího títobu - sl. vyložena
 ↳ božskostvíky i v řími
 o teřkonovíky

• 1708 - pomyšlen na děkanšy kostel

- zmíním **DŮLEŽITOST KOSTELA** - velice důležití pro máborčensví !!!

9⁰⁰ - 10⁰⁰ - přesun na kámen + foto

přednáška o ZÁMKU - postaven v roce (1591) Janosem Smvíčlym
 ze Smvíč

1639 - vyjáleu Švídy

1711 - oprava v režii Lichtenštejnm

konec 18. stáletí - poslední stavěbní úpravy

- mod. vchodem do hl. budovy 2 vly - (pámi z Měřanburka) (1591) Jan Smvíčly

- nikdy nstaloval jako rypa sídlo !! - oprava velkostalku
 od r. 1920 - stavěl pro studovny ČVUT Stáček
 závod

- dnes slouží jako VUŽV

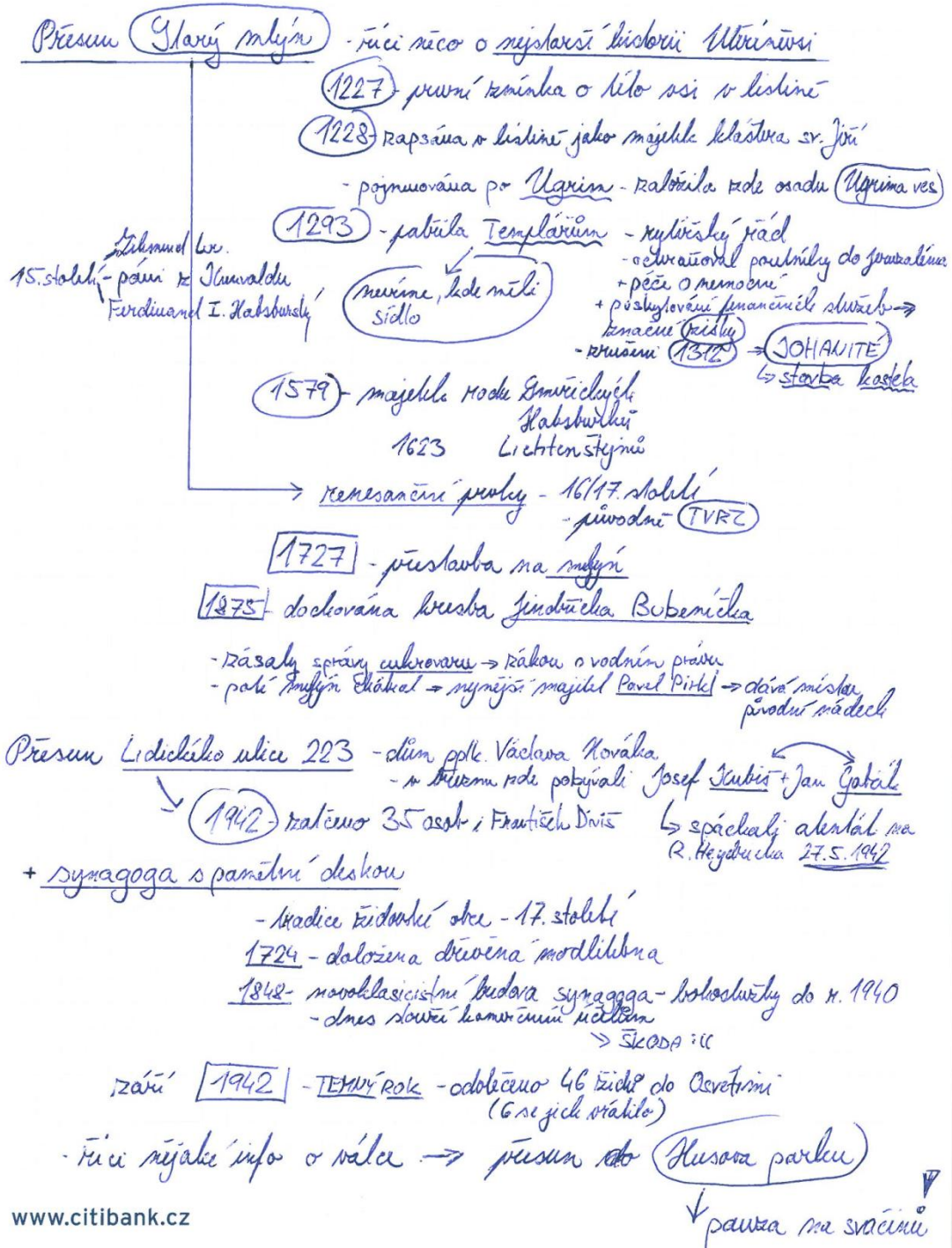
přes teřta stavěta kámen ? - venkovské sídlo má odpovídat

⇒ přesun socha Sv. Jana Nepomuckého

strana 1

www.citibank.cz

pamětní deska Oty Bobeměla

Příloha č. 15 – Ručně psaný orientační nástin exkurze II.

Legionářský dům - kdo to byli Legionáři?

Cukrovar, lihovar
pivovar, řeznická

1913 - povýšen na město, 19. století rozvoj průmyslu (1870)

říci o I. světové válce (1914-1918)

↳ vznik Československa → touha medail hold padlým

1923 - položení základního kamene → velká slavnost, průvod

1925 - dokončen

↳ spojeno s **MOZEM** (o vojáci Uhraňáři)

↳ památková síň rekonstruována (1956)

- dnes obřadní síň

- 52 padlých

+ ~~historie~~

↓
převzeno do Říčan

Židovský hřbitov

- 300 náhrobníků, mělké z 18. století

- vandalské → problém!! (Prodej náhrobníků, Hillerjugend)

- katyňka 40 lidí (6 se jí ochrátilo)

- katyňka 18 občanů

- významný rok 1945 - krátké místo (řeznická) transporty smrti, vláhy se korymbi; sláby a uprchlíky

↓
Národní kostel

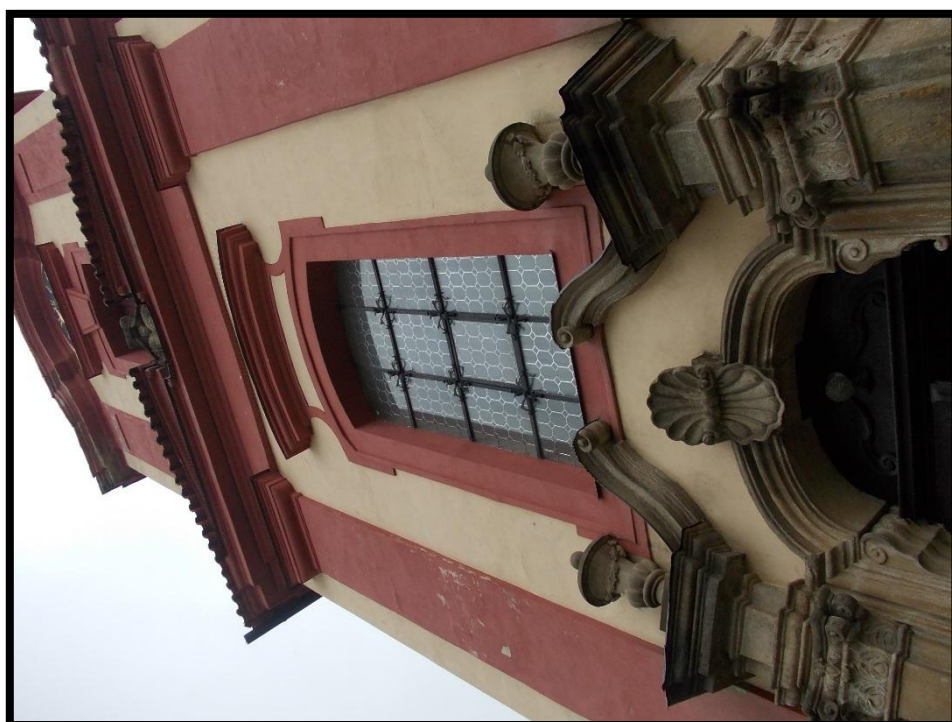
- poslední pohřeb 1942

- památný strom ve spolupráci s komunitou v Anglii (2000)

Museum + knihovna

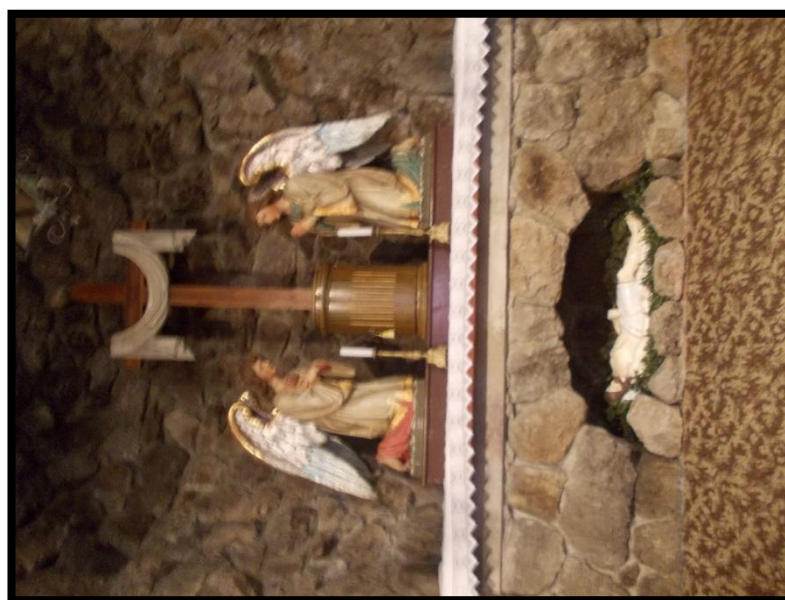
Příloha č. 17 - Exkurze - Kostel Všetech svatých – foto I. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 18 - Exkurze - Kostel Všetech svatých – foto II. (foto žáků,
2016)

Příloha č. 19 - Exkurze - Kostel Všetech svatých – foto III. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 20 - Exkurze – Kostel Všetech svatých (interiér kaple Božího hrobu) foto IV. (foto žáků, 2016)

Příloha č. 21 – Exkurze – Starý mlýn – foto I. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 22 – Exkurze – Starý mlýn – foto II. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 23 – Exkurze – Starý mlýn – foto III. (foto žáků, 2016)

Příloha č. 24 – Exkurze – Starý mlýn – foto IV. (foto žáků, 2016)

Příloha č. 25 – Exkurze – Starý mlýn – foto V. (foto žáků, 2016)

Příloha č. 26 – Exkurze – Uhřetěveský zámek – foto I. (foto žáků, 2016)

Příloha č. 27 – Exkurze – Uhřetěveský zámek – foto II. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 28 – Exkurze – socha sv. Jana Nepomuckého (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 29 – Exkurze – pamětní deska Oty Bubenička (foto žáků, 2016)

Příloha č. 30 – Exkurze – Památník padlým obětem I. a II. Světové války (foto žáků, 2016)

Příloha č. 31 – Exkurze – Uhřetěveský židovský hřbitov (informační panel) – foto I. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 31 – Exkurze – Uhřetěveský židovský hřbitov – foto II. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 32 – Exkurze – Uhřetěveský židovský hřbitov – foto III. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 33 – Exkurze – Uhřetěveský židovský hřbitov – foto IV. (foto žáků, 2016)

Příloha č. 34 – Exkurze – Uhříněveské muzeum – foto I. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 35 – Exkurze – Uhříněveské muzeum – foto II. (vlastní foto, 2016)

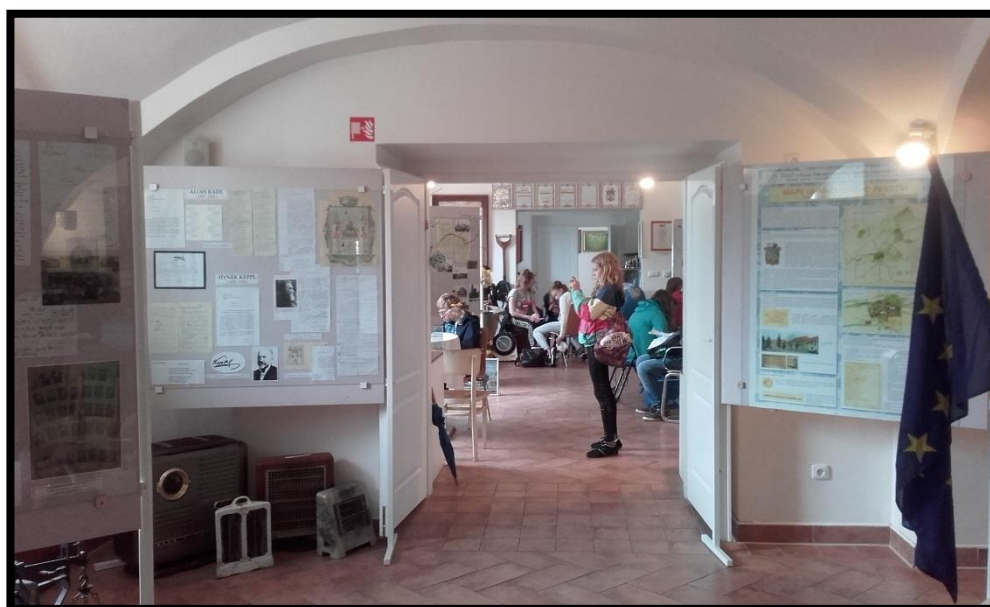
Příloha č. 36 – Exkurze – Uhřetěveské muzeum – foto III. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 37 – Exkurze – Uhřetěveské muzeum – foto IV. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 38 – Exkurze – společné foto před muzeem (foto žáků, 2016)

Příloha č. 39 – Exkurze – Uhříněveské muzeum – foto V. (foto žáků, 2016)

Příloha č. 40 – Práce ve třídě – tvorba posterů (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 41 – Práce ve třídě – tvorba posterů II. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 42 – Práce ve třídě – tvorba posterů III. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 43 – Práce ve třídě – tvorba posterů IV. (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 44 – Společné foto s postery (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 45 – Foto skupiny s posterem – Legionářský dům (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 46 – Foto skupiny s posterem – Muzeum a knihovna (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 47 – Foto skupiny s posterem – Uhřetěveský zámek (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 48 – Foto skupiny s posterem – Významné osobnosti Uhříněvsi (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 49 – Foto skupiny s posterem – Uhříněveský židovský hřbitov a synagoga (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 50 – Foto skupiny s posterem – Starý mlýn (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 51 – Foto skupiny s posterem – Kostel Vsech svatých (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 52 – Výstava posterů v areálu školy (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 53 – Výstava posterů v areálu školy II. (vlastní foto, 2016)

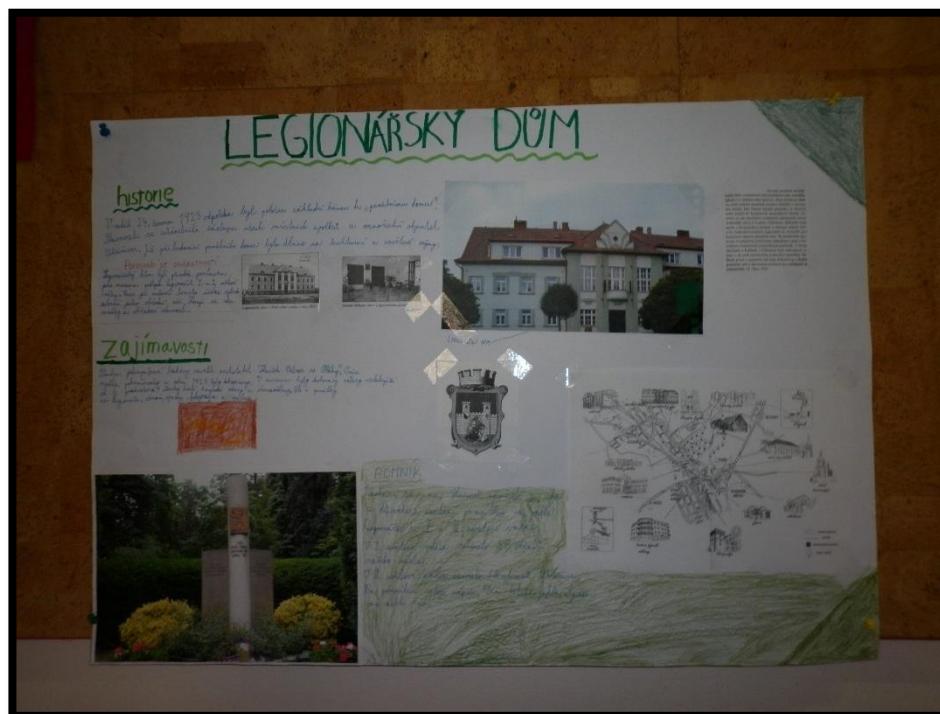
Příloha č. 54 – Výstava posterů v areálu školy III. (vlastní foto, 2016)

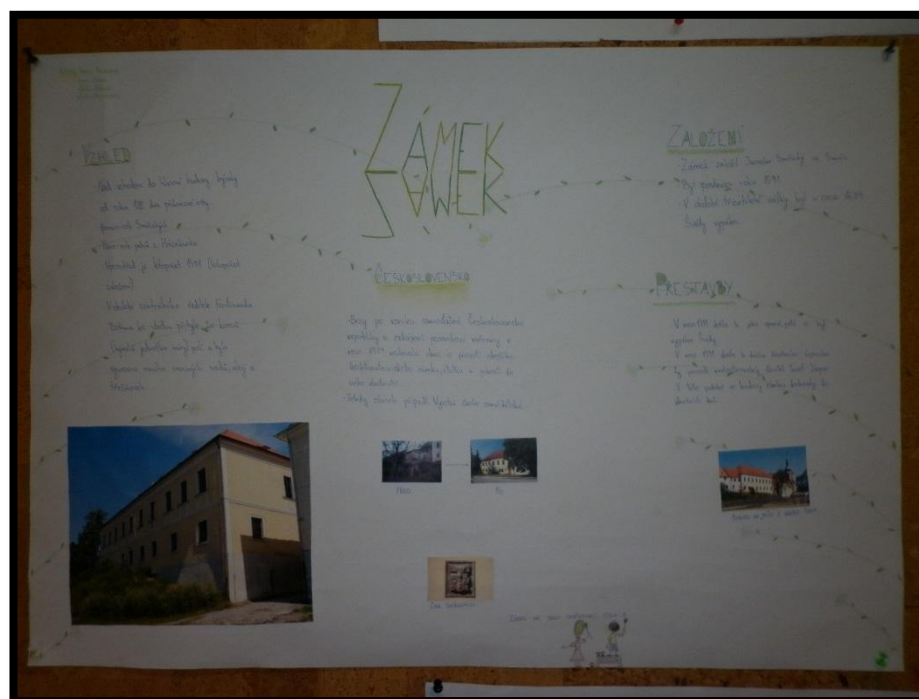
Příloha č. 54 – Výstava posterů v areálu školy IV. (vlastní foto, 2016)

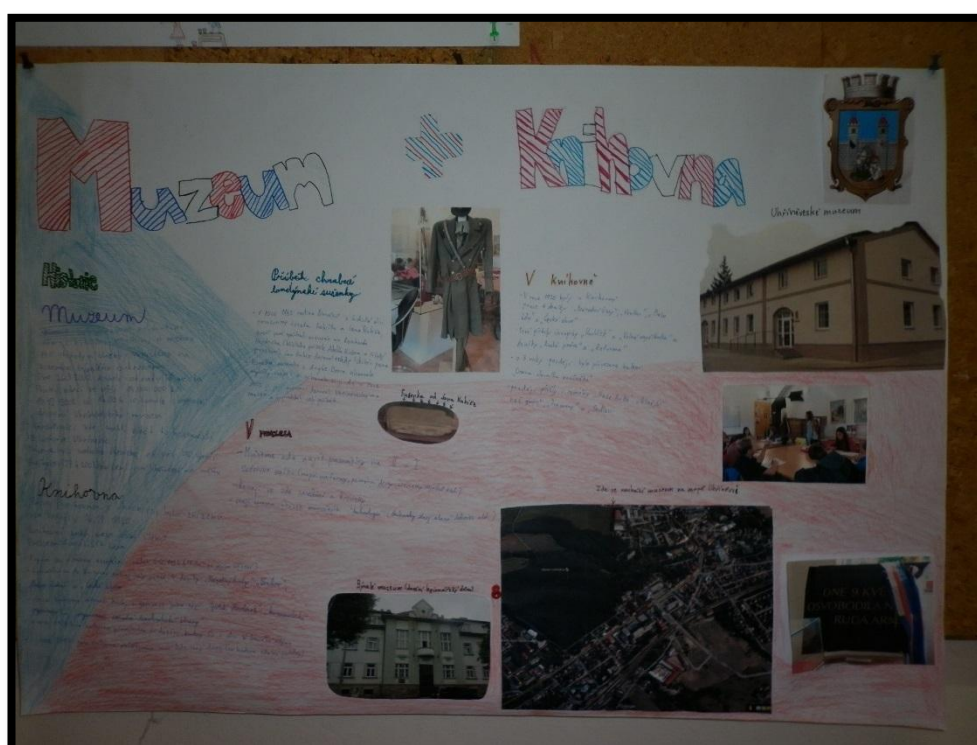
Příloha č. 56 – Poster Kostel Věch svätých (vlastní foto, 2016)

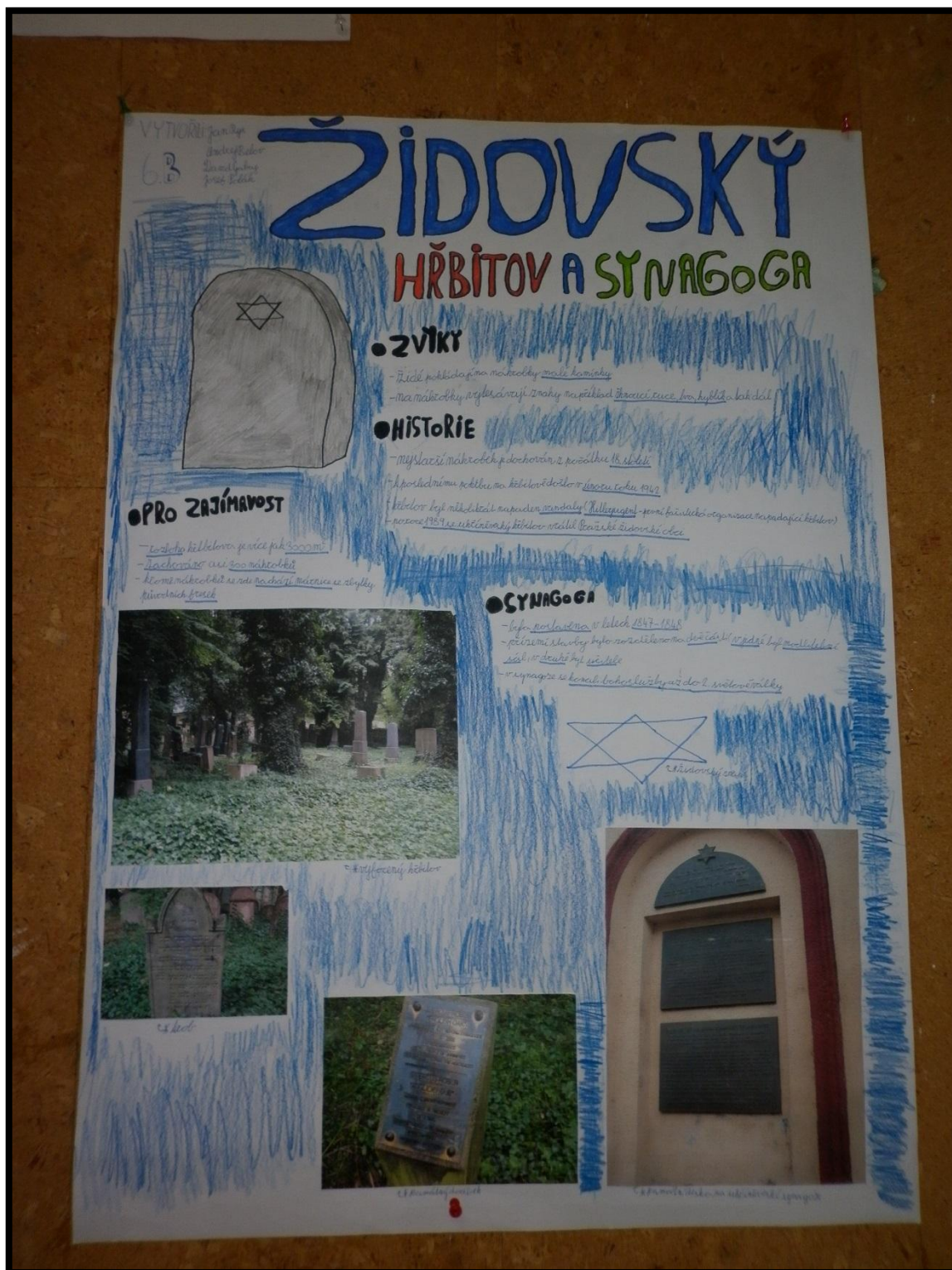
Příloha č. 57 – Poster Legionářský dům (vlastní foto, 2016)

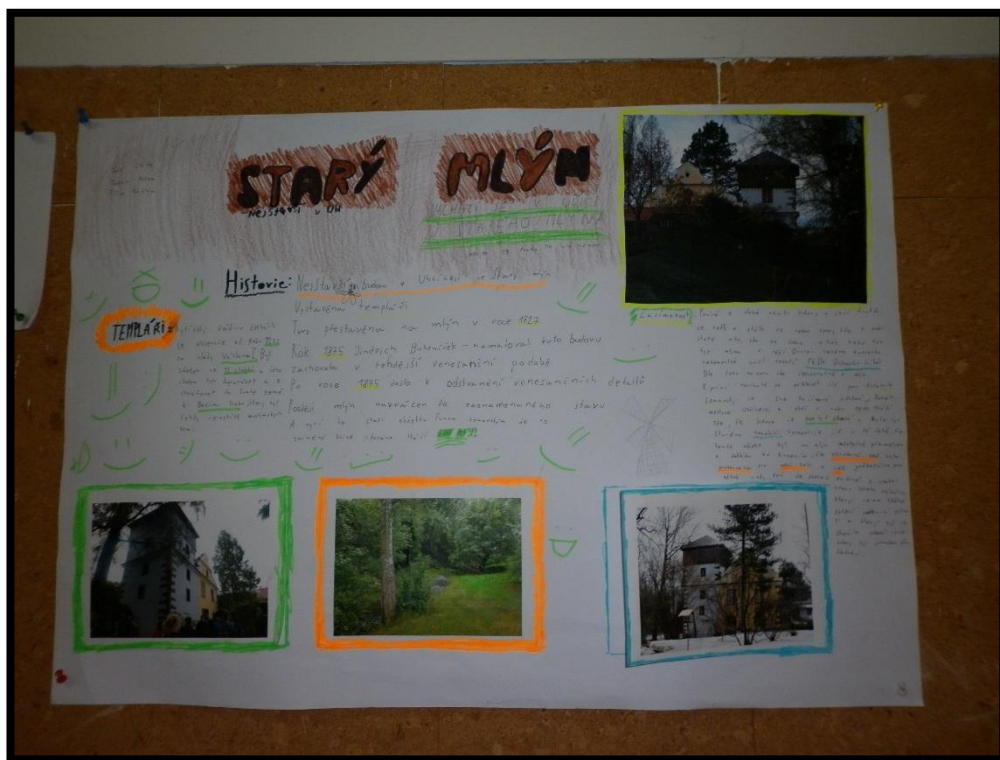
Příloha č. 58 – Poster Zámek (vlastní foto, 2016)

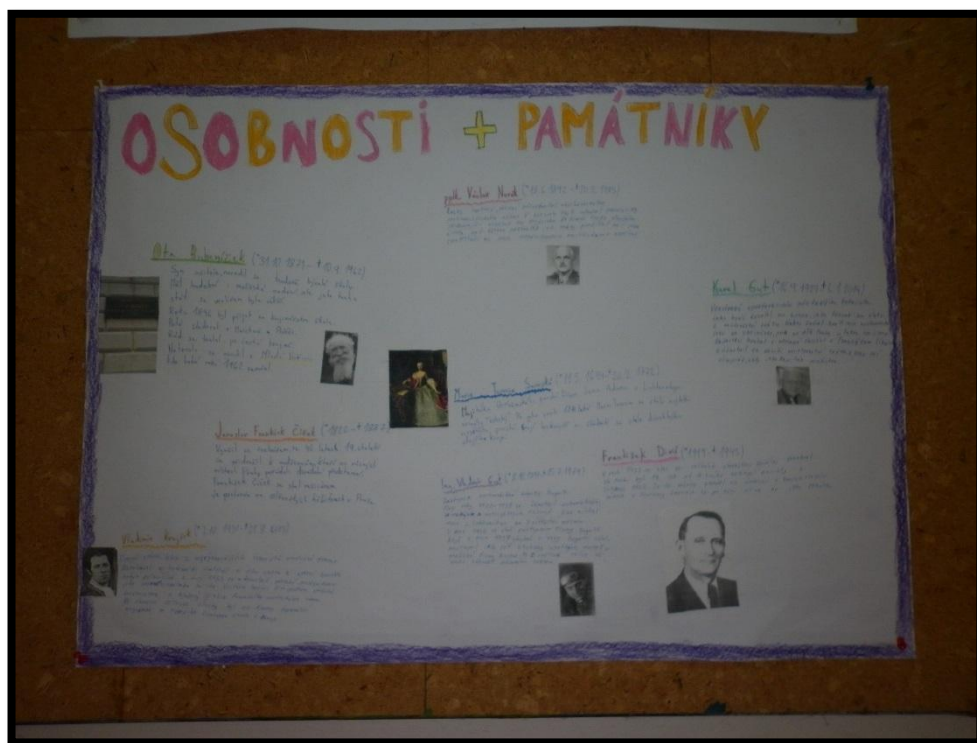
Příloha č. 59 – Poster Muzeum a knihovna (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 60 – Poster Uhřetěveský židovský hřbitov a synagoga (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 61 – Poster Starý mlýn (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 62 – Poster Osobnosti a pamětní desky (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 63 – Práce ve třídě – Tvorba prezentací (vlastní foto, 2016)

Příloha č. 64 – Práce ve třídě – Tvorba prezentací (vlastní foto, 2016)